

De roovers

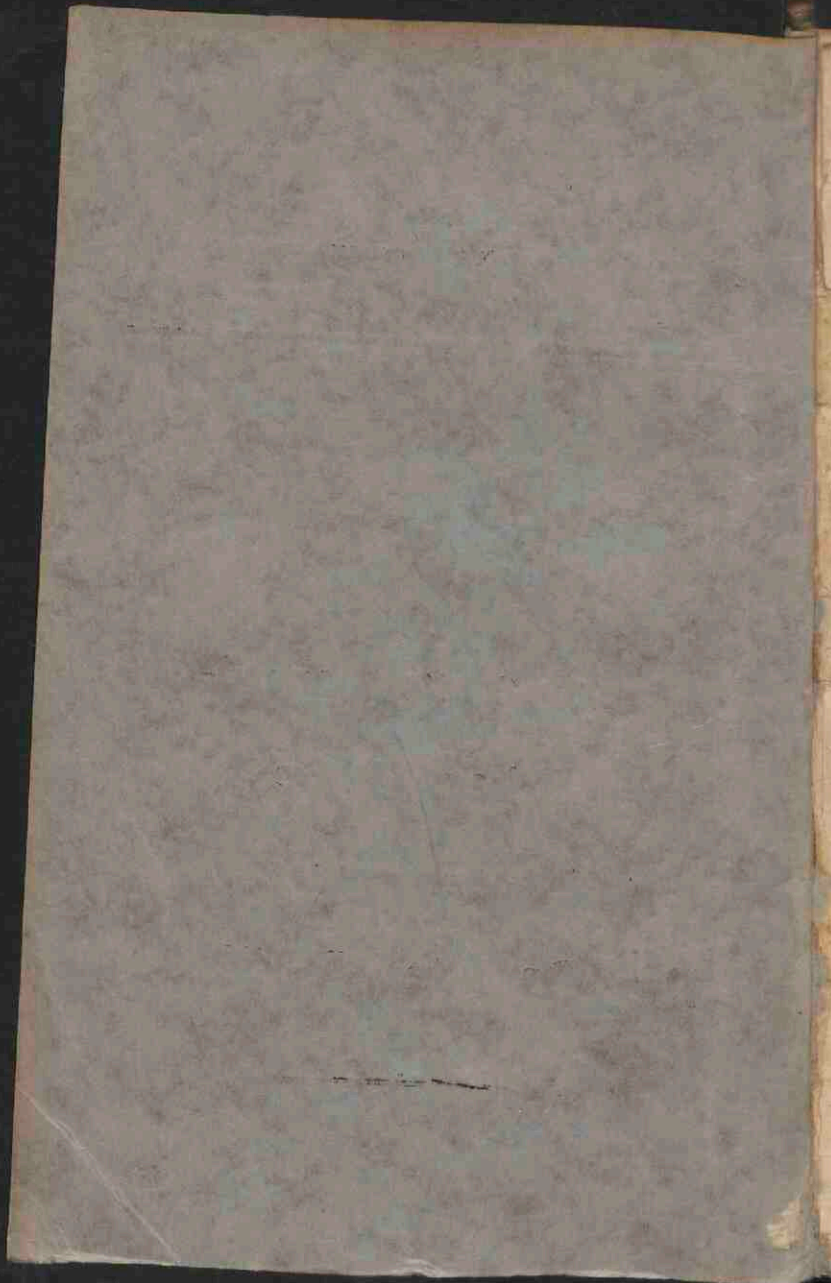
<https://hdl.handle.net/1874/370119>

**BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT**

1929

**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL**

No. 652

W 757

D E

R O O V E R S,

T R E U R S P E L

I N

V I J F B E D R I J V E N.

DE

PROVERBS

THE FIRST

IN

THE BIBLE

652

D E

R O O V E R S,

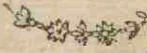
E E N

T R E U R S P E L

V A N

F R I E D R I C H S C H I L L E R.

NAAR DE NIEUWE,
VOOR DE
MANNHEIMER SCHOUWBURG
verbeterde oorspronkelijke Uitgaave.

 BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

T e U T R E C H T,
Bij DE WED. S. DE WAAL EN ZOON,
M D C C L X X X I X.

VERTOONERS.

MAXIMILIAAN, regeerende Graaf van Moor.

KAREL }
FRANS } zoonen van MAXIMILIAAN.

AMALIA, zijne Nicht.

SPIEGELBERG.

SCHWEIZER,

GRIMM,

SCHUFTERLE,

ROLLER,

RAZMANN,

KOSINSKY,

HERRMANN, Basterd eens Edelmans.

Een Regeeringslid.

DANIËL, een oude Dienaar.

Een Bediende.

Roovers.

Eenig Volk.

Vrijwilligers

daarna

Struikroovers.

De plaats der Handeling is Duitschland.

Het Stuk speelt in dien tijd, wanneer den Eeuwigen
Land-Vrede gemaakt werd.

D E

R O O V E R S

T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R I J F.

E E R S T E T O O N E E L.

(Eene Zaal in 't Slot van Moor.)

M A X I M I L I A A N , F R A N S .

F R A N S .

Maar hebt gij het *wel*, mijn Vader, gij ziet zo bleek.

M A X I M I L I A A N .

Zeer wel, mijn Zoon — had gij mij iets te zeggen?

F R A N S .

De Post is aangekomen, — een brief van onzen Korrespondent te Leipzig.

M A X I M I L I A A N .

(begeertg)

Bericht van mijnen Zoon KAREL?

A

F R A N S .

DE ROOVERS.

F R A N S.

Hm, hm! — zoo is het: — maar ik vreeze —
wanneer gij niet *wel* zijt — of slechts de minste
aanleiding hebt, om het te worden, zoo laat my —
ik wil op een geschikter tyd met u spreken. (*half
ter zijde*) Deze tijding is niet geschikt voor een
verzwakt, aandoenlijk gestel.

M A X I M I L I A A N.

O God! — wat zal ik hooren?

F R A N S.

Laat ik eerst ter zijde gaan, en eenige traanen van
weedom storten, om mijnen verlooren broeder —
ik zoude voor eeuwig zwijgen — maar hij is uw
Zoon; ik zoude zijne schande voor eeuwig in de dui-
sternis dompelen — maar hij is mijn broeder —
U echter te ontzien, is mijne duurste, treurige plicht —
dus vergeef mij.

M A X I M I L I A A N.

O KAREL, KAREL! wist gij, hoe uw gedrag mijn
vaderlijk hart foltert! hoe een eenige verheugende
tijding van u, mijn leven tien jaaren te rug zet —
daar mij nu de tegenwoordige — helaas! — eene
schrede nader aan 't graf rukt! —

F R A N S.

Is dit zoo, Grijsaard, o leef dan wel — wij al-
len zouden nog heden, ons de haren op uwe zark
nitrukken.

MAXI-

M A X I M I L I A A N.

Blijf! — het is slechts nog eene kleine korte schrede — laat hem geworden: — (*hij zet zich neder*) de misdaden des Vaders worden bezogt in het derde en vierde lid — laat hem voleinden.

F R A N S.

haalt den brief uit.

Gij kent onzen Korrespondent! zie! de vingers mijner rechte hand zoude ik geeven willen, indien ik zeggen kon, hij is een leugenaar, een zwarte, vergiftigde leugenaar — wees kloekmoedig! vergeef het mij, dat ik u den brief zelf niet leezen laat — ik durve, buiten dien, u alles niet mededeelen.

M A X I M I L I A A N.

Alles, alles, mijn zoon! — alles vergeeven.

F R A N S leest.

„LEIPZIG, den eersten Mei. Uw broeder schijnt nu de maat zijner schande vervuld te hebben, — ten minsten, ik voor mij kenne niets, het welk dat overtreft, 't geen hij werkelijk heeft verricht, indien zijne *Genie* de mijne hier in niet te boven streeft. Gisteren, omstreeks middernacht, nam hij het grootsch besluit, na dertig duizend dukaten schuld” — waarlijk een goed zakgeld, Vader! — „na dat hij de dogter van een rijken Bankier in deze stad onteerd, en haaren minnaar, een braaf jongeling van aanzien, in een *duël* dodelijk gewond had, met zeven anderen, welken hij mede tot een liederlijk leven verleid heeft,

den arm des Rechts te ontloopen" — Vader, om Gods wille! Vader! hoe gevoelt gij u?

MAXIMILIAAN.

Het is genoeg — laat af, mijn Zoon!

FRANS.

Ik verschoone u — „men heeft rondom brieven gezonden, om hem optespooren; de beledigden schreeuwen luid om vergoeding; men heeft geld op zijn hoofd gezet — de naam van MOOR" — Neen! mijne arme lippen zullen nimmer eenen Vader vermoorden! (*hij verscheurt den brief*) geloof het niet, Vader! geloof geen enkele letter!

MAXIMILIAAN.

Mijn naam! mijn eerlijke naam!

FRANS.

O, dat hij den naam van Moor niet droeg! dat mijn hart niet zoo teder voor hem sloeg! die godlooze liefde, die ik niet verdelen kan, zal mij nog eenmaal voor Gods Rechterstoel verklaagen.

MAXIMILIAAN.

O — mijne uitzichten, mijne gouden droomen!

FRANS.

Ja, dit weet ik, — 't is zoo, als ik straks zei, de — die vuurige Geest, die in den jongen omzweefde, dacht gij immer, dat hem voor alle trekken van groot-en schoonheid gevoelig maakte; — die helderheid van ziel, welke hem uit de oogen straalt — die zagtheid van gevoel, die mannelijke
moed,

moed, die kinderlijke eerezucht, die onoverwinnlijke standvastigheid en alle die schoone blinkende deugden, welken in Vaders zoontjen kiemden, zouden hem eens tot een warm vriend der vreugde, tot een uitnemend burger, tot een held, tot een *groot man* maaken; ziet gij het nu, Vader! — die vuurige geest heeft zich ontwikkeld, uitgebreid, heerlijke vrugten heeft hij gedragen. Ziet, die openhartigheid, hoe zij in losbandigheid veranderd is; — zie dat gevoel, hoe teder het voor *coquetten* tintelt, hoe zagt hij is voor de rijzige gestalte eener *Phrijne*; zie deze vuurige *Genie*, hoe zij de olie zijnes levens in zes jaaren, tot den laatsten droppel toe, zoo heeft doen uitbranden, dat hij bij levendigen lijve omkomt, en daar komen dan de lieden en zijn zoo onbeschaamd, en zeggen: *c'est l'amour qui a fait ça!* ach; zie toch dien koenen, ondernemenden kop, hoe hij plannen smeedt en uitvoert, voor welken de heldendaaden van *Kartouche* en *Howard* moeten zwichten! — En wanneer deze kostbaare kiem eens tot volle rijpheid is opgewasfen, — wat kan men dan van een zoo tederen ouderdom volkomeners verwagten? welligt, Vader! beleeft gij nog de vreugde, dat gij hem aan het spits eens legers ziet, dat in de heilige stitte des wouds stand heeft en den vermoelden wandelaar de reize voor de helft van zijne beurs verligt — welligt kunt gij, voor gij ten grave daalt, een bedevaart naar zijn *Monument* doen, dat

Hij zich tusfchen hemel en aarde zal oprichten; wellicht, o Vader, Vader, Vader — ziet gij naareenen anderen naam om, daar anders de kramers en Staatjongens, die uwen heer zoon op de Leipziger Marktplaats in *portrait* gezien hebben, u met vingers zullen nawijzen.

M A X I M I L I A A N.

En ook u, mijn FRANS, ook u? o mijne Kinderen! hoe bitter grieft gij mijn hart!

F R A N S.

Gij ziet, ik kan ook verftandig zijn, maar mijn wijsheid is een fchorpioen-fteeke, — en dan, dat drooge, alledangfch mensch, die koude, houtige FRANS, en hoe die andere tijtels weezen moogen, welken het *contrast* tusfchen hem en mijn ingegeeven hebben, als hij u op den fchoot zat, of uwe wangen ftreelde, deze zal eenmaal tusfchen zijne grensmuuren fterven, en vermolmd en vergeeten zijn, wanneer de roem van dezen *univerfeelen* kop van den eenen pool tot den anderen vliegt — ha! met gevouwen handen dankt u, o Hemel! de koude, drooge, houtige FRANS — dat hij niet is, als deze!

M A X I M I L I A A N.

Vergeef het mij, mijn kind! wees niet toornig op uwen Vader, die zich in zijne vooruitzigten zoo zeer bedrogen vindt: — God, die mij door KAREL traanen toezendt, zal ze door u, mijn FRANS, uit mijne oogen wifchen.

FRANS

FRANS.

Ja, Vader! uit uwe oogen zal hij dezelve wischen; uw FRANS zal zijn leven daar aan opofferen, om het uwe te verlangen; — uw leven is het orakel, dat ik in alle gevallen mijnes levens, boven alles zal raadplegen; — de spiegel, door welken ik alles beschouwen zal — geene pligt is mij zoo heilig, welke ik niet volvaardig verbreeken zal, wanneer het uw dierbaar leven geldt: — geloofst gij dit van mij?

MAXIMILIAAN.

'Er rusten nog zwaare pligten op u, mijn Zoon — God zegene u voor dat alles, wat gij mij waard en zijn zult.

FRANS.

Nu, zeg mij eens — wanneer gij dezen Zoon den uwen niet noemen kondet, waart gy dan niet gelukkig?

MAXIMILIAAN.

Zwijg, — o zwijg — toen de Vroedvrouw bij zijne geboorte hem bij mij bragt, hief ik hem ten Hemel en riep: ben ik niet een gelukkig man?

FRANS.

Dit zeide gij. — Zijt gij het nu geworden? — gij benijdt het den geringsten uwer knegten, dat hij over hem geen Vader is — zorgen zullen u knagen, zoo lang gij dezen Zoon hebt. — Zij zullen met KAREL aangroeiën, zij zullen uw leven ondergraaven.

MAXIMILIAAN.

O! Hij heeft mij tot een tagtigjaarigen Man gemaakt.

FRANS.

Wat? indien gij dezen Zoon basterd maaktet.

MAXIMILIAAN.

(driftig)

Frans, Frans! wat zegt gij? wilt gij, dat ik mijnen Zoon vervloeken zoude?

FRANS.

O Neen, o neen! gij zult uwen *zoon* niet vervloeken; — maar wien noemt gij uwen zoon? — welken gij het leven gegeeven hebt, terwijl hij het uwe, langs alle bedenkelijke wegen poogt te verkorten?

MAXIMILIAAN.

Een hard kind! ach! maar echter mijn kind! mijn kind immers?

FRANS.

Een allerliefst, dierbaarst kind, die eeuwig ijvert, om geenen Vader te hebben, — o, dat gij dit leerdet verstaan! ach, dat u de schellen van voor de oogen vielen! maar uwe tederheid moet hem in zijne euveldaaden bevestigen; — uwe bijstand dezelve billijken. Zeker zult gij den vloek van zijnen hals schuiven; maar op u, Vader! op u zal de vloek der verdoemenis nederstorten.

MAXI-

MAXIMILIAAN.

Rechtvaardig! zeer rechtvaardig! — ik, ik alleen ben schuldig!

FRANS.

Hoe veele duizenden, die zich uit den beker des wellusts vol gezoopen hebben, zijn door lijden verbeterd. En is niet de lichaamlijke smart, welke de overdaad vergezelt, een oogwenk van den Goddelijken wil. Zoude hij den mensch door eene gruwlijke tederheid verderven? zoude de Vader het hem toevertrouwde pand eeuwig ten gronde storten? Bedenk, Vader, wanneer gij hem eenigen tijd der ellende ten prooi geeft, zal hij dan niet moeten wederkeeren, en zich beteren? of mogelijk zal hij in de hoogste school der ellende een schurk blijven, en dan — wee den Vader, die het raadsbesluit eener hoogste Wijsheid door vertedering vernietigt! — nu, Vader?

MAXIMILIAAN.

Ik wil hem schrijven, dat ik mijne hand van hem afrekke.

FRANS.

Dit is billijk en kloekmoedig.

MAXIMILIAAN.

Dat hij nimmer voor mijne oogen kome.

FRANS.

Dit zal eene heilzaame werking doen.

MAXIMILIAAN (*teder*)

Tot dat hij zich verbetert.

FRANS.

Zeer goed, zeer goed; — maar wanneer hij nu komt, met de huik der huichelarij omhangen, uw medelijden opwekt, u vergifnis afbedelt, morgen heen gaat, en, in de armen zijner hoeren, uwe zwakheid bespot? — Neen, Vader! vrijwillig moet hij wederkeeren, indien zijn geweeten hem vrij spreekt.

MAXIMILIAAN.

Zo zal ik hem dan oogenbliklijk schrijven.

Hy wil heen gaan.

FRANS.

Zagt! nog een woord, Vader! uwe ontroering, vreeze ik, zoude mischien u veel te harde woorden uit de pen doen vloeïen, die hem het hart zouden verscheuren — en buiten dien — gelooft gij niet, dat hij het reeds voor een soort van vergeeving zoude aanzien, wanneer gij hem nog een eigenhandigen brief van u, waardig keurdet? — dus zoude het beter zijn, mij dit schrijven over te laten.

MAXIMILIAAN.

Doe dit, mijn Zoon! — ach, mijn hart is toch verscheurd! schryf hem. — —

FRANS.

(driftig)

Daar bij blijft het dan?

MAXIMILIAAN.

Schrijf hem, dat ik duizend bloedige tranen, duizend slaapelooze nachten maar breng mijn zoon niet in vertwijfeling.

FRANS.

F R A N S.

Wilt gij u niet ter ruste leggen, Vader? het trest u te zeer.

M A X I M I L I A A N.

Schrijf hem, dat de Vaderlijke borst, ik zeg u, breng mijnen zoon niet in vertwijfeling.

(Hij gaat bedrukt heen.)

F R A N S.

(Hem met een spottend oog nazieude)

Troost u, oude! — nimmer zult gij hem aan deze borst drukken! — hier is voor hem eene groote kloove, gelijk tusfen hemel en hel. Hij was uit uwe armen gerukt, eer gij wist, dat gij het kond *wil-*
len. —

Ik moet deze papieren by een zamelen, hoe ligt konde men myn hand erkennen. — —

(Hij vergadert den verscheurden brief bij een.)

Ik moest een ellendige domkop zijn, indien het mij niet eenmaal gelukt hadde, een zoon van het hart eens vaders af te rukken, al waare het ook met staalen banden daar aan vast geklonken — —
Geluk FRANS! wech is het schootkind! — een reuzenstap nader aan het doelpunt. — En nu moet ik dezen KAREL uit het hart rukken, al rukte ik ook het hart mede — —

(met groote schreden op en neder gaande.)

Ik heb 't grootst recht, om de natuur doodelijk te haaten, en, op mijne eer — ik zal deze haat doen gelden,

den, waarom moest zij mij dezen haatlijken last opleggen? waarom juist mij? — —

(*stampvoetende*)

— Moord en dood? waarom juist mij, niet anders, als of zij, bij mijne geboorte, mij reeds een valsrik spande! — zij zwoer mij af, reeds in het oogenblik mijner wording! — welaan! ook haar zweere ik af, — voor eeuwig — uwe uitneemendste werken zal ik verwoesten, daar ik dezelve noch Broeder, noch Zuster noemen kan; den band der zielen wil ik verscheuren, daar dezelve mij uitsluit; — zij wijgerde mij de zoete verlustiging des harten, den zagten toon der overreedende liefde — mijn wensch wil ik, met Herkulisch geweld verheffen, ik wil om mij heen uitroeiën, alles, wat mij belet — *Heer te zyn.* — —

T W E E D E T O O N E E L .

AMALIA (*langzaam opkomende*) FRANS.

FRANS.

Zij komt! — aha! — mijne geneesmiddelen werken — ik zie het aan haar gang — ik bemijn haar niet — maar ik zal niet gedoogen, dat een ander, door zulk eene schoonheid, gelukkig worde. — In mynen arm zal zij haar graf vinden, en voor niemand

mand gebloeid hebben — holla! — zie eens op —
wat doet gij daar?

A M A L I A

(Rukt, zonder hem bemerkt te hebben, een
Bloemkrans van één en vertreedt de-
zelve met den voet.)

F R A N S.

(Boertend.)

Wat hebben toch deze arme violen gedaan.....

A M A L I A.

Gij hier? verschriklijk! u wilde ik juist hebben,
u alleen! — u in de gansche wijde schepping alleen!

F R A N S.

Gelukkig, gelukkig! en ik alleen u, boven alles,
in de gansche wijde schepping.

A M A L I A.

U, alleen u, — heet en hongerig heb ik naar
u gefinacht! — blijf — ik bezweere u! — ik
scheppe lucht, wanneer ik mijne smart in uw aange-
zicht kan uitspuwen — gismenger!

F R A N S.

Mij deze bejegening? kind, gij zijt verkeerd, ga
bij uwen Vader.

A M A L I A.

Vader? — ha, een Vader, die zijn zoon der ver-
twijfeling opoffert; te huis laaft hij zich met zoeten,
kostbaaren wijn, en vleidt zijne stramme leden op
kusseus van dons neder, terwijl hij zijnen edelen, grooten

ten zoon derft — schaam u, gij ontmenschte! schaam u, gij adderengebroadfel, gij fchandvlek der menscheid! zijn eenigen zoon!

FRANS.

Ik dacht, dat hij 'er twee hadde.

AMALIA.

Ja, hij verdient zulke zoonen te hebben, als gij zijt: vergeefsch zal hij op zijn doodbedde zijne verwelkte handen naar zijnen KAREL uitstrekken, en sidderend te rug haalen, wanneer hij de ijs-koude hand van zijnen FRANS vat — O! het is zoet, uitnemend zoet, van eenen Vader vervloekt te worden!

FRANS.

Gij zijt verbijsterd, Lieve! gij zijt waarlijk te beklagen.

AMALIA.

O! ik bidde u, — beklagt gij ook uwen broeder? — neen, onmens, gij haat hem! — haat ge ook mij?

FRANS.

Ik bemin u, als mij zelven, AMALIA!

AMALIA.

Wanneer gij mij bemint, kunt gij mij dan wel eene bede wijgeren.

FRANS.

Geene, geene! indien zij niet meer is, als mijn leven.

A M A L I A.

O, wanneer het zoo is! — Eene bede, die gij zoo ligt, zoo gaarne vervullen zult. (*met fierheid.*)

Haat mij! gloeiën van schaamte zoude ik, als ik, aan KAREL denkende, mij tevens niet erinneren konde, dat gij mij haatede; gij wijgert my dit immers niet? gaa nu en laat mij alleen.

F R A N S.

Allerliefste droomster! hoe zeer bewonder ik uw zagt, liefderijk hart. (*haar op den boezem kloppende*)

Hier hier heerschte KAREL, als een god in zijnen tempel; KAREL stond voor u, als gij waaktet; KAREL bestuurde uwe droomen; de gansche schepping schein U in dezen eenigen saamtevloeiën, uit dezen eenigen u toe te straalen, uit dezen eenigen u aan te spreken.

A M A L I A.

(*beweed*)

Ja, waarachtig, ik beken het — u, Barbaar, ten trots, wil ik voor de geheele waereld bekennen, — ik bemin hem!

F R A N S.

Onmenschlijk, gruwzaam! deze liefde zoo te beloonen! die zoo te vergeeten.

A M A L I A.

driftig.

Wat, — mij vergeeten?

FRANS.

FRANS.

Hebt gij hem geen Ring aan den vinger gestooken? eenen diamanten Ring, ten onderpand uwer trouw! — nu, t'is waar, hoe kan een Jongeling de schoonheid van eene hoer wederstaan? wie zal hem het ook ten kwaaden duiden, daar hem niets meer overig was, om wech te geeven? — en betaalde zij hem dit niet met woeker, door haare liefkoningen, haare omärmingen.

AMALIA.

in de rede vallende.

Mijn ring aan eene Hoer?

FRANS.

Foei, foei! — dat is schandelijk; maar echter, indien het nu zoo eens waare! — een Ring, hoe kostbaar hij ook wezen mooge, is eigenlijk bij iederen Jood weder te krijgen — welligt beviel hem het werk niet — welligt ruilde hij hem voor een fraaiëren. — —

AMALIA.

*(hevig)*Maar *mijnen* Ring — ik zeg, *mijnen*, Ring?

FRANS.

Geen anderen, AMALIA! — Ha, zulk een kleinood, en aan *mijnen* vinger — en van AMALIA! de Dood zelf zoude hem daar niet afgerukt hebben — niet waar. AMALIA? — noch de kostbaarheid des diamants, noch de kunstige bewerking — de liefde maakt de waarde uit, — Liefste kind, weent gij? — wee hem, wel-

welke deze kostbaare dropen uit zulke Hemelsche ooggen perst! — ach! en wanneer gij eens alles wist, hem zelf zaagt, hem onder die geslalte zaagt!

A M A L I A.

Monster! hoe, onder welk eene geslalte?

F R A N S.

Zagt, zag, — beste zie! vraag mij alles niet af — (*even of hij in zich zelven sprak; doch zoo luid, dat AMALIA het hoorde*) dat hy slechts 'een sluiër hadde, om het afschuwlijk euvel voor 't oog der waereld te bedekken; — maar zie, schriklijk blikte het van onder den geelen, bleekverwigen oogrand! — verraaft zich met een doodbleek ingevallen gezicht; doet de beenderen haatlijk uitpuilen — stamelt met eene holle, rauwe, half verfmoorde stemme; — predikt vreeslijk luid zijne zonde van uit het bevend saamknikkend geraamte, — doorwoelt het binnenst merg der beenderen en nestelt op eene afschuwlijke wijze, zich in de diepte der beestachtige schande — foei — foei, ik fiddere — — Gij hebt den elendeling gezien, AMALIA! die in ons ziekenhuis zijnen geest uitrochelde, de schaamte scheen uw schrikkend oog voor hem toe te drukken, gij riept het *wee* over hem uit. Roep dit beeld nog eens geheel in uwe ziele te rug en KAREL staat voor u — zijne kuschchen zijn pest, — zijne lippen vergiftigen de uwen!

A M A L I A.

(zich omkeerende)

Schaamtelooze lasteraat!

F R A N S.

Gruwt gij voor dezen KAREL? walgt u reeds dit ruuwe afbeeldfel? kom — gaap zelve hem aan, uwen schoonen, engelachtigen, godlyken KAREL! — ga, zuig zynen balsmachtigen adem in en begraaf u, onder de *Ambrosia* — dampen, die uit zijn keel opwellen! (*AMALIA bedekt zich het aangezicht*) welk eene aanvuuring der liefde! welk een wellust in de omarming! — maar is het niet onrechtvaardig, een mensch, om zijne zwakke buftenzijde te verdoemen? — ook in de ellendigste misgeboorte kan eene groote, beminnenswaardige ziele, even als een robijn in het slijk, glinsteren. (*kwaadaartig lachende*) ook op geblaarde lippen kan immers de liefde rusten? — zeker — schoon het euvel de vastheid des karakters doet daveren, schoon kuischheid en deugd daar van wechvlieden, gelijk de geur uit de verwelkte rooze wechdampft — schoon de geest ook met het lichaam ten gronde toe verderft. —

A M A L I A

(vralijk opspringende).

Ha, KAREL, nu erkenne ik u weder! gij zijt nog dezelfde, als voorheen — dezelfde! — alles is logen! — weet gij niet, Booswicht, dat KAREL onmogelijk zoo worden kan?

FRANS

FRANS

(Staat eenigen tijd diepdenkende, en draait zich plotselijk om, om te vertrekken.)

AMALIA.

Waarheen, zoo spoedig — vliedt gij voor uwe eigene schande?

FRANS.

(het gezicht bedekkende.)

Laat mij, — laat mij — mijne traanen den vrijen loop geeven, — tierannig Vader! den besten uwer zoonen zoo ten prooie te geeven, — aan de ellende, aan de hem rondom omringende schande — verhuider mij niet, AMALIA! ik wil aan zijne voeten nedervallen, op mijne knieën wil ik hem bezweeren, den uitgesproken vloek op mij, — op mij te laaden, mij te onterven — mij, mijn bloed — mijn leven — alles!

AMALIA

(hem om de hals vallende.)

Broeder mijnes KARELS — beste, liefste FRANS!

FRANS.

O AMALIA! hoe beminne ik u, om deze onwrikbaare trouw jegens mijnen broeder — vergeef het mij, daar ik het waagde, om uwe liefde op deze harde proef te zetten! — hoe schoon hebt gij mijne wenschen gerechtvaardigd — met deze traanen — deze zuchten — dezen hemelschen tegenwil — ook voor mij — voor mij — onze zielen stemden zoo te samen!

B 2

AMA-

AMALIA

(het hoofd schuddende.)

Neen, neen, bij ginsche kuische lichten des hemels! — geen droppel bloeds van hem, geen vonkjen van zijn gevoel. —

FRANS.

Een stille, heldere avond was het, de laatste, eer hij naar *Leipzig* reisde, toen hij mij in het gindsche lommer met zich nam, waar gij zoo vaak nevens hem in droomen der liefde verzonken waard — lang bleeven wij verstomd — eindelijk greep hij mijne hand; weenende, maar zagt, sprak hij mij aan: Ik verlaate AMALIA, — ik weet niet — een donker voorgevoel, — als waare die scheiding voor eeuwig — verlaat haar niet, mijn Broeder! wees haar vriend — haar KAREL — als KAREL — nimmer — wederkeert —

(hij valt voor haar neder en kuscht haar de hand met hevigheid.)

nimmer, nimmer, nimmer zal hij wederkeeren; en ik beloofde het hem, met eenen heiligen eed!

AMALIA.

(te rug springende.)

Verrader! zoo ontdekke ik u — in dat zelfde lommer bezwoer hij mij eene eenwige liefde — ook tot den dood — zie — hoe godloos, hoe afschuwlijk gij gaa uit mijne oogen.

FRANS.

F R A N S.

Gij kent mij niet, AMALIA, — gij kent mij geheel niet!

A M A L I A.

O, ik kenne u, van nu af aan kenne ik u — en gij wildet hem gelijk zijn? voor u zoude hij om mij geweend hebben? voor u? veel eer had hij mijnen naam op de *kaakpaal* geschreeven! — vertrek op het oogenblik!

F R A N S.

Gij beledigt mij!

A M A L I A.

Vertrek, zeg ik u, gij hebt een kostlijk uur mij ontfoolen, het zal u van uw leven afgetrokken worden.

F R A N S.

Gij haat mij?

A M A L I A.

Ik veracht u — vertrek!

F R A N S.

(*stampvoetende.*)

Wagt maar! gij zult voor mij sidderen! mij aan een Bedelaar op te offeren. (*hij vertrekt.*)

A M A L I A.

Ga, snoodaart! thans ben ik weder bij KAREL — Bedelaar, zegt hij — zoo is dan de waereld t'onderst boven gekeerd; bedelaars zijn koningen en koningen bedelaars! ik zoude die lompen, welke hij

aan heeft, niet eens met het purper des gezalfden verwisfelen; — de blik, waar door hij bedelt, moet een groote, een koninglijke blik zijn — een blik, die de heerlijkheid, de pracht, de triomf der grooten en rijken vernietigt! — in het stof met u, gij prangend halstuig (*zij rukt zich de paerel-snoer van de hals*) het zij vervloekt, goud en zilver en juweelen te draagen, gij grooten en rijken! 't zij vervloekt, in prachtige feesten te deelen, — vervloekt, uwe leden te koesteren op het zagte dons des wellusts! — KAREL! KAREL! zóó ben ik uwer waardig.

DERDE TOONEEL.

(Op de grenzen van Saxen.)

EEN HERBERG.

KAREL, MOOR, (*mismoedig op en neder gaande.*)

Waar of de Kaerels ook herom slungelen — vast zijn zij aan de rit geraakt — he — nog meer wijn-hier! — en het wordt avond, en nog geen post aan — (*hij houdt de hand voor de borst*) jongen! jongen! hoe klopt het u hier! — wijn! wijn! ik gebruike heden mijnen moed tweevouwdig, het zij tot vreugde of wanhoop (*men brengt wijn, hij drinkt en zet het glas onsluimig neder*) over die vervloekte onge-
lijk-

lijkheid in de waereld! — het geld verroest in de kisten van uitgedroogde pekelbaringen, en armoede hecht lood aan de kloekste onderneemingen der jeugd — Kaerels, die tienmaal krepéren, eer zij haare *interessen* overrekenen, liepen wij den dorpel af, om de voldoening van een handvol ellendige schulden afteknevelen, — hoe warm ik hen de hand drukte — om nog eenen dag; vergeefsch! bidden, eeden, traanen botsten te rug van hunne bokslederen ziele.

VIERDE TOONEEL.

SPIEGELBERG (*met brieven*) de voorige.

SPIEGELBERG.

Pest! pest! de eene slag op den anderen! vervloekt! weet gij 't Moor? weet gij 't? — men zou raazend worden.

M O O R.

Wat is het dan weder?

SPIEGELBERG.

Gij vraagt? lees, lees zelf — ons verblijf is ons opgezegd — vrede in Duitschland — de duivel haal de Paapen.

M O O R.

Vrede in Duitschland!

SPIEGELBERG.

Het is, om je optehangen — en niet vuistrecht

afgeschapt voor altoos — alle stroperijen op doodstraf verboden — moord en dood! sterf, Moor! vederen zullen krabbelen, waar anders onze fabels doórkliedden.

M O O R.

(*zijn zwaard nederwerpende.*)

Zoo mogen dan oude wijven en schurken het gebied voeren, en mannen hunne zwaarden verbrec- ken. — Vrede in Duitschland! Ga, deze tijding heeft u voor eeuwig gebrandmerkt — ganzenpen- nen voor zwaarden — neen ik mag 'er niet aan denken — ik zou mijne lippen in een keurslijf knel- len en mijne wil aan wetten kluisteren. — Vrede in Duitschland! vervloekt zij de vrede, welke dat geene ten slakkengang verderft, wat arendsvlugt ge- worden was: — nimmer heeft de vrede een groot man gevormd, maar de krijg schept Kolosfen en Helden. (*met nadruk.*)

Ach, dat *Hermans* geest nog in de asch glimde — plaats mij voor een heir van Kaerels, als ik, en uit Duitschland, uit Duitschland — doch neen, neen, laat af — het moet 'er ouder! zijne ure is geko- men — geen vrije polslag is 'er in *Barbarossa's* bloed meer overig. — Ik wil het vegten afleeren in de vaderlijke boschen.

SPIEGELBERG.

Wat duivel? gij zult evenwel den verlooren zoon niet speelen willen; een Kaerel, die met den degen
meer

meer op de gezichten schreef, als drie pennelickers in een schrikkeljaar in het bevelboek krabbelen. Foei! schaam u! — het ongeluk moet een groot man tot geen oud wif maaken.

M O O R.

Ik wil hem speelen, MORITZ! en ik schaam mij zulks niet, — noem het zwakheid, dat ik mijnen Vader eere — het is menschelijke zwakheid, en die deze niet in den boezem draagt, moet of een God — of een beest zijn — — laat voor 't minst mij in het midden blijven.

SPIEGELBERG.

Ga heen! gij zijt MOOR niet meer. Weet gij nog, hoe meenig duizendmaal gij, de fles in de hand, den ouden kop hebt afgetrokken en bij kris en kras zwoert — nu zou het 'er op los gaan, daarop wil- det gij u den gorgel wel te barsten zuipen — weet gij het nog? he! weet gij het nog? gij heillooze, erbarmlijke pochhans! toen sprakt gij nog als een Kaerel, als een Edelman, maar....

M O O R.

Vervloekt zijt gij, om dat gij zulks mij erinnert! vervloekt ik — omdat ik zulks zeide! — maar het was onder de bedwelming des wijns, en mijn hart hoorde niet, het geen mijn tong pochte.

SPIEGELBERG.

(het hoofd schuddende.)

Neen, neen, neen! dat kan niet zijns, onmoog-

lijk, broeder! dat kan in ernst niet zijn. Zeg, Broertjen! is het de nood niet, die u zoo spreken doet? O! heb dan geene vreeze, of schoon het ook op het uiterst komt, de moed wakkert aan met het gevaar — de kragt verheft zich te midden in het gedrang — het noodlot moet groote Mannen uit ons scheppen willen, wijl het ons zoo dwars in den weg springt.

M O O R.

(wrevelig.)

Ik wist niet waar toe wij nog moed hebben zouden en nog niet gehad hadden.

SPIEGELBERG.

Zoo? — en gij wilt dus uwe talenten in uw versterven laten? uw pand begraaven? meent gij, dat uwe wisjewasjens in *Leipzig* de grenzen der menschelijke wijsheid uitmaaken? ha — laten wij eerst in de groote waereld komen. *Paris* en *London!* waar men oorlappen belooft, als men iemand met den naam van *eerlijken man* begroet, daar ook is het een *jubilé* voor de ziel, wanneer men het handwerk in 't groot *pradiseert*: hoe zult gij staan gaapen? welke oogen opzetten! pas dan maar op, hoe men valsche handtekeningen maakt, grendels verdraait, sloten opbreekt, en den koffers het ingewand uitrukt. — Dat zult gij nog van SPIEGELBERG leeren! die sehoft moet aan de naasté galg de beste opgehangen worden, welke met gezonde vingers verhongeren wil.

Moer

M O O R

(met bitterheid.)

Hoe! hebt gij het zoo ver gebragt?

S P I E G E L B E R G.

Waarlijk, ik geloof, dat gij mij mistrouwt: wagt, laat ik eerst warm worden; gij zult wonderen zien; het brein zal u in den kop omdraaiën, wanneer mijne zwangere wijsheid baaren zal. *(op den tafel staande)* *aut caesar, aut nihil!* gij zult op mij naijverig worden.

M O O R

(Hem aanzieude.)

M O R I T Z.

S P I E G E L B E R G.

(staat op — met hevigheid)

Ja, ijverzuchtig — vergiftig zult gij — zult gij allen over mij worden. — Ik wil het rad draaiën, dat u het verstand zal stil staan. — ha — hoe wels het in mij op! groote gedachten blikkeren in mijne ziele! reuzen ontwerpen zetten zich in mijn schepend brein saam. Vervloekte slaapzucht *(zich voor den kop staande)* die tot hier toe mijne kragten in ketens klonkt, mijne uitzichten in rook deed verdwijnen; ik ontwaake, ik gevoel, wie ik ben — wie ik worden moet! ga — laat mij alleen! gij allen zult nog van mij het genade brood hebben.

M O O R.

Gij zijt een gek, de wijn brengt uwe harsfens op hol.

S P I E G.

SPIEGELBERG.

(immer heviger)

„SPIEGELBERG, zal men zeggen, kunt gij heksen, SPIEGELBERG? het is jammer, dat gij geen Generaal geworden zijt, SPIEGELBERG, zal de Koning zeggen, gij hebt de Turken met knoflook verjaagd. Ja, hoor hier de Doctoren jammeren, het is onverantwoordelijk, dat die man niet in de medicijnen studeerde, hij heeft een nieuw poeder tegen de kanker uitgevonden. Ach! en dat hij geen kamerheer geworden is, zullen de *Sally's* in hunne kabinetten zuchten, uit steenen zoude hij *Louis d'or* getoverd hebben.” en SPIEGELBERG zal de toon weezen, ten oosten en westen — en gijlieden — in 't hok, gij kinderen, gij knuipers, in 't hok met u, terwijl SPIEGELBERG, met uitgesperde vleugelen ten tempel der eenwige eer opstijgt.

M O O R.

Geluk op reis! slijg vrij langs schandzuilen ten top-punt van eer, in de schaduw der vaderlijke wouden, in de armen mijner AMALIA wonkt mij een edeler genoegen; reeds voor vier weeken heb ik mijnen Vader om vergiffenis geschreeven, de kleinste omstandigheid heb ik niet verzwegen, en waar oprechte biecht is, is ook medelijden en hulp; laat ons afscheid neemen, MORITZ, na dezen zien wij elkander niet weer, de Post is aangekomen, de vergiffenis mijnes Vaders is reeds binnen de muuren der stad.

VIJF.

EERSTE BEDRYF. 29
VIJFDE TOONEEL.

SCHWEIZER, GRIMM, ROLLER, SCHUFTERLE,
de voorigen.

ROLLER

Weet gij ook, dat men ons opspoort? —

GRIMM.

Dat wij geen oogenblik zeker zijn, van opgeligt
te worden?

MOOR.

Dit verwondert mij niet, het ga zoo 't wil: zaagt
gij RAEMANN niet, zeide hij u van geen brief, dien
hij voor mij had?

ROLLER.

Hij zegt u reeds lang, ik vermoede zoo iets.

MOOR.

Waar is hij? waar? waar? (*hij wil ijlings ver-
trekken.*)

ROLLER.

Blijf! wij hebben hem hier bescheiden, sidder
gij? —

MOOR.

Ik sidder niet, waarom zoude ik ook sidderen?
kameraden! deze brief, — verheugt u met mij! Ik
ben de gelukkigste onder de Zonne, waarom zoude
ik sidderen?

SCHWEI-

DE ROOVERS

SCHWEIZER.

(zet zich op SPIEGELBERGS plaats en drinkt
zijn wijn uit.

ZESDE TOONEEL.

RAZMANN, de voorigen.

M O O R.

(Hem te gemoed ijlende.)

Broeder, Broeder, de brief, de brief!

R A Z M A N N

(Hem den brief overgeevende, dien hij spoedig
openbreekt.)

Wat is dit? gij wordt zoo bleek, als de muur?

M O O R.

Mijns broeders hand!

R O L L E R.

Wat drijft toch SPIEGELBERG?

G R I M M.

De Kaerel is uitzinnig, hij maakt gesten, als bij
den *St. Vitus* dans.

S C H U F T E R L E.

Zijn verstand loopt rondom; ik geloof, hij maakt
vaerzen.

R O L L E R.

SPIEGELBERG! he SPIEGELBERG! — het beest
hoort niet.

G R I M M

G R I M M.

Kaerel! droomt gij, of?

S P I E G E L B E R G.

Die zich bij den Kachel, den ganschen tijd door, met de Pantominen eens Projectmakers afgemat heeft, springt verwilderd op: La bourse, ou la vie, en pakt SCHWEIZER bij de keel, die bedaard hem tegen den wand smijt; allen lachen. MOOR laat den brief vallen, en wil met drift de deur uit; allen springen op.

R O L L E R.

hem na.

Moor! waarheen? Moor! wat wilt gij?

G R I M M.

Wat deert hem? wat deert hem? hij is zoo bleek, als een lijk.

M O O R.

Verlooren, verlooren!

hij ijft ter deur uit.

G R I M M.

Dat moeten heerlijke nieuwstijdingen zijn! laat ons zien.

R O L L E R.

neemt den brief op en leest.

„Ongelukkige Broeder!” de aanhef klinkt vermaaklijk. „Kortlijk moet ik u melden, dat uw hoop verijdeld is, gij kunt, dit laat uw Vader u
„aan-

„ aanzeggen , heengaan , waar uwe euveldaaden u
 „ vervoeren , ook zegt hij , zult gij geene hoop
 „ voeden , om immer genade aan zijne voeten afte-
 „ smeeken , indien gij u niet onderwerpt , om in het
 „ diepste gewelf van zijn toren op water en brood
 „ zoo lang u te laten *tracteeren* , tot uwe haren was-
 „ sen , als arendsvederen , en uwe nagels , als vogel-
 „ klauwen : dit zijn zijne eigen woorden ; hij be-
 „ veelt mij den brief te sluiten . Vaarwel , voor eeu-
 „ wig ! ik beklaag u . —

FRANS VAN MOOR.

SCHWEIZER.

Een zuiker zoet broertjen ! in de daad ! — en
 heet die kanaille FRANS ?

SPIEGELBERG

Stil 'er bij sluipende.

Is het woord water en brood ? een kostelijk leven !
 daar heb ik anders voor gezorgd . Zeide ik het niet ,
 dat ik op het laatst nog om u allen zou moeten
 denken ?

SCHWEIZER.

Wat zegt het schaapskop ? de ezel wil om ons al-
 len denken !

SPIEGELBERG.

Haazen , krukken , lamme honden zijt gij allen ,
 wanneer gij het hart niet hebt , om iets groots te
 waagen .

ROL.

ROLLER.

Nu, dat zouden wij zeker zijn, gij hebt recht — maar zal dat geen, het welk gij onderneemen wilt, ons uit dezen vervloekten toestand redden — zeg, zal het?

SPIEGELBERG

trotsch lachende.

Arme domoor! uit dezen toestand redden? ha, ha, ha! uit dezen toestand redden? en op meer spitst zich uw vingerhoed vol brein niet? en daar mede is dan uw boodschap afgelegd? SPIEGELBERG moest een gek zijn, als hij het met u wilde onderneemen: tot Helden, zeg ik u, tot Vrijheeren, tot Vorsten, tot Goden zal het u maaken!

RAZMAN,

Waarachtig, dat is veel op een pof; maar zeker zal het ook halsbreekend werk zijn; ten minsten zal het den kop kosten.

SPIEGELBERG.

U niet, RAZMAN! daar sta ik voor in — ik eische niets, dan moed; wat het verstand betreft, dat neem ik geheel op mij: Moed, zeg ik, SCHWEIZER! moed, ROLLER, GRIMM, RAZMAN, SCHUTTERLE! moed! —

SCHWEIZER.

Moed? zoo het alleen dit is — ik heb moeds genoeg, om barrevoets, midden door de hel te gaan.

R O L L E R.

Moed genoeg, om met den levenden duivel, onder de galg, om een armen zondaar, den huid te waagen.

S P I E G E L B E R G.

Zoo, dat bevalt mij! wanneer gij moed hebt, zoo treede één uwer op en zegge: hij heeft nog iets te verliezen en niet alles te winnen. (*een langduurig stilzwijgen*) geen antwoord?

R O L L E R.

Nu, wat behoeft het lang gefnap? wanneer een kloeke het begrijpen, en een man het uitvoeren kan — zoo spreek op.

S P I E G E L B E R G.

Nu dan?

(*hij plaatst zich midden onder hen, — met een bezweerenden toon.*)

indien 'er nog een druppel duitsch heldenbloed in uwe aderen stroomt, zoo komt! wij zullen ons in de Boheemische wouden begeeven, aldaar een Rooverbende oprichten, en — wat gaapt gij mij aan? is uw weinigjen moed reeds uitgebluscht?

R O L L E R.

Gij zijt de eerste waaghals niet, die over de hooge galg heen gegluurd heeft — en echter — schiet ons wel eene andere keuze over.

S P I E G E L B E R G.

Keuze? wat? niets hebt gij te kiezen! wilt gij u

in

in een Kerker werpen, u te samen snoeren, tot men ten jongsten dage, de bazuine blaast? wilt gij u met den gaffel en feissen om een beete broods afmatten? wilt gij aan de vensters met straatliederen een sobere aalmoes astroggelen? of wilt gij den trommel zweeren — en dan zal nog de vraag zijn, of men uwe gezichten vertrouwt, — en daar, onder de mild-zuchtige luimen eens gebiedenden Korporaals uw oorlogsvuur eerst afdienen? of bij het klinkend muziek, naar den trommelmaat, marcheeren, of in het paradijs der galeïën het gansche yzer magazijn van Vulkanus herom sleeven? Zie daar, dit staat u te kiezen — daar hebt gij alles bijéén, waar uit gij kiezen kunt.

R O L L E R.

Gij zijt een kenlijk redenaar, SPIEGELBERG, als het 'er op aan komt, om van een eerlijk man een gauwdief te maaken — maar zeg ons toch, waar Moor blijft?

S P I E G E L B E R G.

Eerlijk, zegt gij? meent ge, dat gij hierna minder eerlijk, dan nu, zijn zult? wat noemt gij eerlijk? rijke fokkers een derde deel hunner zorgen van den hals te schuiven, die hun nu den gouden slaap ontnemen; het beschimmelde geld in omloop brengen, het evenwicht der goederen weder herstellen; met één woord, de ouden gouden tijd weder te rug roepen, den lieven God van meenigen lastigen kostgan-

ger bevrijden, den krijg, pestilentie, duuren tijd en dokters voorkomen — en dus bij elk gebrad, dat men eet, de streeklendste gedachten te hebben, onze zwaarden, onze leeuwenmoed, ons nachtwaken hebben het verworven — dat wij van grooten en kleinen geëerbiedigd worden.

R O L L E R.

Een eindelijk bij het levend lijf ten hemel vaaren, en, trots storm en wind, trots de veelvraatige maag des oudvaders — den tijd, onder Zon en Maan en alle vaste sterren zweeven? waar zelfs de onvernufte vogelen des hemels te saam gelokt worden, om een hemelsch concert te stemmen? niet waar? — en wanneer Monarchen en Potentaaten van motten en wormen verteert worden, de eer te hebben, viziten van Jupiters koninglijken vogel aftewagten? MORITZ, MORITZ, MORITZ! neem u in acht! neem u in acht! voor de driebeenige dieren.

S P I E G E L B E R G.

En dat verschrikt u, haazenhart? hoe is reeds menige *universeele Genie*, die de waereld had kunnen hervormen, onder den vrijen hemel, verdorven; en spreekt men niet van zoo eenen geheele eeuwen, duizenden jaaren lang; daar menig Koning en Keurvorst in de geschiedenisfen werd voorbij gesprongen, wanneer zijn historie-schrijver voor zich geene breuke in den schakel der ambtsopvolging vreesde, en zijn boek daar door geen paar octavo bladzijden

groot

grooter werd, dat hem toch de drukker in *baar* geld moet betalen. — En, wanneer de wandelaar u zoo heen en weder in den wind ziet vliegen, wanneer hij bionens monds mompelt en over de bedorven tijden zucht, dan moet hij ook geen water in zijn hersens hebben.

R A Z M A N.

Meesterlijk, SPIEGELBERG! meesterlijk! gij hebt, als een andere *Orpheus*, mijn geweeten, dat heulend beest, in slaap gezongen. — Neem mij geheel aan, zoo als ik ben.

G R I M M.

En al *prostitueeren* wij ons; — wat raakt dit? — kan men, in den val, niet immer een slofjen met zich neemen, dat iemand zoo in filte over den *aheron* heen helpt, zonder dat 'er één haan na kraait. — — Fris, Broeder MORIZ! zoo luidt ook GRIMMS katechismus.

hij geeft hem de hand.

S C H U F T E R L E.

Bliksems! 'er is *auctie* in mijn kop — Kwakzalver — Loterij — Goudmaker en Struikroover door elkander, wie het meest biedt, heeft mij, — daar is mijn hand, *confrater!*

S C H W E I Z E R.

langzaam naderende en hem de hand toereikende.

MORIZ — gij zijt een groot man! of beter: een blind zwijn heeft een eikel gevonden.

DE ROOVERS

ROLLER.

*na een weinig denkens, terwijl hij SCHWEIZER
met nadruk aanziet.*

En ook gij, vriend? (*de hand, met vervoering,
toereikende*) ROLLER met SCHWEIZER, — al ging
de weg in de hel!

SPIEGELBERG.

vrolijk opspringende.

Tot aan de sterren toe, mijne kameraden! vrije
doorgang tot *Cesar* en *Katilina*! frisch met de gla-
zen geklonken! — lang leve God *Merkuur*.

ALLEN.

met de glaazen klinkende

Ilij levee.

SPIEGELBERG.

En nu, breekt op — aan 't werk! heden over
een jaar moet ieder onzer een Graaffchap gebieden
kunnen....

SCHWEIZER

driftig invallende

Wanneer hij niet op 't Rad ligt.

Zij willen heen gaan.

ROLLER.

Zagt, zagt, kinderen! waar heen? het beest moet
zijn kop hebben; zonder Opperhoofd ging *Rome* en
Sparta te gronde.

S P I E G E L B E R G.

met een zagten toon.

Ja, blijf, ROLLER heeft recht — en dat moet een doortrapte, opgehelderde kop zijn — een fijne, *politike* kop moet het zijn. — Ha! (*met de armen over elkander midden onder hen staande*) wanneer ik u uit dit oogpunt beschouwe, wat gij voor weinige oogenblikken waard, wat gij nu zijt, door eene gelukkige gedachte zijt — ja, zeker, zeker moet gij een *Chef* hebben — en zulk eene gedachte, dit spreekt van zelf — kan alleen uit een listigen, politiken kop voordspringen.

R O L L E R.

Als men hoopen konde, — droomen konde — maar ik twijfel aan zijne toestemming.

S P I E G E L B E R G

vleiende.

En waarom twijfelt gij, Broeder? — hoe zwaar het ook zij, het kampend schip tegen storm en zeeën op te boegseeren, — hoe zwaar ook de last der kroon drukt — zeg het maar stout wech — welligt, — welligt — laat hij zich nog vermurwen.

R O L L E R.

En het is altemaal gekheid — als *hij* niet aan de spits staat — zonder Moor zijn wij een lichaam zonder ziel.

S P I E G E L B E R G

verdrietig — ter zijde.

Stokvisch!

DE ROOVERS.
ZEVENDE TOONEEL.

Moor, *de vorigen.*

M O O R

met woestheid opkomende, loopt driftig op en neder: in zich zelve.

Menschen! — menschen! valsch, huichelachtig krokodillengebroedfel! uwe oogen zijn water! uw harten zijn erts! kussen op de lippen! zwaarden in den boezem! leeuwen en luipaarden voeden hunne jongen, raaven onthaalen hunne kleinen op het aas, en gij — gij — de Boosheid heb ik leeren verdraagen; ik kan lachen, wanneer mijn felste vijand mij mijn eigen hartebloed voor een dronk toebrengt; — maar, wanneer de Vaderlijke eene *Megera* wordt: — o ontvlam dan hevig — manlijke gelatenheid! verwilder ten tijger, zagtmoedig lam, en ieder vezel rekke zich op den toon van wraak en verderf.

R O L L E R.

Luister Moor! wat denkt gij daar van: Een Roovers leven is immers beter, als bij water en brood, in 't diepst gewelf eenes torens.

M O O R.

Waarom is deze geest niet in een tijger gevaaren, die zijne woedende tanden in menschenvleesch slaat? is dat Vaderlijke trouw? is dat liefde voor liefde?

Een

Een Beer moest ik zijn, om de Beeren uit het noorden tegen dit moorddaadig geslacht aan te hitfen — betrouw, en geene genade! — o, ik moest den oceaan vergiftigen, op dat zij den dood uit alle bronnen zoopen! Vertrouwen, onoverwinlijke hoop en geen erbarmen!

R O L L E R.

Ei, hoor eens Moor, wat ik u zegge.

M O O R

Het is ongelooflijk, het is een droom, — eene zoo treffende bede, zulk eene levendige schildering der ellende en opwellend berouw — de wilde beesten waaren daar door in medelijden versmolten, en echter — men zoude het voor een kwaadaartig *pasquil* op het geslacht der menschen houden, wanneer ik het zeggen durfde — en echter, echter — o! dat ik door de gansche natuur den hoorn des oproers blaazen konde — lucht, aarde en zee tegen dat *hyënen*-tuig ten oorlog konde aanvoeren.

G R I M M.

Maar hoor — hoor toch: — door uw raazen hoord gij niets.

M O O R

Wech, wech van mij! is uw naam niet — *mensch?* heeft geen wijf u gebaard? uit mijne oogen, gij, met dat menschen gezicht! — Ik heb hem zoo onuitspreeklijk lief gehad! zoo beminde nooit een zoon; duizend levens had ik voor hem veil: *moordend op*

de aarde stampende) Ha, die mij nu een zwaard in de hand gave, om in dit ottergebroed een brandende wonde te stooten! Wie mij zeide, hoe ik den grondslag hunnes levens ontzielen, vermaalen, vernietigen konde, hij zoude mijn vriend, mijn Engel, mijn God zijn, ik wilde hem aanbidden! —

ROLLER.

Juist deze vrienden willen wij zijn, laat u onder-richten!

GRIMM.

Kom met ons in de Boheemsche wonden; wij willen een Roover-bende verzamelen, en gij —

SCHWEIZER.

Gij zult onze Hoofdman zijn! gij moet onze Hoofdman zijn!

SPIEGELBERG.

werpt zich, verwilderd, in een stoel.

Slaaven, lafäärts!

MOOR.

Wie blies u dat woord in! hoor, kaerel! (ROLLER *hard aangrijpende*) Dat hebt gij niet uit uwe menschen-ziel gehaald! wie blies u dat woord in? Ja, bij den duizend-armigen dood! dat willen wij, dat moeten wij! — dit denkbeeld verdient vergoding! Roovers en Moorders! — zoo waar mijne ziel leeft, ik ben uw Hoofdman!

ALLEN, *met een luid geschrei,*

Lang leve de Hoofdman!

SPIEGELBERG.

opspringende, ter zijde.

Tot ik hem voord helpe.

M O O R.

Zie, daar valt mij de schel van voor de oogen! wat voor een dwaas was ik, dat ik in de kevie te rug wilde! — mijn geest dorst naar daaden; mijn adem naar vrijheid, — Moorders en Roovers! met deze woorden rolde de wet onder mijne voeten. — Menschen hebben de menschheid voor mij verborgen, daar ik mij op de menschheid beriep; wech dan van mij, *Sympathie* en menschelijk gevoel! — ik heb geenen vader meer; ik heb geene liefde meer, bloed en dood zal mij leeren vergeeten, dat 'er eertijds voor mij iets dierbaars was! komt, komt, ik wil eene vreeslijke verstroojing maaken — het blijft daar bij, ik ben uw Hoofdman! geluk voor hem, die onder u de meester is, die op het woedenst blaakt, op 't wreedste moordt, — dan ik zeg u, hij zal koninglijk beloond worden — treed om mij en zweert mij trouw en gehoorzaamheid tot aan den dood!

ALLEN *geeven hem de hand.*

Tot der dood!

SPIEGELBERG.

woedend, op en neder.

M O O R.

En nu bij deze manlijke rechteband zweere ik u
hier,

hier, trouw en standvastig uw Hoofdman te blijven, tot der dood! deze arm zal den genen tot een lijk maaken, die immer twijfelt of te rug treedt! dit zelfde wedervaare mij van u, als ik mijnen eed verbreeke! zijt gij te vreden.

A L L E N

de hoeden in de hoogte werpende,

Wij zijn te vreden.

SPIEGELBERG

lacht vergramt ter zijde.

M O O R

Nu dan, laat ons gaan! siddert voor gevaar noch dood! dan, over ons hoofd wankt een onverbiddijk noodlot! ieder bereikt eindelijk zijnen dag, het zij op 't zagte bed van dons, of in 't ruuwe gewoel des gevegts, of aan een open galg en rad — een van dezen is onze toekomst.

Zij gaan van 't Tooneel,

SPIEGELBERG.

Zijn register heeft eene gaaping! hij heeft het ver-
raad vergeeten!

Hij vertrekt. 't Gordijn valt.

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

FRANS VAN MOOR

diepdenkende in zijn kamer.

De Arts maakt het mij te lang — het leven eens Grijsaarts is eene eeuwigheid — moeten dan mijne hoogvliegende plannen immer den slakkengang der leefkracht volgen? ach — indien iemand den dood een nieuwen weg in het paleis des levens kon baa- nen? — *het verderf des lichaams van den Geest af te beginnen* — ha! een *origineel* werk! die dit tot stand bragt — een tweede *Kolumbus* in het rijk des doods — denk dit na, Moor! — dit waare eene kunst, waardig u teh uitvinder te hebben: en hoe zoude ik dan te werk moeten gaan? welk soort van hartstochten vatten de leefkracht het vinnigst aan? *Toorn*? deze heethongerige wolf over- vreet zich te gaarn..... *Gramschap*? deze worm kruipt te langzaam..... *Vrees*? — De *hoop* laat zich niet uitroeien — (*boosaartig vraagende*) zijn dit dan al de beulen der menschen? is het tuighuis des doods zoo ras uitgeput? hm! hm! (*diepdenkend*)
 Hoe?

Hoe? nu? ... wat? — Ha! (*driftig*) *Schrikt* wat doet de *schrik* niet? hoe toch zijn hoop, verstand, godsdienst tegen de ijskoude omarming van dezen *Gigant* bestand? en echter, echter? zoo hij ook deze stormen wederstaan konde? O, kom mij dan te hulp — gij *jammer* en *naberouw*, heltsche *Furie*, doorgraavende *Slang*, die uw vreetfel herkaauwt, en gij, huilende *zelfbeschuldiging*, gij, die uw eigen huis verwoest, en uwe eigene moeder verwondt; en gij, weldaadige *Graciën*, komt ook gij mij te hulp, zagtlachende *verganglijkheid*, en gij, met den overloopenden hoorn des overvloeds, gij, bloeiënde *toekomst*, houdt hem in uwen spiegel de vreugden des Hemels voor, terwijl uw vlugtige voet zijne grijpende armen ontglipt. — Dus val ik, met slag op slag, met storm op storm dit brooze leven aan, tot de troep der *Furiën* ten laatsten beslooten wordt, door — *wanhoop*! Triomf! triomf! mijn plan is vaardig! —

TWEEDE TOONEEL.

FRANS, HERRMANN.

FRANS *bemoedigd.*)

Wel aan dan! (HERRMANN *ziende*) Ha! *Deus ex machina!* HERRMANN.

HERR-

H E R R M A N N.

Uw onderdaanigste dienaar, weledel Heer!

F R A N S.

hem de hand geevende.

Maar voor geen ondankbaaren.

H E R R M A N N.

Ik gaf hier reeds proeven van.

F R A N S.

Gij kunt 'er welhaast meer van geeven — welhaast, HERRMANN: ik heb u iets te zeggen, HERRMANN!

H E R R M A N N.

Ik hoore met duizend ooren.

F R A N S.

Ik ken u; gij zijt een *geresolveerd* kaacrel — een Soldaatenhart — hair op de tanden! mijn Vader heeft u zeer beledigd, HERRMANN!

H E R R M A N N.

De duivel haal mij, indien ik 't vergeet!

F R A N S.

Dat is de toon eens Mans! wraak past de manlijke borst. — Gij gevalt mij, HERRMANN, — neem dezen goudbeurs, HERRMANN, hij zoude wigtiger zijn, indien ik *Heer* waare.

H E R R M A N N.

Dit is mijne eeuwige wensch, Jonker! ik dank u.

F R A N S.

Waarlijk, HERRMANN? wensch gij weezenlijk, dat

ik

ik *Heer* waare? maar mijn Vader heeft Leeuwen-
merg, en ik ben de jongste zoon.

HERRMANN.

Ik wenschte u den jongsten zoon en uwen Vader
het merg van een slijmzuchtig meisjen.

FRANS.

Ha! wat zoude die oudste zoon u beloonen! hoe
zoude hij u uit dit laage stof, dat zoo weinig met
uwen geest en adel overéénstemt, in het licht ophef-
fen! — dan zoud gij, geheel, zoo als gij daar zijt,
met goud overtoogen worden — en met vier paar-
den door de straten heen kletteren; waarachtig, dat
zoud gij! maar ik vergeet, het geen ik u zeggen
wilde — hebt gij de jonge Juffer VAN EDELREIK
reeds vergeeten, HERRMANN!

HERRMANN.

Wat weér en wind — waarom erinnert gij haar
aan mij?

FRANS.

Mijn broeder heeft haar u tusschen neus en lippen
wechgehaald.

HERRMANN.

Daar voor zal hij boeten.

FRANS.

Zij gaf u een korf — hij stoote u, geloove ik,
de trappen af.

HERRMANN.

Ik zal hem daar voor in de Hel stooten.

FRANS.

F R A N S.

Hij zeide: men fluisterde elkander in 't oor, uw Vader had u niet kunnen aanzien, zonder op zijn borst te slaan, en te zuchten: *God zij mij zondaar genadig.*

H E R R M A N N *verwilderd.*

Bliksem, donder en hagel — zwijg stil.

F R A N S.

Hij tied u, uwen adelbrief te verkoopen, of uwe kousen daar mede te laten lappen.

H E R R M A N N.

Duizend duivels! ik wil met mijne nagels hem de oogen uitkrabben.

F R A N S.

Wat, wordt gij boos? hoe kunt gij op hem boos zijn? wat toch kan zulk een Rat tegen een Leeuw doen? uwe gramschap verzoet slechts zijne triomf. — Gij kunt niets doen, dan op uwe tanden knarsen en uwe woede op droog brood verknaagen.

H E R R M A N N *stampvoetende.*

Ik wil hem tot stof vermaalen.

F R A N S.

hem op de schouder kloppende.

Foei, H E R R M A N N ! gij zijt een Kavalier, gij moet dien hoon niet op u kleeven laten; gij moet het meisjen niet verlaten; neen, dit moet gij om de geheele waereld niet doen, H E R R M A N N ! wat hagel! ik zoude het uiterst beproeven, als ik in uwe plaats waare.

D

H E R R -

HERRMANN.

Ik zal niet rusten, tot ik hem en haar onder de aarde hebbe.

FRANS.

Niet zoo onstuimig, HERRMANN! kom wat nader bij: — gij zult AMALIA hebben!

HERRMANN.

Dat moet ik — trots den duivel, — dat moet ik!

FRANS.

Gij zult haar hebben, zeg ik u, — en van *mijn* hand. — Kom nader bij, zeg ik — gij weet misschien niet, dat KAREL zoo goed als ontferd is?

HERRMANN.

nader tredende.

Ontzettijk — het eerste woord, dat ik hoore....

FRANS.

Wees bedaard en hoor verder! gij zult op een anderen tijd meer daar van hooren — ja ik zeg u, zederd elf maanden is hij zoo goed als verbannen; maar reeds heeft de oude berouw van zijn overeildens flap, die hij echter, zoo ik meen, zelf niet gedaan heeft. Ook houdt hem die EDELRIJK daaglijks hard aan, met voorstellen en klagten. Binnen kort zal hij hem aan alle de vier hoeken der aarde laten opzoeken, en goeden nacht, HERRMANN! als hij u vindt, gansch onderdaanig kunt gij dan de Koetsmennen, als hij met haar naar de Kerk, ter trouw rijdt,

HERR-

H E R R M A N N.

Voor het Altaar wil ik hem verworgen.

F R A N S.

Zijn Vader zal hem weldra de Heerlijkheid inruimen en in rust op zyn Slot leeven, — dra heeft de trotsche wijneus den teugel in handen, dra belacht hij zijne haaters en benijders, — en ik, HERRMANN, daar ik u tot een groot, aanzienlijk man poogde te verheffen, ik zelf zal aan den drempel zijner wooning diep moeten neder bukken.

H E R R M A N N.

(hevig.)

Neen, zoo waar ik HERRMANN heete, zulks zal nimmer gebeuren! nimmer, zoo 'er nog een vonkjen verstand in mijn brein glimt.

F R A N S.

En hoe zult gij het beletten? ook u, mijn lieven HERRMANN, zal hij zijnen gefel doen gevoelen; ook u zal hij in 't aanzicht spawen, waar gij hem op de straat ontmoet en wee u, wanneer gij slechts den arm verroert, of den mond vertrekt — zie zoo staat het met uwe poging om het meisje, met uwe uitzichten, met uwe ontwerpen.

H E R R M A N N.

Zeg mij, wat zal ik doen?

F R A N S.

Hoor dan, HERRMANN! zie, hoe ik mij uw noodlot ter harte neeme, als een redelijk vriend — ga —

verkleed u, maak u gansch onkenbaar, laat u bij den Ouden aanmelden, geef voor, dat gij, rechtstreeks uit *Hongarijen* komende, het laatste treffen van mijnen broeder hebt bijgewoond — en dat gij hem op het slachveld den geest hebt zien geeven.

HERRMANN.

Hoe zal hij mij gelooven?

FRANS.

Oho! laat *mij* daar voor zorgen, neem dit pakket; hierin vindt gij uwe *commissie* uitvoerig en de noodige stukken daarbij, die den twijfel zelf overreeden zouden — maak maar, dat gij ongemerkt wech komt; spring door de agterdeur in den tuin, van daar over de hofmuur — en laat de ontknoping dezer *Tragi-Komædie* aan mij over.

HERRMANN.

En die zal zijn: *Vivat* de nieuwe Heer, FRANCISCUS VAN MOOR!

FRANS.

op een vleiënden toon.

O wat zijt gij slim — nu ziet gij, dat wij op deze wijze alle onze ontwerpen in eens en spoedig bereiken. AMALIA geeft haar hoop op, de Oude deelt in den dood zijnes zoons, en — hij stort in: — een zwak gebouw behoeft geene aardbeëving, om tot een puin hoop te worden — hij zal dit uarigt niet overleeven — dan ben ik zijn eigen zoon: — AMALIA heeft haaren steun verlooren en is een speel-
pop

Pop van mijnen wil — dus kunt gij ligt denken... kortom! — alles zal naar wensch gaan — maar gij moet uw woord niet weder inhaalen.

H E R R M A N N.

verheugd.

Wat zegt gij? — eer zal de kogel in zijn loop te rug keeren en in het ingewand van zijn afvuurer wroeten: — maak staat op mij! — laat mij geworden — vaar wel!

F R A N S.

hem na roepende.

Wat gij doet, doet gij voor u zelve.

hij volgt met het oog hem na, tot aan het einde des Tooneels, en barst eindelijk in een wreevelig gelach uit.

Geheel ijver! geheel bereidvaardigheid! zie, hoe gediensstig de overblufte dwaas over de grenzen eens braaven mans heen springt, om een goed te bejaagen, welks onmooglijke verkrijging men ziet, wanneer men flegts niet waanwijs is.

vergramd.

Neen het is onvergeeflijk, — hier staat de Schurk zelf, en nog vertrouwt hij zich voor het eerlijk gezicht eenes anderen — zorgeloos gaat hij heen, om een reedijk man te bedriegen, die het in eeuwigheid niet zal vergeeven, dat men hem heeft kunnen bedriegen — is dit de geroemde onderkoning der fcheping? O, vergeef het mij dan, weldaadige Natuur,

dat ik, met u, om zijn evenbeeld twistte en verlos mij, genadig, van het weinig overfchot, — mijne achting, Mensch! hebt gij verlooren, en met deze ook de eenige verheevene bewustheid, dat zich iemands boosheid aan u bezondigen kan.

hij gaat weg.

DERDE TOONEEL.

Het slaapvertrek van Maximiliaan.

MAXIMILIAAN, AMALIA.

AMALIA.

Zagt — zagt — hij sluimert!

Zij plaatst zich voor den slaapenden Graaf.

Hoe beminlijk, hoe eerwaar'ig! — eerwaardig, zoo als men den heiligen afmaakt — neen, ik kan u niet vertoornen! zilverlokkig hoofd! u kan ik niet vertoornen, sluimer in roozen geur!

Terwijl zij roozen, om hem heen strooit.

In roozen geur verschijne KAREL u, in den droom — ontwaakt in roozen geur — ik wil heen gaan en onder rosmarijn sluimeren?

Zij wil zich zagtzjens verwijderen.

MAXIMILIAAN.

droomende.

Mijn KAREL, mijn KAREL, mijn KAREL!

AMA-

A M A L I A.

Staat stil en komt langzaam te rug.

Zie! zijn Engel heeft de bede verhoord.

*zeer dicht bij hem tredende.*De lucht is zoet in te ademen, met welke zijn naam
zich mengt — ik wil hier blijven.

M A X I M I L I A A N.

*nog droomende.*Zijt gij daar! — waarlijk, zijt gij het? ach! —
zie mij niet aan met dien jammerenden blik! — ik
ben ellendig genoeg.*Hij maakt onrustige bewegingen.*

A M A L I A.

Hem spoedig wekkende.

Sta op, dierbaare! het is alleen een-droom.

M A X I M I L I A A N.

*half ontwaakt.*Was hij niet daar? drukte ik zijne handen niet?
merkte ik den geur zijner roozen niet? haatlijke
FRANS, wilt gij hem ook aan mijne droomen ontruk-
ken?

A M A L I A.

te rug tredende.

Merkt gij het, AMALIA?

M A X I M I L I A A N.

zich herstellende.

Waar ben ik? gij hier, lieve nicht?

A M A L I A.

Gij had eene benijdenswaardige sluimering.

M A X I M I L I A A N

Ik droomde van mijnen KAREL, waarom heb ik niet voord gedroomd? mogelijk had ik uit zijnen mond vergifnis kunnen erlangen.

A M A L I A.

met een ongeruimd gelaat.

Engelen hanten niet; hij vergeeft het u, (*zijne hand met tederheid drukkende*) Vader van KAREL! ik vergeef het u.

M A X I M I L I A A N.

Neen, mijne dochter! de doodskleur uwer wangen getuigt tegen uw hart, arm meisje! ik verwoestte de vreugde uwer jongheid — vergeef het mij — vervloek mij niet.

A M A L I A.

De liefde heeft mij alleen eenen vloek geleerd, dezen, mijn Vader!

Zij kuscht zijne hand met tederheid.

M A X I M I L I A A N.

opstaande.

Wat zie ik? roozen, Meisjen? gij strooit roozen — den moorder uwer liefde?

A M A L I A.

Roozen, den Vader mijnes geliefden, (*hem om den hals vallende*) dien ik ze nu niet strooiën kan.

MAXI-

MAXIMILIAAN.
 En echter gaarn gestrooid had — doch mijne
 liefde heeft het u onweetend gedaan — kent gij
 deze beeldtenis?

een gordijn voor een schilderstuk wegneemende.

AMALIA *ontzet.*

KAREL!

MAXIMILIAAN.

Zoo zag hij 'er uit, als hij in zijn zestiende jaar
 ging, nu is hij anders: o, het woel' in mijn binnen-
 ste, — deze tederheid is menschenhaat, dit lachen
 vertwijfeling. Niet waar, AMALIA! het was op zijn
 verjaarsdag — — in het jasmijn-loof, toen gij
 hem afmaaldet?

AMALIA.

o, Nooit zal ik dien dag vergeeten! nooit belee-
 ven wij hem weder! Hoe zat hij tegen mij over; de
 roode wederschijn der avondzon gloorde op zijn ge-
 laat, zijne bruine lokken wapperden achteloos in den
 wind, bij elken penseel streek overmeesterde het
meisjen de schilderes; het penseel viel, mijne fidde-
 rende lippen kuschten elken trek dorstig wech, de
 gansche volheid des *origineels* wortelde diep in mijn
 hart — op den tafel laagen de *fragmenten* van het
portrait, zwak en stervend, als de *erinnering* aan
 eene tedere *adagio*.

MAXIMILIAAN.

Vaar voort, vaar voort, de schilderijen uwer

verbeelding verjongen mij weder, o mijne dochter! uwe liefde maakt mij zoo gelukkig.

AMALIA.

het oog op het afbeeldzel houdende.

Neen! neen! hij is het niet! bij den Hemel! het is KAREL niet — hier, hier (*op haar hart en hoofd wijzende*) zoo geheel, zoo andets, de ruuwe verw kan onmooglijk dien hemelschen geest nabootsen, die in zijne vuurige oogen slonkerde. Wech met dit, het is zoo menschlijk! ik was een broddelaarster.

VIERDE TOONEEL.

de vorigen DANIEL.

DANIEL.

Daar buiten wagt een man op u, — hij verzoekt binnen gelaaten te worden; hij heeft eene gewigtige tijding voor u.

MAXIMILIAAN.

Ik heb op de waereld nog iets gewigtigs — gij weet, AMALIA! — Is het een ongelukkige, die hulp behoeft? hij zal van hier niet zuchtende heen gaan.

DANIEL gaat wech.

AMA-

A M A L I A.

Is het een Bedelaar, dan moet hij ijlings hier komen.

M A X I M I L I A A N.

A M A L I A, A M A L I A! verschoon mij!

V I J F D E T O O N E E L.

F R A N S, H E R R M A N N, *verkleed*, D A N I È L, *de vorigen*.

F R A N S.

Hier is de man, schriklijke boodschappen, zegt hij, genaaken u. kunt gij ze hooren?

M A X I M I L I A A N.

Ik weet er een, tred nader, mijn vrfend! en ontzie mij niet! geef hem een beker wijn.

H E R R M A N N

met een veranderde stem.

Weledel Heer! wreek het op een armen man niet, wanneer hij, tegenwillig, uw hart doorboort. Ik ben een vreedeling in dit land, maar ik kenne u zeer wel, gij zijt de Vader van KAREL van MOOR.

M A X I M I L I A A N.

Hoe weet gij dit?

H E R R M A N N.

Ik kende uwten Zoon.

A M A -

AMALIA *driftig.*

Leeft hij, leeft hij? gij kent hem? waar is hij?
waar? waar?

zij wil heen ijlen.

MAXIMILIAAN.

Weet gij iets van mijnen Zoon?

HERRMANN.

Wij studeerde op de hooge school, te *Leipzig*, van daar toog hij, ik weet niet waar al heen. Hij dwaalde Duitschland in het rond, en, gelijk hij mij zeide, bloots hoofds, barvoets en bedelde zijn brood aan de deuren. Vijf maanden daarna barste de oorlog tusfchen Poolen en Turkijen weder los, en, daar hij op de waereld niets meer te hoopen had, lokte hem de klank der zegenrijke trommel, van Koning MATTHIAS van Oostenrijk naar *Pest*; Vergun mij, zeide hij tegen den Koning, dat ik den dood, op het bed der helden, sterve; ik heb geen en Vader meer.

MAXIMILIAAN.

Zie mij niet aan, AMALIA!

HERRMANN.

Men gaf hem een vaandel. Hij vloog met den overwinnenden MATTHIAS voort, wij kwamen onder ééne tent. Hij sprak dikwijls van zijnen ouden Vader, en van betere, verloopene dagen en van verijdelde vooruitzichten — ons stonden de traanen in de oogen.

MAXI-

M A X I M I L I A A N

zijn hoofd in 't kussen verbergende.

Zwijg, o zwijg.

H E R R M A N N.

Agt dagen daarna geraakte het tot een hevig hoofdtreffen — ik kan u zeggen: uw zoon hield zich als een dapper krijgsman, hij deed wonderen voor de oogen der *armée*. Vijf regimenten moesten naast hem, te rug deinzen, hij stond; gloeiende kogels vielen regts en links, uw Zoon stond; een kogel verbrijzelde hem de regte hand, uw zoon nam het vaandel in de linke, en stond —

A M A L I A *verrukt.*

En stond, Vader! en stond —

H E R R M A N N.

Ik trof hem aan op het einde des Slags, nedergeszonken onder het geweld der kogels; Met de linke hand hield hij het uitstortende bloed tegen, de regte had hij in de aarde gegraven. Broeder! riep hij mij toe, 'er liep een gemompel door de geléderen, dat onze Generaal voor vier uren gesneuveld is — hij is gesneuveld, zeide ik, en gij? — Nu, al wie een braaf Soldaat is, riep hij, terwijl hij de linke hand los liet, volg zijnen Generaal, als ik! kort daar na zuchte hij zijne groote ziel den Helden toe.

F R A N S.

wild op HERRMANN aankomende.

Dat de dood uwe vervloekte tong verstomme! zijt
gij

gij hier gekomen, om onzen Vader den doodsteek te geeven? Vader! AMALIA! Vader!

HERRMANN.

Het was de uiterste wil van mijnen stervenden kameraad: neem dit zwaard, stamelde hij stervende, leever hem mijnen ouden Vader over, het bloed zijnes zoons kleeft aan het zelve; hij is gewrooken; — zeg hem, dat zijn vloek mij in strijd en dood gejaagd heeft, dat ik in wanhoop vervallen ben! zijne laatste zucht was — AMALIA?

AMALIA

als uit eene doodlijke sluimering ontwaakende.

Zijne laatste zucht — AMALIA!

MAXIMILIAAN

bitter schreiende en zich de haren uittukkende.

Mijn vloek hem gejaagd in strijd en dood! vervallen in wanhoop!

HERRMANN.

Hier is het zwaard, en hier ook een *portrait*, dat ik te gelijker tijde uit zijn boezem toog! het gelijkt deze Juffer op een hair; dit is voor mijnen broeder FRANS, zeide hij, ik weet niet, wat hij daar mede zeggen wilde.

FRANS *als verstoffd.*

Mij? AMALIA's *portrait*? mij KAREL, AMALIA? mij?

AMALIA *(met hevigheid HERRMANN naderende.)*

Haatlijke, omgekogte Bedrieger! *(zij grijpt hem hard aan.)*

HERRMANN.

Dat ben ik niet, edele Juffer! Zie zelve, of het uw beeld niet is — gij zult het misfchien hem ge-
geeven hebben.

F R A N S.

Bij den Hemel, AMALIA! het uwe; het is waarlijk
het uwe!

A M A L I A.

Het mijne, het mijne! o Hemel en aarde!

MAXIMILIAAN

schreiënde en zijn gelaat openscheurende.

Wee, wee! mijn vloek hem gejaagd in den dood!
vervallen in wanhoop!

F R A N S.

En hij gedacht aan mij, in het laatste, bitter oogen-
blik des verscheidens — aan mij! Engelachtige
ziel — daar reeds de zwarte banier des doods over
hem heen kletterde — aan mij!

MAXIMILIAAN

vreeslijk jammerende.

Mijn vloek hem gejaagd in den dood! mijn zoon
vervallen in wanhoop!

HERRMANN *ontrust en beweegt.*

Deze ellende kan ik niet uitstaan — vaar wel,
oude

oude Heer! (*ter zijde, tegen FRANS*) waarom hebt gij het ook zoo gemaakt, Jonker?

hij gaat verhaast heen.

AMALIA *opspringende*: — hem na.

Blijf, blijf! wat waaren zijne laatste woorden?

HERRMANN, *te rug roepende.*

Zijne laatste zucht was — AMALIA!

hij treedt af.

AMALIA.

Zijne laatste zucht was AMALIA! neen, gij zijt geen bedrieger! zoo is het dan waar — hij is dood! dood!

heen en weder trappelende, tot zij neder zijgt

Dood — KAREL is dood —

FRANS.

Wat zie ik? wat staat daar op het zwaard? met bloed geschreeven — AMALIA!

AMALIA.

Van Hem?

FRANS.

Zie ik wel, of droom ik? zie daar het bloedig schrift: FRANS! *verlaat mijne AMALIA niet!* zie eens, zie eens! en op de andere zijde: AMELIA! *de alles overweldigende dood verbrak uwen eed.* — Ziet gij nu, ziet gij nu! met de verkleumende hand schreef hij — met het warme bloed zijns harte schreef hij het — hij schreef het, op den oever der luisterrijke Eeuwigheid!

ANA

A M A L I A.

Heilig God! het is zijne hand, — hij heeft mij niet bemind.

Zij gaat overhaast wech.

F R A N S *stampvoetend.*

Vervloekt! mijne gansche kunst hangt af van dien slijkfok.

M A X I M I L I A A N.

Wee, wee — verlaat mij niet — lieve dochter! — FRANS, FRANS! geef mij mijnen zoon weder!

F R A N S.

Wie was het, die den vloek over hem uitprak? wie was het, die zijnen zoon in strijd en dood en wanhoop joeg? o, hij was een voortrefflijk jongeling — vloek daale op zijnen Beul!

M A X I M I L I A A N

met volle vuist tegen hoofd en borst slaande.

Vloek, vloek! verderf! vloek over mij! ik ben de Vader, die zijn grooten zoon versloeg; mij beminde hij, tot in den dood! om mij te wreken, vloog hij in strijd en dood — monster! monster! (*tegen zich zelve woedende.*)

F R A N S.

[Het is voorbij, wat helpen laate klagten (*schamper lachende*) het is gemaklijker te moorden, dan levend te maaken.

E

M A X.

MAXIMILIAAN.

En gij hebt mij den vloek listig uit den mond gerukt — gij — gij — geef mijnen zoon mij weder!

FRANS.

Vuur mijne gramfchap niet aan, — ik verlaat u, in den dood!

MAXIMILIAAN.

Onnensch — onnensch! — geef mijnen zoon mij weder.

Springt uit den floel, wil FRANS bij den gorgel vatten, doch deze ontspringt het en ijlt wech.

ZESDE TOONEEL.

MAXIMILIAAN.

Duizend vloeken donderen u na! gij hebt mijnen zoon mij uit de armen gestolen. (*wanhoopig zich in den floel heen en weder werpende.*) Wee, wee! wanhoopen, maar niet sterven! — zij ontvlieden — verlaaten mij in den dood — mijne goede Engelen ontvlugten mij; alle de Heiligen ontwijken den koudgijzen moorder, — wee, wee! wil niemand mij het hoofd houden — wil niemand de worstelende ziel ontbinden? geen zoon! geene dochter! geene vrienden! waren 'er slechts menschen — wil nie-
mand

mand — ik alleen — verlaaten — wee! wee!
wanhoopen, maar niet sterven!

Hij zinkt kragteloos in den stoel neder.

A M A L I A.

*Treedt langzaam nader, ziet hem — met een
plotslijken gil:*

Dood — alles dood!

Zij gaat wanhoopig wech!

Z E V E N D E T O O N E E L.

De Boheemsche wouden.

RAZMANN, van de eene, — SPIEGELBERG met een
Roverbende van de andere zijde.

R A Z M A N N.

Welkom, Krijgskameraad! in de Boheemsche wou-
den! (*zij omhelzen elkander*) waar sloeg u de blik-
sem in de waereld herom? werwaards voerde u het
onweder voord; mijn dierbaare ambgenoot!

S P I E G E L B E R G

Zierend heet van de Leipziger Misse, dat was een
geweld, vraag het slechts aan SCHUTTERLE — hij
laat u van harten een goed *retour* wenschen, —
hij heeft zich onderweg bij de groote bende van
uwten hoofdman gevoegd, (*zich op de aarde wer-*

pende) En hoe hebt gij den tijd doorgebracht? hoe gaat de handteering? o, ik konde u den geheelen dag door *avontuuren* vertellen, dat u de honger zou overgaan.

RAZMANN,

Dat geloof ik, — dat geloof ik, gij hebt in de nieuwspapieren van u hooren laten. Maar, voor den duivel! waar van daan haalt gij dien hoop volks te saamen? wat hagel en wind! hoe brengt gij zoo veel rekruten, met geheele benden, bij één; voortreffelijke werver!

SPIEGELBERG.

Geld! o, en het is een heerlijke troep — gij kunt uw hoed aen de zon hangen, hroeder, en ik wedde, zij steelen hem er zoo gezwind af, even of het oog der waereld de zwarte staar had.

RAZMANN *lachend*.

Gij zult den hoofdman met deze heeren welkom zijn — hij heeft ook schoone, braave kaerels aangefokt.

SPIEGELBERG.

Kom op, met uwen hoofdman — en de mijnen daartegen — phoe!

RAZMANN.

Nu ja! zij mogen hupsche knuisten hebben — maar ik zeg u, het gerucht van onzen hoofdman heeft reeds verscheiden eerlijke kaerels in verzoeking gebracht.

SPIE-

Des te slimmer.

A G T S T E T O O N E E L .

GRIMM, (*in vollen loop*), *de voorigen.*

R A Z M A N N .

Wer da? wat is daar? Pasfagiers in het woud?

G R I M M .

Spoedig, spoedig! waar zijn de anderen? — *fa-*
tans! gij staat daar en babbelt! weet gij dan niets —
weet gij dan geheel niets? — en ROLLER —

R A Z M A N N .

Wat dan, wat dan?

G R I M M .

ROLLER is opgehangen, met nog vier anderen.

R A Z M A N N .

ROLLER? wat? wanneer? — Hoe weet gij het?

G R I M M .

Reeds over drie weeken zat hij, en wij hoorden
niets; drie rechte dagen werden over hem gehouden,
en wij hoorden niets; men heeft hem op de pijnbank
gehad, waar de hoofdman was — de hupfche borst
heeft niets bekend; gisteren is zijn *proces* opgemaakt
en heden morgen is hij met *extra* post naar den dui-
vel gevaaren.

RAZMANN.

Vervloekt! weet de hoofdman het?

GRIMM.

Gisteren hoorde hij het eerst, hij schuimde als een everzwijn; gij weet, hij hield altoos het meest van ROLLER, en nu de pijnbank vooraf strop en ladder waaren reeds aan den tooren gebragt, — het baate niets, neen, onverminderd dit is hij, in Kapucijner kleederen bij hem gesloopen, om zijn persoon met hem te verwisfelen; ROLLER sloeg het hardnekkig af: — Toen heeft hij eenen eed gezwooren, die ons ijskoud over de lever liep, dat hij ROLLER een doods fakkel ontsteeken zou, als nog geen Koning bij zijne lijkstaatsie gehad had, die hen de pokkel bruin en blauw zou branden. — Ik vreeze voor de stad, hij heeft fiuts lang een wrok op haar, wijt zij zoo schandelijk bijgeloovig is, en gij weet het, wanneer hij zegt: ik wil het doen! is het even zoo veel, als of één onzer het reeds gedaan heeft.

RAZMANN.

Maar ach! de arme ROLLER! de arme ROLLER!

SPIEGELBERG

Memento mori! Maar dat gaat mij niet aan.*hij neurit een liedjen,*

Ga ik voorbij een galgenveld,

'K verberg den regter oogeblik

En denk, gij bangt daar goed alleen;

Maar wie is gekker, — gij of ik?

RAZ

RAZMANN *opspringend.*

Hoor een schot,

een hevig schieten en geschrei.

SPIEGELBERG.

Nog één.

RAZMANN.

Weder één! de Hoofdman!

(achter het tooneel wordt gezongen)

De Nurenbergers hangen geenen,

Zij hadden anders hun daar voor

da capo.

SCHWEIZER, ROLLER *agter het Tooneel.*

Holla hei, holla hei!

RAZMANN.

ROLLER, ROLLER! de duivel haal me!

SCHWEIZER, ROLLER *agter het tooneel.*

RAZMANN! GRIMM! SPIEGELBERG! RAZMANN!

RAZMANN.

ROLLER, SCHWEIZER! donder en weerlicht.

NEG ENDE TOONEEL.

Rover MOOR, *te paard*, SCHWEIZER, ROLLER,

SCHOPFERLE, *de Roverbende, met bloed en*

stof bedekt, driftig opkomende.

Moor van het paard springende.

Vrijheid; vrijheid! gij zijt geborgen, ROLLER! --

brengt mijne gasten ginder en wascht hen met wijn af (*zich op de aarde werpende*) dat heet eerst treffen!

RAZMANN *tegen* ROLLER.

Bij de helsche vlam van *Pluto*, zijt gij van het rad opgestaan?

SPIEGELBERG.

Zijt gij zijn geest, of ben ik een gek, of zijt gij het waarlijk?

ROLLER *hijgende*.

Ik ben het, levende, — geheel en al — waar geloofst gij, dat ik van daan kome?

GRIMM.

Vraag het de heksen! wankte de staf des doods niet reeds over u?

ROLLER.

Ja zeker en nog meer, ik kom in eene regte lijn van de galg hier na toe — maar laat mij eerst agter mijn adem komen. SCHWEIZER zal het u verhaalen, geef mij een glas brandewijn! gij ook weder hier, MORIZ? ik dacht u op eene andere plaats weer te zien — geef mij toch een glas brandewijn! mijne beenen vallen uit elkander — o mijn hoofdman! waar is mijn hoofdman?

RAZMANN.

Hier bij, hier bij! — maar zeg toch — vertel toch, hoe zijt gij daar van afgekomen? hoe hebben wij u weder? de kop draait mij om: van de galg, zegt gij?

ROL-

R O L L E R

een glas brandewijn inzwelgende.

Ha — dat smaakt, dat gloeit! lijnregt van de galg, zeg ik — gij staat daar en gaapt en kunt het niet droomen — ik was ook maar drie treden van de heilige ladder, langs welke ik in Abrams schoot zou stijgen — zoo nabij — zoo nabij — mijn leven had ik voor een snuifjen veil. Den Hoofdman danke ik de lucht, vrijheid en leven.

S C H W E I Z E R.

Ja, 't is een klucht, die gij hooren zult — wij hadden den dag te vooren door onze spionnen de lucht 'er van gekreegen, dat ROLLER duchtig in 't zout lag, en wanneer de Hemel niet nog bij tijds wilde invallen, dan zou hij morgen aan den dag — dat was heden — den weg van alle vleesch gaan: — op — riep de Hoofdman; wat onderneemt een vriend niet — of wij hem redden of niet, wij zullen hem een doods-fakkelt branden, zoo als nog geen Koning bij zijn lijkstatie gehad heeft, die hen den pokkel bond en blaauw zal branden. — De gansche bende werd opontboden — wij zonden een *expresse* af, die ROLLER een briefjen, in de soep verborgen, wist toe te zenden.

R O L L E R.

Ik wanhoopte aan het vervolg.

S C H W E I Z E R.

Wij wagteden den tijd af, tot de straaten ledig

waren, de gansche stad toog het *spektakel* na; ruiters, wagens en voetgangers door elkander; het gejuil en de galgen-psalm klonken rondom. Nu, riep de Hoofdman, steekt aan! — de kaerels vloogen, als pijlen, staaken de stad in drieëndertig hoeken te gelijk in den brand, wierpen brandende lonten in den omtrek des kruidtorens, in kerken en schoorsteenen. — *Mordbleu!* geen kwartier was 'er verloopen, de noordooste wind, die ook een kwaade muts op de stad scheen te hebben, kwam ons treffelijk te stude en hielp de vlam in de bovenste toppen der huizen jaagen: — wij vloogen, als *furiën* straat op, straat neer — *brand, — brand — brand* — door de gansche stad — gehuil — geschrei — alarm — de brandklokken begonden te brommen — de kruidtoren donderde van één, als of de aarde aan twee stukken barstte, de Hemel instortte, en de Hel tienduizend vademen dieper inzonk.

ROLLER.

En mijn gevolg keerde den nek om — en daar lag de stad als *Gomorrah* en *Sodom*; de gansche horizon was vuur, rook en zwavel, veertig bergen brulden, als 't ware, den helschen damp in het rond hen na; een sidderende schrik smeet allen ter aarde, — ik maakte mij dit tijdstip ten nutte, en snel, als de wind, — ik was los geboeid, zoo nabij was het — mijne geleiders zagen versteend, als *Lots* wijf, te rug — ik los gerukt! de bende uit één!

één! ik voord — zestig stappen ver wierp ik mijne klederen af, storte mij in den vloed, zwom onder water voord, tot ik uit hun gezicht dacht te zijn. Mijn Hoofdman stond reeds met paarden en klederen gereed — zoo ben ik het ontkomen. Moor, Moor! mogt gij ook haast zoo in de knel raaken, op dat ik gelijk met gelijk vergelden kon!

R A Z M A N N.

Een beestige wensch, waar voor men u zou op- hangen; maar de grap, is *applausie* waard.

R O L L E R.

Het was hulp in nood; — gij kunt het u niet verbeelden, — gij had het moeten ondervinden — de strop om de hals — bij levenden lijve tengraave te *marcheeren*, als ik; die *sacramentsche* aanstalte en vilders-ceremoniën, en bij elke schrede, die de schoen voorwaards schoof, nader en vreeslijk nader aan die vervloekte *machine*, waar ik in geherbergd zou worden en die in den glans der schriklijke morgen-zonne zich opdeed; de loerende vilders-knegten, — dat haatlijk muziek — nog rammelt het mij in de ooren — en dat gekras der hongerige raven, die van mijn halfverrotten voorganger bij dertigen te gelijk afvloogen, dat alles — alles — en daarbij de voormaak der zaligheid, die mij aangloorde! neen, bij alle schatten des *Mammons*, ik zou het niet gaarn ten tweeden maal beleeven. Sterven is

Wat

wat meer, als een harlequins sprong, en doodsangst is erger den sterven.

SPIEGELBERG.

En de springende kruidtoren — daarom stonk de lucht zo naar zwavel, uren in 't rond, als of de geheele *garde robe* des *Molochs* onder het firmament uitgelucht werd.

SCHWEIZER.

Schept de stad vreugde daar in, om mijn kameraden, als een verhit zwijn, te zien afmaaken, — wat duivel! zouden wij zoo naauw van geweeten zijn, en onze kameraden, ter liefde van de stad, vaaren laten? weet gij niet, SCHUFTERLE, hoe veel dooden het gekost heeft?

SCHUFTERLE.

Drie en tagtig, zegt men, de toren alleen heeft 'er zestig van hun verpletterd.

MOOR *zeer ernstig.*

ROLLER, duur zijt gij betaald.

SCHUFTERLE.

Phoe, phoe! wat wil dat zeggen? ja, waaren het nog mannen geweest — maar het waren kinderen, die hunne luuren verguldden; ingeregen moedertjens, die de vliegen van hun afjoegen; uitgedroogde krukken, die hunne deur niet meer vinden konden — alles, wat vlugge beenen had, was de komedie nagevlogen, — de grondvlakte der stad bleef alleen e rug, om de huizen te hoeden.

Moor.

M O O R.

O, de onnozele aardwormen! grijsaards zegt gij, en kinderen? —

S C H U F T E R L E.

Ja, voor den duivel! en kranken — bakers en hoog zwangere wijven op den hoop toe. Terwijl ik zoo omtrend een der barakken voorbij ging, hoorde ik eenig gekerm, ik bukte 'er in, en zoo als ik het bij 't licht zag, — wat was het? een kind, frisch en gezond, lag op de vloer, onder de tafel, en de tafel zou zoo, zoo vlam vatten — arm diertjen! zeide ik, gij zult daar bevrozen en ik smeet het in de vlam.

M O O R.

Waarlijk, S C H U F T E R L E ? en deze vlam woede in uwen boezem, tot de eeuwigheid grijs wordt! wech monster! laat u nimmer onder mijne bende zien! (*'er ontstaat een gemompel*) Mort gij? overlegt gij? — wie overlegt, als ik beveele! — wech met hem, zeg ik! 'er zijn 'er meer onder u, die voor mijne gramschap rijp zijn. Ik kenne u, S P I E G E L B E R G ! maar ik wil binnen kort midden onder u treden en eene vreeslijke monsterring houden.

(*zij gaan sidderend af.*)

DE ROOVERS
TIENDE TOONEEL.

Rover Moor, alleen driftig op en neder gaande.

Hoort gij niet, Wreeker in den hemel! — kan ik 'er tegen? — wat kunt gij 'er tegen doen, als uwe pestilentie, uwe hongersnood, uwe watervloeden den rechtvaardigen nevens den booswicht vernielen? — wie kan de vlam gebieden, dat zij niet door het zegenrijk zaad woede, wanneer zij de nesten der kevers uitroeien zal? — daar staat de kuaap schaamrood en vol schande voor het oog des hemels, welke zich aanmatigde, met *Jupiters* bliksem te spelen en *Pygmeën* nederwierp, daar hij *Titans* verpletteren zou, — ga — ga — gij zijt de man niet, om het zwaard van Gods wraak te regeeren, gij verlaagt u reeds bij de eerste aangreep; — hier ontzeg ik u uwe verwaande plannen — ga, om mij ergens in een hol der aarde te verbergen, waar de dag voor mijne schande te rug vliedt.

ELFDE TOONEEL.

ROLLER driftig, de voorige.

Zie toch op, Hoofdman! het spookt! gansche hoopen boheemsche ruiters *schwadronneeren* in het bosch herom — de helsche duivel moet u verklapt hebben.

TWAALF.

T W A A L F D E T O O N E E L.

GRIMM, *de voorigen.*

Hoofdman, Hoofdman! zij hebben ons op het spoor ontdekt — rondom u trekken ettelijke duizend een *kordon* om het middenste woud.

D E R T I E N D E T O O N E E L.

SPIEGELBERG, *de voorigen.*

Wee, wee, wee! wij zijn gevangen, geradbraakt, gevierendeeld! veele duizend huzaaren, dragonders en jagers springen om de hoogten heen en houden de luchtgaaten bezet.

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

SCHWEIZER, RAZMANN, SCHUFTERLE, de Roverbende, drie der voorigen (*van de andere zijde opkomende.*)

 SCHWEIZER.

Hebben wij u uit de veëren gefchud? verheug u toch ROLLER! reeds lang heb ik gewenscht, om met zulke brood-ruiters eens om te houwen, — waar is de
Hoofd-

Hoofdman? de gansche bende bij één? hebben wij nog kruid genoeg?

RAZMANN.

Kruid in overvloed, maar wij zijn tagtig in 't geheel, en dus naauwlijks een tegen twintig van hun.

SCHWEIZER.

Des te beter! zij zetten hun leven op voor 28 stuivers, vegten wij niet voor hals en vrijheid? wij willen over hun heen stroomen, als de zondvloed en op hunnen kop afvuuren, als weerlicht: — waar duivel is de Hoofdman?

SPIEGELBERG.

Hij verlaat ons in dezen nood — kunnen wij dan niet meer ontsnappen?

SCHWEIZER.

Ontsnappen? ik wenschte, dat gij in het hok verstikte, lafhartige ziel! immer hebt gij een grooten mond; maar wanneer gij twee vuisten ziet — Moeders kind! houd u hart, of men zal u in een zwijnshuid naaiën en door honden verscheuren laten.

RAZMANN.

De Hoofdman, de Hoofdman!

V I J F T I E N D E T O O N E E L .

Roover Moor (*langzaam, in zich zelve*)
de voorigen.

M O O R .

Ik heb hun zoo even gansch besluiteloos gelaaten; thans moeten zij vegten als wanhopigen. (*overhard*) Kinderen! nu zal het gelden! wij zijn verlooren, of wij moeten vegten, als aangeschooten everzwijnen.

S C H W E I Z E R .

Ha! ik wil hun met mijne vingers den buik oprukken, — voer ons aan, Hoofdman! wij volgen u in de kaaken des doods!

M O O R .

Laad allen uwe geweeren! het hapert immers aan geen kruid?

S C H W E I Z E R , *opspringend.*

Kruid genoeg, om de aarde tegen de maan te doen opspringen.

R A Z M A N N .

Elk heeft vijfsaar Pistolen gelaaden en nog drie kogelbusfen daar bij.

M O O R .

Goed, goed, en nu moet een deel op de boomen klouderen of zich in het kreupelhout verschuilen en uit eene hinderlaag op hun vuuren.

F

S C H W E I Z E R .

SCHWEIZER.

Daar moet SPIEGELBERG heen.

MOOR.

Wij overigen moeten, als Fusiën, hen in de flank aanvallen.

SCHWEIZER.

Daar onder ben ik — ik.

MOOR.

Te gelijker tijd moet elk zijn sluitjen hooren laaten, en het bosch omjaagen, opdat ons aantal geducht schijne: ook moeten alle honden los en in hunne gelederen gejaagd worden, opdat zij uit één raaken, verstrooiën en u in den mond loopen: wij met ons drieën, ROLLER, SCHWEIZER en ik zullen in het hevigst vuur vegten.

ZESTIENDE TOONEEL.

Een KOMMISSARIS, *de vorigen.*

GRIMM.

Kijkt, daar komt alreeds een bulhond der gerechtigheid aanstijgen.

SCHWEIZER.

Smijt hem neder, laat hem niet tot spreken komen.

MOOR.

Stil — stil — ik wil hem hooren.

De

De KOMMISSARIS.

Met u verlof, mijn Heeren. Ik ben een gevolmagtigde van het gericht, en daar buiten zijn agthonderd, die ieder hair op mijn hoofd bewaaken.

SCHWEIZER.

Een hartbrekende slotreden, om zich de maag warm te houden.

M O O R.

Zwijg, kameraad! — kort en goed, mijn Heer! wat hebt gij voor boodschap?

De KOMMISSARIS.

Mij zendt de hooge Overigheid, die over leven en dood beslischt — een woord aan u — twee aan de Bende.

M O O R *op zijn degen slaande.*

Bij voorbeeld.

KOMMISSARIS.

Schriklijk mensch! druppelt het bloed des vermoorden Rijksgraafs niet van uwe vervloekte vingeren? hebt gij het heiligdom des Heeren niet met dieven handen gebroken en met een schelmen-greep de gewijde vaten des nachtmaals wechgerukt? Hoe? hebt gij geen vuur in onze godvruchtige stad geworpen? en den kruidtoeren op de hoofden van goede christenen nedergestort? (*met saamgevouwen handen.*) Gruwlijke, gruwlijke misdaden, wier flank zich tot den Hemel verheft, en het jongste gerecht wapent, opdat

het wreekend aanbreeke! — rijp ter vergelding, —
bij de laatste bazuine!

MOOR.

Meesterlijk geraaden, tot hier toe! maar ter zaake!
wat laat de hoogloflijke Magistraat mij door u be-
kend maaken.

KOMMISSARIS.

Het geen gij niet waardig zijt te ontvangen — zie
u heen, brandfigter! zoo ver uw oog afzien kan,
zijt gij van onze Ruiters ingeslooten — hier is geen
opening ter ontvlugting meer — zoo zeker als 'er
kersfen op deze eiken wasfen, en deze dennen per-
ziken draagen, zoo zeker zult gij onbezeerd dezen
eiken en dennen den rug toe keeren.

MOOR.

Hoor gij het wel, SCHWEIZER en ROLLER? —
maar nu verder.

KOMMISSARIS.

Hoort, hoe genadig, hoe langmoedig het Gericht
tot den booswicht spreekt, wilt gij nog te gelijk voor
het kruis knielen, en om genade en vergiffenis sme-
ken, zie, zoo zal de Gestrengheid u zelfs erbar-
ming, en de Gerechtigheid eene liefhebbende moe-
der zijn — zij drukt het oog bij de helft uwer
eavelen toe, en laat het — denk eens na! — en
laat het *bij het rad berusten*.

SCHWEIZER.

Hebt gij het gehoord, Hoofdman? wil ik heen
gaan,

gaan, en dezen afgerechten Herdershond den gorgel
saamdrukken, dat hem het roode sap uit alle zweet-
gaten zijpelt?

ROLLER.

Hoofdman! — storm en Hel! — Hoofdman —
zie hoe hij de onderlip tusfchen de tanden knelt! wil
ik dezen kaerel onder den blooten Hemel, als een
kegel het onders boven keeren.

MOOR.

Wech van hem! geen uwer waage het, hem aan te
roeren! (*tegen den Kommissaris*) Ziet gij, mijn
Heer! hier staan 'er negen en zeventig, welker
Hoofdman ik ben, diè op mijn wenk en *kommando*
vliegen, of naar de maat der kanonnen dansen, en
ginder slaan 'er nog agt honderd, onder de musket-
ten grijs geworden. — Maar hoor nu! — zoo
spreekt Moor, der braudflichteren Hoofdman: Het is
waar, ik heb den Rijksgraaf verlaagen, de Kerk van
St. Dominicus in brand gestookt en uitgeplunderd;
ik heb het vuur in uwe bijgeloovige stad geworpen
en den Kruidtoren op de hoofden van goede Christe-
nen nedergestort. — Maar dit is het nog niet alles;
ik heb nog meer gedaan. (*hij strekt zijne regte hand*
uit.) Ziet gij die vier kostbaare ringen, die ik aan ie-
der vinger draage? — dezen Robijn trok ik een
Minister van den vinger, dien ik op de Jagt voor de
voeten van zijnen Vorst nederwierp; hij had zich
door laage vleieriij uit den stand des gepeupels tot

zijn eersten gunsteling verheven; de val zijnes na-
buurs was de zetel zijner hoogheid — de traanen
der weezen verklaagden hem. Dezen Diamant ont-
nam ik een Ontvanger Generaal, die ambten en
eereposten aan den meestbiedenden verkogt, en de
traanende Patriotten van zijne deur te rug stiet. —
Dezen Agaat draag ik een Paap ter eere, dien ik met
eigen hand verworgde, om dat hij op den openlijken
Predikstoel geweend had, wyl de *inquisitie* zoo in
verval kwam. — Ik konde u nog meer geschiede-
nissen van mijne ringen verhaalen, indien het paar
woorden mij niet reeds berouwde, dat ik aan u ver-
spild heb.

KOMMISSARIS.

Hoe kan een booswicht nog zoo trotsch zijn!

MOOR.

Nog niet genoeg — nu wil ik trotsch weezen,
ga heen, en zeg aan het Gericht, dat over leven en
dood beschikt: — dat ik geen dief ben, die zich
met den slaap en middernacht verzwagerd en op den
ladder groote en meesterlijke daaden uitvoert: —
wat ik gedaan hebbe, zal ik zonder twijfel eenmaal
in het schuldboek des hemels leezen, — maar met
deszelfs arnhartige dienaars wil ik geen woord meer
wisfelen — zeg dezen — mijn handwerk is we-
dervergelding — wraak is mijne handtering.

Hij keert hem den rug toe.

KOMMISSARIS. *Indien u niet wilt*
 Dus wilt gij vergiffenis noch genade? — goed,
 met u heb ik afgedaan. (*zich tot de bende keerende.*)
 Zoo hoort gij lieden dan, wat de Gerechtigheid u
 door mij weeten laat: wilt gij u, te gelijk met de-
 zen veroordeelden boosdoener, gebonden overleeve-
 ren, dan zal de straf uwer misdaden tot op het laat-
 ste aandenken ophouden — de heilige Kerk zal u,
 als verlooren schaapen, met vernieuwde liefde in
 haaren moederlijken schoot opneemen en ieder uwer
 zal de weg tot een eerambt open staan. Leest zel-
 ven, hier is het ondergeschreeven *generaal pardon.*

(*hij overhandigt SCHWEIZER een papier met
 een triumfeerenden lach.*)

Nu, nu! hoe smaakt het uwer Majesteit? kom aan,
 frisch op! bindt hem en weest gij lieden vrij!

MOOR. — *Indien u niet wilt*
 Hoort gij het ook, hoort gij het? wat aarzelt gij?
 hoe staat gij daar zoo verleegen? men biedt u vrij-
 heid en gij zijt reeds werkelijk gevangen — men
 schenkt u het leven — en dit is geen pocherij, dan,
 gij zijt waarachtig reeds bij het recht verveezen —
 men belooft u eer en ambten, en wat kan uw lot,
 schoon gij overwint, anders zijn, dan sinaad, vloek
 en vervolging; — men kondigt u verzoening van
 den Hemel aan, en reeds zijt gij verdoemd. Er is
 geen hair aan iemand uwer, dat niet ter helle vaart.
 Beraadslaagt gij nog? wijffelt gij nog? is het zoo

zwaar tusfchen Hemel en Hel eene keuze te doen?
help hun toch, mijn Heer!

KOMMISSARIS.

Hoe heet de duivel, die uit hem spreekt? de kaerel verftomt mij.

MOOR.

Hoe, nog geen antwoord? denkt gij nog gewa-
pender hand 'er door te rukken? ziet om u heen, —
ziet toch om u heen! dit immers denkt gij niet, dit
zou een kinderachtige hoop zijn. — Of vleit gij u
nog, als helden te sneuvelen, wijl gij zaagt, dat ik
mij op het gerucht der aantocht verheugde! —
O gelooft het niet! — gij zijt Moor niet — gij
lieden zijt heillooze dieven — ellendige werktuigen
mijner groote plannen, verachtelijk, als de frop in
de hand des beuls! dieven kunnen niet vallen, zóó,
als helden vallen. — Dieven hebben het recht om
voor den dood te fidderen. — hoort, hoe hunne
trompetten klinken! ziet, hoe dreigend hunne fabels
in 't verfchiet blikkeren! hoe? nog besluiteeloos? zijt
gij dol? zijt gij waanwijs? ik danke u mijn leven
niet — ik fchaame mij uwes offers!

Men hoort van verre trompetten.

KOMMISSARIS.

ten hoogften verbaasd.

Ik worde nitzinnig — laat ik te rug fpoeden!
wie heeft ooit iets zoodanigs gehoord?

MOOR.

M O O R.

Of vreest gij, dat ik mij zelve doorſteeken zoude en door een zelfmoord het verbond vernietigen, dat levend mij aan u vastſnoert? neen, kinderen! dit is eene nuttelooze vrees. Ziet, — hier werp ik mijnen dolk wech en mijne piſſolen, en dit flesjen met gif, dat mij mogelijk nog welkom zou geweest zijn. — Wat, nog beſluiteloos? of gelooft gij, dat ik mij verweeren zal, wanneer men mij binden wil? Ziet! ik binde mijne rechte hand aan dezen eiken tak, ik ben geheel weerloos, een kind kan mij omwerpen — wie is de eerste, die zijnen Hoofdman in den nood verlaat?

R O L L E R

verwilderd.

En schoon de hel ons negenvouwdig omſigelde!
(*met den degen zwaaiende*) wie geen hond is, redde den Hoofdman!

S C H W E I Z E R

*verſcheurt het pardon en werpt de ſtukken
den Koumifaris in 't gezicht.*

In onze kogels pardon! voord kanaille! zeg den Senaat, die u gezonden heeft, dat gij onder de bende van MOOR geenen verrader hebt aangetroffen. — Red, red den Hoofdman!

A L L E N

met hevig gefchreeuw.

Red, red, red den Hoofdman!

F 5

M O O R

MOOR.

zich vrolijk los rukkende.

Nu zijn wij vrij — kameraden! — ik voel eene
armee in mijne vuist. — Dood of vrijheid! voor
het minst zullen zij niemand levend hebben.

*Men blaast den aanval. — hevig getier
en geschrei, zij trekken af, met uit-
getogen klingen.*

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

AMALIA *diepdankend, in den hof.* FRANS, *opkomende
beiden in diepen rouw.*

FRANS.

Reeds weder hier, eigenzinnig meisje? gij hebt u van het vrolijk gastmaal ontrukkt, en den gasten de vreugde verbitterd.

AMALIA.

Het is jammer van die onschuldige vreugde! het Lijklied moet nog in uwe ooren druisen, dat uwen Vader ten graave geleidde.

FRANS.

Wilt gij dan eenwig klaagen? laat de dooden slapen, en maak de levenden gelukkig! — ik kome —

AMALIA.

En wanneer gaat gij weder?

FRANS.

O foei! geen zoo droevig, trotsch gezicht, gij bedroeft mij, AMALIA! ik kome om u te zeggen.....

AMA-

A M A L I A.

Ik moet het wel hooren, dat FRANS van MOOR weledel gestreng Vrijheer geworden is.

F R A N S.

Juist, dit was het, waarover ik u onderhouden wilde. MAXIMILIAAN rust in het graf onzer Vaderen, ik ben Heer! maar ik wilde het volkomen zijn, AMALIA! gij weet, wat gij onzen huize waard, gij werd onderhouden, als MOORS dochter; zijne liefde tot u overleefde zelfs den dood, dit zult gij immers nimmer vergeeten?

A M A L I A.

Nimmer, nimmer — en kan deze nagedachte ons niet van een vrolijk gastmaal te rug trekken!

F R A N S.

De liefde mijnes vaders moet gij in zijnen zoon vergelden, en KAREL is dood — verblomt gij? sidert gij? Ja, waarachtig, dit denkbeeld is ook zoo vleijend verheeven, dat het de vrouwlijke trotschheid overbluft. FRANS treedt de hoop van het edelst meisje met voeten; FRANS komt en biedt aan een arme, zonder hem, hulpelooze weeze, zijn hart, zijn hand en met deze geheel zijn schat, zijne heerlijkheden, en bosfchen aan. — FRANS, de benijdde, de gevreesde, verklaart zich vrijwillig voor den dienaar van AMALIA.

A M A L I A.

Waarom splijt de bliksem de roeklooze tong niet,
die

die dat tergend woord uitspreekt! gij hebt mijnen geliefden vermoord, en AMALIA zoude u haaren ge-
maal noemen! u! —

FRANS.

Niet zoo onstuimig, hoog edele Prinses! — 't is
waar, FRANS kromt zich niet, als een kirrenden *Sela-*
don, voor uwe voeten neder — 't is waar, FRANS
heeft niet geleerd, even als de versmagtende Herders
van *Arkadia*, de Echo's der Grotten en Beemden
zijne liefde-klagten tegen te jammeren — FRANS
spreekt, en als men niet antwoord, zoo zal hij —
beveelen.

AMALIA.

Worm, gij beveelen? mij beveelen? en wanneer
men het bevel u met een schamperen lach te rug
zendt?

FRANS.

Dat zult gij niet — ik weet nog één middel, dat
de trotschheid eens ingebeelden stijfkops kostelijk
kan te onderbrengen — Klooster en muuren!

AMALIA.

Bravo! heerlijk! aldaar blijve ik dan van uw ba-
siliiskus oog bevrijd — aldaar heb ik dan moeds
genoeg, om aan KAREL te denken, hem geheel aan
te kleeven! Welkom met uw Klooster! welaan, kom
op met uwe muuren!

FRANS.

Ha ha! is het zo? let op! — nu hebt gij mij de
kunst

kunst geleerd, om u te kwellen; — deze aanhoudende eigenzinnigheid voor KAREL zal mijn aanblik, gelijk eene brandende *furie*, u uit den kop rukken; het schrikbeeld FRANS — zal achter het beeld uwes lieflings in eene hinderlaag u beloeren, gelijk de betoverde hond, die bij de onderaardsche schatkisten waakt: — ik wil u bij de haren in de Kapel slee- pen, en met den degen in de vuist u den huwlijks- eed uit de ziel wringen.

AMALIA

hem in 't aangezicht staande.

Ontvang dit dan vooraf tot een Bruidſchat.

FRANS *opſtuitend.*

Ha! hoe zal ik mij tien-en-tienvouwdig op u wreken! — nimmer mijne gemalin — die eer zult gij niet genieten — mijne *maitres* zult gij worden — op dat de eerlijke boerenwijven met vingeren op u wijzen, wanneer gij het waagt, om over de ſtraat te gaan. Kners nu op de tanden — blikſem vuur en moord uit uwe oogen — ſprei de gramſchap eener vrouw, in alle haare woede ten toon — dit alles maakt u nog ſchooner, nog begeerlijker. Kom — dit lommer zal mijn triomf ſieren, en mijnen welluſt in afgedwongen omarmingen verhoogen — kom met mij naar het Outer — oogen- bliklijk zult gij met mij gaan.

Hij wil haar voord ſleuren.

AMALIA *hem om den hals vallende.*

Vergeef mij, FRANS! (*terwijl zij hem wil omarmen, rukt zij hem den degen van de zijde, en treedt haastig te rug,*) ziet gij, Hooswicht! wat ik met u uit kan voeren? Ik ben een vrouw, maar eene raazende vrouw — beproef het eens — dit zal uwe borst midden openscheuren, en de geest mijnes Ooms zal daar toe mijne hand bestuuren — verdwijn uit mijne oogen.

Zij jaagt hem wech.

Ach — hoe *wel* is het mij — nu kan ik vrij ademen — ik gevoelde mij sterk, gelijk het vuurshuivend ros; grimmig, als de tijgerin achter den zeventerenden roover haarer jongen. — In een Klooster, zegt hij — dank zij u voor deze gelukkige ontdekking — de bedroogen liefde heeft nu haare vrijplaats gevonden — het Klooster — is de vrijplaats der bedroogen liefde.

Zij gaat wech.

TWEEDE TOONEEL.

Een Oord aan den *Donau*.

De ROOVERS, *gelegerd op eene hoogte onder boomen, de paarden weiden onder aan den heuvel.*

Roover MOOR.

Hier moet ik liggen blijven, (*zich ter aarde werpende*)

pende) het is of mijne leden geslaagen zijn, mijne tong is droog, als een potscherf; ik bidde u, haal mij een hand vol waters uit dezen stroom; doch gij allen zijt tot de dood toe vermoeid.

SCHWEIZER *sluip* ongemerkt wech, om water te haalen.

GRIMM.

Ook is de wijn geheel en al in onze kaaken; zie, hoe heerlijk de zon daer onder gaat.

MOOR

als 't waare, geheel in de beschouwing verzonken.
Zoo sterft een Held, aanbiddenswaardig!

GRIMM.

Gij schijnt diep getroffen.

MOOR.

Toen ik nog een kleine knaap was — was mijn geliefde denkbeeld, als zij te leeven — te sterven, als zij, (*met bittere smart*) een jongensachtig denkbeeld was het!

GRIMM.

Dat wil ik hoopen.

MOOR,

den hoed in de oogen haalende.

Er was een tijd — laat mij alleen, kameraden!

GRIMM.

MOOR, MOOR! wat satan! zie hoe zijn verw verandert.

RAZMANN.

Alle duivels! wat scheelt hem? krijgt hij een
toeval?

MOOR.

'Er was een tijd, wanneer ik niet slaapen konde,
als ik mijn avondgebed vergeeten hadde.

GRIMM.

Zijt gij uitzinnig? wilt gij u van twee jongens ja-
ren laten hofmeesteren?

MOOR

zijn hoofd op GRIMM's borst leggende.

Broeder, broeder!

GRIMM.

Hoe, — wees toch geen kind, bidde ik u.

MOOR.

Ach! waar ik het — waare ik het weder!

GRIMM.

Kom, kom, klaar u op! — zie dit schilderachtig
landfchap — dezen lieflijken avond! —

MOOR.

Ja, vrienden! de waereld is zoo schoon.

GRIMM.

Nu, dat is wel gesproken.

MOOR.

Deze aarde zoo heerlijk —

GRIMM.

Recht, recht — zoo hoor ik het gaarn.

G

MOOR.

MOOR.

En ik zoo haatlijk op deze schoone waereld —
en ik een monster op deze heerlijke aarde! (*diep*
verzonken) De verlooren zoon!

GRIMM.

O wee! o wee!

MOOR.

Mijne onschuld! mijne onschuld — zie — het
is voorbij gegaan, zich in den verheugenden straal der
lente te koesteren; waarom moet ik alleen de hel
zuigen uit de vreugden des hemels? daar alles zoo
gelukkig is! door den geest des vreedes zoo ver-
maagschapt! de gansche waereld één huisgezin en een
Vader daar boven — mijn Vader niet! — ik al-
leen de verstootten, de verlooren zoon! — ik alleen
uitgemonterd uit den rei der reinen, (*verwilderd*)
omlegerd van moorders — van adders omschui-
veld — aan de zonde vastgeklonken, met ijzeren
ketens.

RAZMANN *tegen de overigen.*

Onbegrijpelijk nimmer heb ik hem zóó gezien.

MOOR *weemoedig.*

Dat ik in den buik mijner moeder konde weder-
keeren! dat ik een bedelaar konde gebooren worden!
neen! ik begeerde niets meer, o Hemel! — dat ik
worden konde, gelijk een daglooner! — O, ik wil-
de mij vermoeiën, dat mij het bloed van de slaapen
afbiggelde — om den wellust van een cenigen
mid-

middagslaap te verwerven — de zaligheid van een, eenigen traan.

GRIMM tegen de anderen.

Een weinig geduld! de *Paroxismus* is aan het afneemen.

MOOR.

'Er was een tijd, waar in zij zoo gaarn mij ontrolden! — o gij dagen des vredes! gij, woning mijnes vaders — gij groene, bogtige dalen! o alle gij tooneelen des *Elysums* mijner jeugd! zult gij nimmer te rug keeren? Nimmer met een dierbaar gesuizel mijn brandenden boezem koelen? — Treur met mij, Natuur! — zij zullen nimmer te rug keeren; nimmer met een dierbaar gesuizel mijn brandenden boezem verkoelen — voorbij — voorbij — onherroeplijk!

DERDE TOONEEL.

De voorigen.

SCHWEIZER

met water in den hoed te rug komende.

Hier is water — Hoofdman, en frisch, als ijs.

GRIMM.

Gij schijnt te bloeden, — wat hebt gij uitgericht?

G.

SCHWEI-

SCHWEIZER.

Dwaas — een grap, die mij bijna twee beenen en een hals gekost had — zoo als ik den zandheuvel benedenwaards af wilde, plof — daar stort het hagelsche ding onder mij in, en ik tien rijnlandsche voeten diep in de laagte — daar lag ik, en zoo als ik even mijne vijf zinnen weder bij elkander had, trof ik het klaarste water in leksteen aan; dat is genoeg voor den dans beloond, dacht ik, den Hoofdman zal het wel smaaken.

MOOR *geeft hem den hoed te rug en wascht hem het aangezicht af.*

Anders ziet men de groeven niet, die de Boheemsche ruiters u in 't aangezicht geteekend hebben — het water was goed, SCHWEIZER! deze naaden staan u schoon!

SCHWEIZER.

Phoe! 'er was nog plaats genoeg, voor dertig uwer.

MOOR.

Ja kinderen — het was een heete namiddag — en slechts een vriend verloren. — Mijn ROLLER stierf een schoonen dood. Men zoude een grafnaald op zijn gebeente zetten, indien hij niet voor mij gestorven waare. — Dit zij u genoeg (*hij droogt zich de oogen af.*) Hoe veelen der vijanden bleeven op de plaats dood?

SCHWEI-

SCHWEIZER.

Zestig Huzaaren — drie en negentig Dragoners,
omtrent veertig Jagers — in 't geheel twee honderd.

MOOR.

Twee honderd voor één! — ieder uwer heeft
aanspraak op dit hoofd, (*hij neemt den hoed af.*)
hier heffe ik mijnen dolk op! zoo waar mijne ziele
leeft — nimmer wil ik u verlaaten.

SCHWEIZER.

Zweer niet! gij weet niet, of gij ook nog geluk-
kig zult worden en u die eed dan berouwen zal. —

MOOR.

Bij het gebeente van mijnen ROLLER! ik wil u
nimmer verlaaten.

VIERDE TOONEEL.

KOSINSKY — *de vorigen.*KOSINSKY *in zich zelve.*

In dezen oord zeggen zij, zal ik hen aantreffen. —
He, holla! wat zijn dat voor gezichten? zouden
het hoe, als het dezen zij zijn het, zij
zijn het! — ik zal ze aanspreken.

GRIMM.

Geeft acht — wie komt daar?

KOSINSKY.

Mijne Heeren ! vergeeft mij , ik weet niet of ik recht of verkeerd ga.

MOOR.

En welken moeten wij zijn , wanneer gij recht gaat.

KOSINSKY.

Kaerels !

SCHWEIZER.

Of wij dat ook getoond hebben , Hoofdman ?

KOSINSKY.

Kaerels zoek ik , die den dood onder de oogen zien , en die het gevaar als een tam gemaakte slang om zich speelen laaten ; die vrijheid hooger achten , als eer en leven — welker bloote naam , den armen en verdrukten welkom , den dapperen kleinmoedig , en tierannen bleek maakt.

SCHWEIZER *tegen den hoofdman.*

De borst gevalt mij. — Hoor , goede vriend , gij hebt uwe lieden gevonden.

KOSINSKY.

Dat denk ik , en zoo ik hoop , welhaast mijne broeders. — gij kunt mij dan den rechten man aanwijzen , — want ik zoek uwen Hoofdman — den grooten Graaf van Moor.

SCHWEIZER

hem , met deelneeming de hand geevende.

Lieve jongen — wij gelijken elkander.

MOOR

MOOR *nader komende.*

Kent gij den Hoofdman ook?

KOSINSKY.

Gij zijt het — aan deze houding, ..., wie zoudt u aanzien en een ander zoeken? (*hem lang aanzijnde.*) Ik heb immer gewenscht den man te zien, met den vernielenden blik, zoo als hij zat op de ruïnen van *Carthago* — nu wensche ik niets meer.

SCHWEIZER.

Satansche Jongen!

MOOR.

En wat voert u tot mij?

KOSINSKY.

Hoofdman! mijn meer dan gruwzaam noodlot — ik heb schipbreuk geleeden op de ongestuime zee dezer wereld — ik heb de uitzichten mijnes levens in den grond moeten zien verzuken — niets bleef mij overig, dan de martelende Erinnerung hunnes gemis, die mij uitzinnig zoude gemaakt hebben, indien ik dezelve niet door andere daaden zocht te verflikken.

MOOR.

Al weder een van den Hemel verworpenen! — nu verder?

KOSINSKY.

Ik werd Soldaat, ook daar vervolgde mij het onheil, ik voer mede naar de Oostindien, mijn schip strandde op de klippen — niets dan ter neder ge-

worpen plannen! Eindelijk hoor ik wijd en zijd verhaalen van uwe daaden, brandslichtingen, gelijk zij het noemden, en heb dertig mijlen ver hier naar toe gereisd, met het vast voorneemen, om onder u te dienen, indien gij mijnen dienst wilt aanneemen — ik bidde u, waardige Hoofdman! sla mij niet af.

SCHWEIZER *opspringende.*

Heifa, heifa! zoo is dan onze ROLLER duizend maal vergoed! een uitmuntende roover-broeder voor onze bende.

MOOR.

Hoe is uw naam?

KOSINSKY.

— KOSINSKY.

MOOR.

Hoe? KOSINSKY? weet gij ook, dat gij een ligtvaerdige knaap zijt, en over den gewichtigsten stap uwes levens, als een onbezonnen meisje, heen dartaelt. — Hier zult gij geen ballen kaatsen, geen kegelballen werpen, gelijk gij u inbeeldt.

KOSINSKY.

Ik weet, wat gij zeggen wilt. — Ik ben vier en twintig jaar oud, maar ik heb degens zien blinken, en kogels om mij heen hooren suorren.

MOOR.

Zoo, jonge Heer! — en hebt gij liet vegten daarom geleerd, ten einde arme reizigers om een rijksdaafder neer te slooten, of vrouwen van achteren dood

te fleeken? ga, ga! gij zijt uwe voedster ontloopen, wijl zij u met de roede gedreigd heeft.

SCHWEIZER.

Wat henker, Hoofdman! wat denkt gij? wilt gij dezen *Herkules* afwijzen? ziet hij 'er niet werkelijke zoo uit, als of hij den *Marchal* van *Saksen* met een Koks lepel over de *Ganges* jaagen zou.

MOOR.

Wijl u uwe windmaakerijen mislukken, komt gij en wilt een schelm, een verraderlijke huur-moordenaar worden? — Moord! knaap, verstaat gij dat woord wel? — gij moogt gerust hebben gaan slaapen, wanneer gij maar koppen afgeslaagen had, — maar een moord op de ziel te draagen!

KOSINSKY.

Elke moord, die gij mij gebiedt te begaan, wil ik verandwoorden.

MOOR.

Hoe, zijt gij zoo kloek? wilt gij u onderwinden een man met vleijerijen te vangen? waar uit weet gij het, dat ik geene booze droomen heb; of op het doodsbed niet verbleeken zal? hoe veel hebt gij reeds gedaan, waar bij gij aan verandwoording gedacht hebt?

KOSINSKY.

Waarlijk niet veel, — maar echter deze reize tot u, edele Graaf!

MOOR.

Heeft u Hofmeester u de geschiedenis van *Robinson* in de hand gegeven — men zoude voortgelijke onvoorzichtige *canailles* op de galei vastklinken, die uwe kinderlijke verbeelding verhitteden, en in u de dulle zucht naar grootheid aanvuurden. Kittelt u de begeerte naar eer? wilt gij de onsterfelijkheid voor strooperijen koopen? let hier op — eerezuchtig jongeling! voor den roover groeit geen laurier! op de overwinning van banditen is geen triomf gezet, maar vloek, gevaar, dood, schande — ziet gij het hoog gericht niet gindsch op den heuvel.

SPIEGELBERG

verdrietig op en neder gaande.

Och, hoe dom! hoe afschuwlijk, hoe onvergeeflijk dom! dat is de manier niet — ik heb het anders gedaan.

KOSINSKY.

Wat zou hij vreezen, die den dood niet vreest?

MOOR.

Braaf, onvergelyklijk! gij hebt u in de school uitmuntend gehouden; gij hebt uwen *Seneca* meesterlijk van buiten geleerd; — maar, lieve vriend! met zulke spreuken zult gij de lijdende natuur niet beguichelen, daar mede zult gij de pijlen des jammers niet versloppen. — bedenk u wel, mijn zoon! (*hem bij de hand vattende*) bedenk — ik rade u als een vader — leer eerst de diepte des afgronds ken-

kennen, eer gij 'er in springt! — indien gij in de waereld nog een eenige sprankel van vreugde weet op te zoeken — 'er kunnen oogenblikken komen, waar in gij — gelukkig wierd, — en dan — mogt het te laat zijn: Hier treedt gij buiten den kring der menschlijkheid: — of gij moet een verhevener mensch zijn, of gij zijt een duivel. Nog eens, mijn zoon! wanneer gij nog eenige flauwe stralen van hoop ergens glinsteren ziet, zoo verlaat dit schriklijk bondgenootschap; geloof mij, men kan zich bedriegen, men kan dat geene voor sterkte van geest houden, wat aan het einde wanhoop is — geloof, geloof mij en spoedt u ijlings hier van daan.

KOSINSKY.

Neen, ik wil niet meer omzwerven; wanneer mijne gebaden u niet treffen, hoor dan de geschiedenis mijnes onheils, — gij zult mij van zelf den dolk in de hand dwingen, — gij zult legt u allen hier op den bodem neder en hoort mij opmerkzaam aan.

MOOR.

Wel aan, ik zal hooren.

KOSINSKY.

Weet dan, ik ben een Boheemsch Edelman, en werd, door den vroegen dood mijnes Vaders, Heer van een aanzienlijk Riddergoed: de Oord was een paradijs — want zij omvatte een Engel — een meisjes, gehuld met alle de bekoorlijkheden der
bloei.

bloeiende jeugd, en kuisch, als het licht des Hemels. Doch, aan welken zeg ik dit? Het golft uwe ooren voorbij — gij hebt nimmer bemind, en nimmer zijt gij bemind geworden.

SCHWEIZER.

Zagt, zagt, onze Hoofdman wordt rood, als vuur.

MOOR.

Houd op! ik wil op een andere keer u hooren — morgen, ten eersten, of — als ik bloed gezien heb.

KOSINSKY.

Bloed, bloed — hoor slechts verder! Bloed, zeg ik u, zal uwe geheele ziel vervullen. Zij was van burgerlijke geboorte — een duitfche — maar voor haaren aanblik versmolt het vooroordeel des adels, met eene vreesachtige bescheidenheid nam zij den trouwring van mijne hand, en overmorgen zoude ik mijne AMALIA voor het altaar geleiden.

MOOR

schielijk oprijzende.

KOSINSKY.

Te midden in de bedwelming der toekomstige zaligheid, onder de toerusting des Huwlijks — werd ik door een *expresse* naar het hof opontboden. ik liet mij vinden. Men toonde mij een brief, vol verraad opgevuld, dien ik zoude geschreeven hebben; ik gloeide over de boosheid, men nam mij den degen af, wierp mij in de gevangenis; alle mijne zinnen waren beneveld.

SCHWEI-

SCHWEIZER.

En middelerwijl — — nu verder! ik ruik het gebraad reeds.

KOSINSKY.

Hier lag ik een maand lang, en ik wist niet, waar het mij van daan kwam. Ik sidderde voor mijne AMALIA, die, door mijn noodlot, elk oogenblik de smarten des doods ondergaan moest. Eindelijk verschijnt de eerste Minister van het hof en wenscht mij geluk met de ontdekking mijner onschuld; met honigzoete woorden leest hij mij den vrijheids-brief voor en gaf mij mijnen degen weder. Nu in triomf naar mijn Slot, in de armen mijner AMALIA gevloogen! — zij was verdweenen, in den middernacht was zij vervoerd; niemand wist, waarheen, en sinds dien tijd had geen oog haar gezien? — ha! ik vloog op, als een bliksem, ik ijde naar de stad, onderzocht aan het hof — aller oogen waren op mij gevestigd, niemand wilde bescheid geeven — eindelijk ontdek ik haar door een verborgen tralievengster in het paleis — zij wierp mij een briefje toe.

SCHWEIZER.

Heb ik het niet gezegd.

KOSINSKY.

Hel, dood en duivel! daar stond ik! men had haar de keuze gelaaten, om mij te zien sterven, of de *maitres* van den Vorst te worden; in den strijd

tus-

tusfchen eer en liefde zwichte zij voor de laafte, en
(*lachend*) ik was gered.

SCHWEIZER.

Wat deed gij toen daar?

KOSINSKY.

Daar ftond ik, als van duizend donders geflaagen! — bloed! was mijne eerfte gedachte, bloed! mijne laafte; fchaamrood van woede, rende ik naar huis, haalde mijnen driekantigen degen en daar mede in allen fpoed naar het huis des Ministers, dan hij — hij alleen was de helfche koppelaar geweest. — Men moet mij op ftraat gemerkt hebben, want toen ik intrad, waaren alle kamers geflooten. Ik zocht, ik vroeg: Hij was bij den Vorst gegaan, was het antwoord. Ik ging oogenbliklijk derwaards, men hield zich niets van hem te weeten, ik ga te rug, fprong de deur in, vond hem, en wilde oogenbliklijk — maar vijf of zes kaerels fprongen uit een hinderlaag op mij aan en ontweldigden mij den degen.

SCHWEIZER

op den grond flampende.

En hij vogt niet, en gij trokt van leer?

KOSINSKY.

Ik werd gegreepen, aangeklaagd, *Crimineel* behandeld — als *infaam* — hoort gij het — uit bijzondere genade — als *infaam* uit de grenzen gejaagd, mijne goederen vervielen als een gifte, aan den Minister, mijne AMALIA bleef in de klauwen des

Tij-

Tijgers, verzucht en verteert haar leven in rouw,
terwijl mijne wraak hongert en zich onder het jok
van *despotisme* krommen moet.

SCHWEIZER.

opstaande en den degen wettende.

Dat is kooren op onzen molen, Hoofdman! zie
daar iets, om vuur te vatten.

MOOR, *die tot hier toe in hevige be-
weging op en neder gegaan heeft,
springt ijlings op. — tegen de Roovers.*

Ik moet haar zien — op! pakt u te samen —
gij blijft, KOSINSKY! — pakt u spoedig te samen!

De ROOVERS.

Waar heen? — wat?

MOOR.

Waar heen? wie vraagt waar heen? (*hevig tegen
SCHWEIZER*) verrader, wilt gij mij te rug houden?
maar bij de verwagting des Hemels!

SCHWEIZER.

Verrader — *ik?* Ga in de hel en ik zal u vol-
gen.

MOOR *hem om den hals vallende.*

Broeder! gij volgt mij — zij weent, zij ver-
treurt haar leven: op — spoedig! Allen! naar
Frankenland! binnen agt dagen moeten wij daar zijn.

Zij gaan heen.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Een Gallerij in het Slot van Moor.

Roover MOOR, AMALIA, *beiden voor een pourtrait :
een nonnen gewaad ligt op de tafel.*

MOOR. *zeer ontroerd.*

Een voortrefflijk man!

AMALIA.

Graaf BRAND schijnt veel aandeel aan hem te nemen.

MOOR, *diepdenkend beschouwende.*

O, een voortrefflijk man — een godlijk man! —
en hij is niet meer?

AMALIA.

Niet meer — even gelijk onze beste vreugden
verdwijnen. (*met tederheid hem bij de hand vattende*)
Graaf! onder de maan rijpt geene zaligheid.

MOOR.

Waarheid — volle waarheid — en hebt gij
reeds

reeds deze treurige ondervinding gehad? gij kuut nog geen twee en twintig jaar zijn.

A M A L I A

En ik heb haar gehad — alles leeft, om in jammer te sterven — wij gewinnen daarom — daarom neemen wij belang — om alles weder met smart te verliezen.

Moor, *haar sterk aanzierende.*

Gij hebt dus iets verlooren?

A M A L I A.

Niets — alles — niets. —

M O O R.

En wilt het in dat heilig kleed leeren vergeeten?

A M A L I A.

Morgen, hoop ik — willen wij verder gaan, Heer Graaf!

M O O R.

Oogenbliklijk — wiens afbeeldsel is dat, aan de linke hand? het is, dunkt mij, eene ongelukkige *Phijfognomie.*

A M A L I A

Het is de zoon van den Graaf, den tegenwoordigen Heer.

M O O R.

De eenige zoon?

A M A L I A.

Kom, kom, volg mij.

H

Moor

MOOR.

Maar dit afbeeldfel, ter rechte hand? —

AMALIA.

Gij wilt niet in den Hof gaan?

MOOR.

Maar dit beeld ter rechte hand? — gij weent,
AMALIA?

AMALIA

Spoedt ijlings wech.

TWEEDE TOONEEL.

MOOR.

Zij bemint mij! zij bemint mij! verradelijk rollen de traanen van haare wangen! zij bemint mij! — Is dit de *sopha*, op welke ik, aan haaren hals, in wellust zwom? zijn dit de vaderlijke zaalen! de gouden lente jaaren der jonglingschap herleeven weder in de ziel des ellendigen! Hier zoud gij wandelen — eenmaal een groot, deftig, gepreezen man zijn — hier uwe eerste jonglings jaaren in AMELIA's opluikende kinderen ten tweeden maal zien leeven — hier de afgod uwes volks Neen! ik keer tot mijne ellende weder — leef wel, dierbaar vaderlijk huis! eens zaagt gij den jongling KAREL — en de jonge KAREL was een gelukkig jongeling. — eens zaagt gij hem als Man en hij was in wanhoop.

Hij keert overhaast naar het einde des tooneels

neels; staat plotslijk stil — weemoedig:

Haar nimmer zien? — geen vaarwel meer —
geen kusch op haare tedere lippen? neen! nog eens
moet ik haar zien — nog eens haar omarmen. —
Het zal mij het hart verscheuren! — den vergifti-
genden drank dezès wellusts moet ik nog inslorpen,
en dan voord — zoo ver mij mijn noodlot henen
voert, en — wanhoopen.

Hij treedt af.

DERDE TOONEEL.

FRANS VAN MOOR. *diepdenkend.*

Wech met dat beeld! — weg! laste ziel! wat
zegt gij? en voor wien? is het niet in die weinige
uuren, die deze Graaf binnen mijne mauren heeft
doorgebragt, als of een spion uit de hel mijne treden
agter na sluipt? — ik moet hem kennen! 'er is zoo
iets groots — iets bekends in zijn wild, bruin
verbrand gelaat, dat mij beeven doet. (*hij gaat op
en neder en trekt eindlijk aan een schel*) Holla!
FRANS! zie voor u! daar schuilt ergens een verderf-
baarend monster agter!

DE ROOVERS
VIERDE TOONEEL.

FRANS, DANIEL.

DANIEL.

Wat beveelt mijn Gebieder?

FRANS, *na hem lang met een veel beduidende aandacht beschouwd te hebben.*

Niets! voord! vul mij een beker wijns — maar spoedig.

VIJFDE TOONEEL.

FRANS.

Wat raad? deze biegt, wanneer ik hem op den pijnbank uitrekke; ik wil hem in de oogen zien, zoo sterk, dat zijn getroffen geweten midden door het momtuig heen, verbleeken zal. (*tegen over het pourtrait van KAREL staande*) Zijn lange ganzenhals — zijn zwarte, vooroverwasfende, zwaare wenkbrauw — zijn vuurig oog. (*met vervoering*) verdervende Helle! jaagt zij mij dit vermoeden aan? HET IS KAREL! —

VIERDE BEDRYF. 117
ZESDE TOONEEL.

FRANS, DANIEL, met wijn.

FRANS.

Plaats u hier — zie mij slijf aan! knikken uwe knieën — siddert gij? — beken, oude! wat hebt gij gedaan?

DANIËL.

Niets, zoo waar God leeft en mijne arme ziele,

FRANS.

Drink dezen wijn uit! — wat? gij aarzelt? drink uit! spoedig! wat hebt gij in den wijn geworpen?

DANIËL.

Help God! wat? ik? in den wijn?

FRANS.

Gif hebt gij in den wijn geworpen; ziet gij niet zoo bleek, als sneeuw? beken, beken! wie heeft het u gegeven? de Graaf, niet waar — de Graaf heeft het u gegeven?

DANIËL.

De Graaf? heilige *Maria!* de Graaf heeft mij niets gegeven.

FRANS, hem hard aangrijpende.

Ik wil u worgen, dat gij blaauw wordt, grijskoude leugenaar, gij! *Niets?* — en waarom steekt gij dan zoo de hoofden samen? Hij, en gij en AMALIA.

en wat sluiftert gij immer te samen? schiet zij niet zulke onbeschaamde lonken op den knaap, met welke zij anders tegen de gansche waereld zoo spaarzaam is? zag ik het niet, hoe zij een paar traanen, ter steels, in den wijn vallen liet, dien hij, agter mijn rug zoo haastig inslurpte, als of hij het glas mede wilde opflokken. Ja! dit zag ik — in den spiegel zag ik het, met deze mijne oogen.

DANIËL.

God weet het indien ik 'er een eenige letter van versta.

FRANS.

Wilt gij het lochenen? wilt gij mij in het aangezicht loogenstraffen? welk eene kabaal heeft u aangeprikkeld, om mij uit den weg te ruimen? niet waar? mij in den slaap te verstikken? mij onder het scheeren den gorgel af te snijden? mij den wijn of *chocolade* te vergiftigen? — spreek uit! of in de soep mij den eeuwigen slaap toe te reiken? her uit! spoedig! ik weet alles.

DANIËL.

God helpe mij, zoo ik u iets anders, dan de reine, zuivere waarheid zegge.

FRANS.

Dikmaal wil ik het u vergeeven, — maar zegt! — hij duuwde u gewis geld in den zak? drukte hij u de hand niet hartelijker, als gewoonlijk? zoo omtrend, als men zijne oude bekenden gewoon is te drukken?

DA-

DANIËL.

Nimmer, — mijn Gebieder!

FRANS.

Zeide hij u, bij voorbeeld, niet: dat hij u zeer welkende — dat gij hem zeker kennen moet — dat u welhaast de schellen van voor de oogen zullen vallen — dat — wat? hij zoude u niets daar van gezegd hebben?

DANIËL.

Niets het minste.

FRANS.

Dat hij zich wreken zou — op het grimmigst wreken zou?

DANIËL.

Niet een letter daar van.

FRANS.

Wat? geheel niets? bedenk u wel — dat hij den ouden Heer zeer nabij — *bijzonder* wel gekend heeft — dat hij hem *beminde* — *uitneemend* beminde, als een *zoon* beminde.

DANIËL.

Iets diergelijks erinnere ik mij van hem gehoord te hebben.

FRANS *ontfeld.*

Hebt gij? hebt gij waarlijk? zeide hij, dat hij *mijn* broeder was?

DANIËL.

Neen, dat zeide hij niet; maar, terwijl hem de

Juffer in de gallerij geleide — ik luisterde aan de deur — bleef hij plotslijk bij het *portrait* van den ouden Heer stil staan, als waar hij van den donder getroffen: — de Juffer wees het hem, en zeide: „een voortreflijk man!” „Ja, een voortreflijk man” gaf hij ten antwoord, terwijl hij zich de oogen afdroogde.

FRANS.

Genoeg, ga! loop! *spring!* haal mij HERRMANN.

ZEVENDE TOONEEL.

FRANS.

Vast is het KAREL! — Hij zal opkomen en vragen: waar is mijn erfgoed? — heb ik daar aan mijne nachten opgeofferd, daarom velden opgeruimd, afgronden effen gemaakt? ben ik daarom tegen de inspraak der menschlijkheid opgestaan, op dat eindelijk deze onguure landloper uit den draaikolk, waar in ik hem zoo kunstig nederstorte, ontworfstelen zou. Zagt! zagt! 'er schiet nog een speelwerk over, — zoo een soort van *moord*, hij is een lasfaart, die zijn werk ten halve volvoert — en dan heen gaat, en ledig staat te gaapen, hoe het 'er verder mede zal afloopen.

AGT.

VIERDE BEDRYF. 121
AGTSTE TOONEEL.

HERRMANN, FRANS.

FRANS.

Ha, welkom mijn *Eurijpalus*, heerlijk werktuig mijnes vernufts!

HERRMANN *kort en stuursch.*

Gij liet mij haalen, Graaf!

FRANS.

Om het zegel op mijn meesterstuk te drukken,

HERRMANN *in de rede vallende.*

Waarlijk?

FRANS.

De laatste penseel-streek aan het schilderstuk.

HERRMANN.

Phoe!

FRANS *op een stroeve wijze.*

Zal ik den wagen laten voordgaan? Zullen wij het op onze speelreize in orde brengen.

HERRMANN *trotsch.*

Zonder bedenking, als het u belieft — tot dat geene, het welk wij heden in orde te brengen hebben, zal deze quadraatvoet ruimte toereikend zijn. — in allen gevalle kan ik u twee, drie woorden voort zeggen, om uwe longen voor het gevolg te spaaren.

H 5

FRANS

FRANS *achterhoudend.*

Hm! — en wat is dit?

H E R R M A N N.

„ Gij zult AMALIA hebben — hebben van mijne hand. —

FRANS *verbaasd.*

H E R R M A N N !

H E R R M A N N *ten hoogsten trotsch — met den rug naar FRANS gekeerd.*

AMALIA is een speelbal van mijnen wil — dit kunt gij wel denken — kort en goed, alles gaat naar wensch — (*hij breekt in een woedend gelach uit; daarop met trotschheid, tegen FRANS*) wat hebt gij mij te zeggen, Graaf MOOR?

FRANS *verstrooid.*

U? niets, ik zond om H E R R M A N N.

H E R R M A N N.

Zonder omweg! — waarom werd ik hier ontboden? om weder, als voorheen den nar te spelen, en den dief, bij het inbreeken, den ladder te houden? Mij voor een schelling tot uw beerenleider te verhuuren? of zoo iets diergelijks?

FRANS *zich herstellende.*

Juist! — laat ons de hoofdzak niet voorbijpraaten — mijn Kamerdienaar zal u reeds te kennen gegeven hebben — ik wilde u over de bruidschat van AMALIA spreken.

H E R R -

HERRMANN.

Ik geloof gij bedriegt mij, of smimmer — smimmer zeg ik, indien het bedrog niet reeds gepleegd is. Moor! neem u in acht, — maak mij niet raazend, Moor: wij zijn alleen; vertrouw den duivel niet, dien gij zelf aangeworven hebt.

FRANS.

Past deze bejegening uwen genadigen, gebiedenden Heer? Slaaf! sidder.

HERRMANN *spottend*.

Echter niet voor uwe ongenade? — foei Moor! reeds veracht ik den schurk in u — maak niet, dat ik ook den Gek belachge. Ik kan graven op doen springen, en dooden gebiedten te herleeven — *wie is nu slaaf?*

FRANS *inneemend*.

Vriend! wees verstandig, maar niet trouwloos.

HERRMANN.

Zwijg; de *vloek* is hier het beste *verstand* en waarwijsheid is hier *trouw!* wien? trouw — den eeuwigen leugenaar? — mijne tanden zouden klapperen om deze trouw, indien eene kleine dosis *ontrouw* mij *hierna* niet tot een heilig gemaakt hadde. — doch geduld, geduld! de wraak schiet op, als duivelsbrood.

FRANS.

Ach goed — zeer goed! dat ik het mij erinner, gij hebt onlangs een beurs met honderd *Louizen* in de

deze kamer verlooren, zeker zoude het vergeeten zijn; neem te rug, vriend! 't geen uwes is.

HERRMANN *verachtelijk de beurs hem voor de voeten werpende.*

De vloek daal op uwe Judas-beurs! het is handgeld der helle! — eens dacht gij reeds mijne armoede tot een koppelaarster van mijn hart te maaken, — maar misgerekend, Graaf! oneindig misgerekend — die beurs vol geld komt mij schoon te slaade, om — *zekere Lieden* te onderhouden.

FRANS *ontzet.*

HERRMANN, HERRMANN! laat mij *zekere dingen* niet van u droomen, wanneer gij meer deedt, als gij moest — gij waard ontzettend, HERRMANN!

HERRMANN *verblijd.*

Was ik? was ik het waarlijk? nu dan, tot uw bericht, Graaf! (*met nadruk*) Ik mest uwe schande, en spijzig uw gericht. Eens zal ik het ter feeste opdieschen en de Volken der aarde ter tafel nodigen. (*hoonend*) Gij verstaat mij immers, mijn souvereine, genadige, gebiedende Heer!

FRANS

opspringend buiten zich zelven.

Ha, duivel, valsche Speler! (*de vuist voor 't hoofd slaande*) En mijn geluk te doen afhangen van de lui- men eens wuften kops! — ja, dom was het!

Hij werpt zich spraakloos in een armstoel.

HERR-

HERRMANN *sluit op de vingers.*

Fij! die doortrapte kunstenaar! —

FRANS.

Zoo is het dan waar, en nog eens waar! geene draaden zijn zoo fijn gesponnen onder de zon, en die zoo snel van een breeken, als de banden eenes schelmstuks! — —

HERRMANN.

Zagt, zagt! zijn dan de Engelen uit hun kring geslaagen, opdat de duivels zouden preeken?

FRANS *snel opstaande. en tegen HERRMANN met woedend gelach.*

En bij deze ontdekking zullen ook zekere lieden mogelijk veel eer inleggen?

HERRMANN

in de handen klappende.

Meesterlijk! onvergelyklijk! gij speelt uw rol uitnemend! Eerst den ligtgeloovigen dwaas in den poel getrokken, en daarop het vreeslijk wee over u, zondaar! (*lachend en op de tanden knersend*) o, hoe fijn weten de Beëlzebubs te onderscheiden. — doch Graaf! (*hem op den schouder kloppende*) wij zijn nog niet uitgeleerd, bij God! eerst moet gij hooren, wat de verliezer waagt. — Vuur in het kruidmagazijn, zegt de Kaper, en dan frisch op in de lucht — vriend en vijand!

FRANS

FRANS gaat spoedig naar ééne zijde en grijpt
een pistool.

Hier schuilt verraad — een boos opzet. —

HERRMANN haalt even spoedig een zakpistool
uit en haalt over.

Maak toch geen moeite — van dat soort voorziet
men zich bij u.

FRANS laat het pistool vallen en werpt zich
zinneloo in den armschoel.

Slechts, zoo lang gezweegen, tot ik — mij na-
der bedacht heb!

HERRMANN.

Tot hier een duizend muiters opkomen, die mij
den tong verlammen? niet waar? maar (*in 't oor
luisterende*) het geheim staat op papier, en mijne
erfgenamen breeken het op.

NEGENDE TOONEEL.

FRANS oprijzende.

FRANS! FRANS! wat was dat? waar bleef uw
moed, uw, anders zoo vaardig, vernuft? wee, wee,
ook mijne *kreatuuren* verraaden mij, de pijlen mijnes
geluks beginnen te verzwakken en de vijand breekt
woedend in. — wel — een spoedig besluit doet
alles af! wat? als ik zelf heen ging, en hem agter-
waards den degen in het lijf drukte? een ver-
wond

wond man is een kind. — kom aan! ik wil het waagen.

Hij gaat met sterke schreden naar het einde des tooneels, blijft echter plotslijk in schriklijke besluiteloosheid staan.)

Wie sluipt mij agter na? (met verwilderde oogen)
 Gezichten, zoo als ik 'er nog geene zag. —
 Moed heb ik genoeg — zoo goed, als een
 zoo mij een spiegel verraadde? of mijne schaduw? of
 de wind mijner moordaadige beweging? ha, ha! schrik
 siddert door mijne lokken — door mijne beenderen
 verwoesting. (hij laat den dolk van onder de klede-
 ren vallen.) Lafhartig ben ik niet — ik ben al te
 tederhartig. — Ja, zoo is het! het zijn de bewe-
 gingen der stervende deugd — ik bewonder dezelve.
 — Ik moest een monster zijn, indien ik de
 hand wilde leggen aan mijnen eigenen broeder: —
 neen, neen, neen! dat zij verre! ik wil deze *reli-
 quiën* der menschlijkheid in mij in eer houden —
 ik wil niet dooden. — Natuur! gij hebt gezege-
 praalt — ik gevoele ook iets, dat naar liefde
 zweemt — hij leve!

DE ROOVERS
TIENDE TOONEEL.

Een Tuin

*vooraan een Priëel, op het welk verscheiden paden
uitloopen.*

A M A L I A.

Gij weent, AMALIA? en dit zeide hij zoo nadruk
lijk — zoo nadruklijk — het was, of de tijd zich
verjongde. — de gouden lente der liefde ontloek
in deze woorden — de nachtegaal sloeg, als *toen*,
de boomen waasfenden, als voorheen, en ik lag, in
wellust verzonken, aan zijne borst. — Zeker, wan-
neer de geesten der afgescheidenen onder de levenden
wandelen, dan ook is deze vreemdeeling de Engel van
KAREL! — ziet gij, o valsch, trouwloos hart, hoe
loos gij uw mijneed bewimpelt? Neen, neen! wech
uit mijne ziele, gij zondig beeld! wech, wech, gij
verradelijke, heillooze wenschen! in dat hart, waarin
KAREL begraven is, zal geen ander menschenkind
nestelen. — maar! maar! waarom mijne denkbeel-
den zoo onafgebrooken, zoo onweerstaanbaar naar
dezen onbekenden uitgestrekt? ingeplant in het beeld
mijnes eenigen? versmolten — begraven in het
beeld mijnes eenigen? Gij weent, AMALIA? — —
Ha! vlied, vlied! morgen ben ik eene *Heilige!*

(zij)

(zij staat op) Heilige? arm hart! welk een woord was dat? — voormaals in mijn oor zoo welluidend — nu! nu! — gij waard huichelachtig, mijn hart! overreed mij, dat het overwinning waare! Leugenachtig hart! neen, het was wanhoop!

Zij zet zich op de kanape, en bedekt zich het gelaat.

ELFDE TOONEEL.

AMALIA, HERRMANN door een zijpad.

HERRMANN *ter zijde.*

Het begin is aangevangen — laat de storm nu verder woeden, al zou het mij ook tot aan de keel opwellen. (*overhurd*) — Juffer AMALIA! Juffer AMALIA!

AMALIA *verschrikt.*

Een verspieder! wat zoekt gij hier?

HERRMANN.

Ik brenge tijdingen vrolijk en vreeslijk. Is het u opgelegd, beledigingen te vergeeven, zoo zult gij wonderen hooren.

AMALIA.

Voor beledigingen heb ik geen.... — en voor nieuwigheden verschoon mij.

HERRMANN.

Beweent gij geen geliefden?

AMALIA

*hem met een verheeven blik beschouwende.*Zoon des onheils! wie geeft u recht tot deze
vrang?HERRMANN, *donker voor zich neder ziende.*

Haat en liefde.

AMALIA, *bitter.*

Bemint 'er wel iemand, onder deze hemelfreek?

HERRMANN, *wild omziende.*Al zou het een schelmstuk kosten. — — stierf
onlangs uw Oom niet?AMALIA, *teder.*

Een vader zijner dochter!

HERRMANN.

Zij leven!

Hij gaat spoedig wech.

TWAALFDE TOONEEL.

AMALIA, Roover Moor, *door een zijpad.*

*AMALIA, die als verstomd gestaan heeft, barst
in hevigheid uit.**KAREL leeft! (zij wil HERRMAAN nadjlen; doch
loopt op Roover Moor aan.)*

MOOR.

MOOR.

Waarheen zoo onstuimig, Mejuffer!

AMALIA, *bevend te rug deinzende.*

Kraak onder mij, aarde! — deze!

MOOR.

Ik kwam om afscheid te neemen, doch! — Hemel! — in welk een toestand moest ik u aantreffen?

AMALIA.

Ga heen, Graaf! — blijf! — o mij gelukkige, waard gij nu juist niet gekomen — waard gij niet gekomen.

MOOR.

Gij waard dan gelukkig geweest? — nu dan, vaar wel!

Hij wendt zich plotslijk om.

AMALIA *hem tegen houdende.*

Om Gods wil, blijf — dit was mijne meening niet. (*de handen wringende*) God! en waarom zijt gij het niet? Graaf! wat deed u het meisje, dat gij haar tot eene trouwlooze maakte, wat deed de liefde u, dat gij haar verstoorde?

MOOR.

Gij vermoort mij, Juffer!

AMALIA.

Mijn hart was zoo zuiver, eer mijne oogen u zagen — o, dat zij verblindden, deze oogen, die mijn hart verontreinigd hebben!

MOOR.

Mij! met dezen vloek! mijn Engel! uwe ooggen zijn onschuldig, gelijk uw hart.

AMALIA.

Geheel zijn oogblik! Graaf! ik bidde u — keer dezen blik van mij af, die mijn binnendste door-griefft. Hem, hem zelfs schildert de verradelijke ver-beelding mij in deze blikken af — ga en keer te rug in krokodillen gedaante, en gij zijt mij aange-naamer.

MOOR *met den vollen blik der liefde.*

Gij loogent, Meisjen!

AMALIA *tederer.*

En zoud gij valsch zijn, Graaf? zoud gij kortswijlen met mijn zwak vrouwenhart? Doch hoe kan valschheid in een oog wonen, dat zoo zeer zijn oog gelijkt. — ach! en vervloekt, indien het zoo waare! — wee mij! als ik u niet beminnen konde.

MOOR *drukt haare hand in vervoering tegen zijne lippen.*

AMALIA.

Uwe kusfchen branden, als vuur.

MOOR.

Mijne ziele brandt in u.

AMALIA.

Ga, nog is het tijd! nog! — sterk is de ziele des mans — licht mij voor, met uwen moed, Man met de sterke ziele.

MOOR.

MOOR.

Uwe siddering ontzenuwt den sterken. Hier wil ik inwortelen (*zijn gelaat op haaren boezem verbergende*) en hier wil ik sterven.

AMALIA verstoord.

Wech! — verlaat mij — wat hebt gij gedaan, Man? wech met uwe lippen — (*zij verdedigt zich magteloos tegen zijne aanvallen*) godloos vuur sluipt in mijne aderen (*teder en met traanen*) en moest gij uit verre landen komen, om eene liefde te verwoesten, die den dood trotseerde? (*zij drukt hem vaster tegen haaren boezem*) God vergeeve het u, Jongeling!

Moor (*om haare hals gekleind*)

Wanneer dit de scheiding der ziel van het lichaam is, dan is *sterven* het meesterstuk des levens.

AMALIA weemoedig en verstrooid.

Hier, waar gij nu staat, stond hij duizendmaal, en nevens hem die, die nevens hem Hemel en aarde vergat. — Hier zweefde zijn oog de, in hem gloo- rende, natuur door. — Hier hield hij, met een he- melsch muziek de nachtegaalen gevangen. — hier, bij dit bosch, plukte hij roozen, en plukte die roo- zen voor mij; hier, hier lag hij om mijnen hals — hier gloeide zijn mond op den mijnen, (*Moor, buiten zich zelve, drukt zijne lippen op de ha- ren, en kunne kuschen beantwoorden elkander. Hij blijft, vervoerd, aan haare lippen kleeven; zij*

zinkt half in onmagt op de Kanape) straf mij, KAREL! mijn eed is verbroomen.

MOOR *treedt half trotsch van haar af.*

'Er moet ergens eene hel op mij loeren! ik ben zoo gelukkig. (*hij ziet haar stijf aan*)

AMALIA *op haaren ring ziende, rijst onstnimitig op, van haare Kanape.*

Wat? gij nog aan den vinger der trouwlooze! zult gij getuige zijn, hoe AMALIA met haaren eed spot? — wech met u — (*zij trekt den ring van den vinger, en geeft hem aan MOOR.*) neem hem, neem hem, geliefde verleider. — En met hem mijn geheiligden, — mijn alles — mijnen KAREL!

Zij valt weder op de canape neder.

MOOR *verbleekt.*

O Gij, hier boven! was dit uwe bedoeling? — het is dezelfde ring, die ik zelf u gaf, ten teken onzer verbindtenis — vaar in de Hel, liefde! Ik heb mijnen Ring weder!

AMALIA *verschrikt.*

God! wat is dit? — wild rollen uwe oogen — bleek als sneeuw uwe lippen! — wee mij! hoe snel rolt zij daar heen — de taal des verbreekers.

MOOR *met zelfsverwinning.*

Niets, niets, (*met een grootmoodigen toon*) nog ben ik een man! — (*hij trekt zijnen ring af en steekt dien aan AMALIA's vinger*) neem ook dezen — dezen, zoete dwinglandes van mijn hart, — en

met

met hem mijn *heiligste*, mijn *alles* — mijne AMALIA!

AMALIA.

Uwe AMALIA?

Moor *weemoedig*.

O! zij was zulk een lief meisje, en trouw, als een Engel — een diamant gaf zij mij bij mijn afscheid — een brillanten ring liet ik haar te rug, ten getuige mijner verbindtenis. Zij hoorde, dat ik gestorven was, en bleef den gestorvenen getrouw. Zij hoorde weder, dat ik leefde, en werd den levenden ontrouw. Ik vloog in haare armen — mijn wel lust was, als die des onsterflijken: — gevoel den donderslag, die mijn hart trof, AMALIA! mijne brillanten gaf zij mij weder; ik — gaf haar den diamant.

AMALIA

(*staart vol verwondering op den grond.*)

Zeldzaam, vreeslijk zeldzaam.

MOOR.

Wel vreeslijk en zeldzaam! goed kind, veel — zeer veel heeft de mensch nog te leeren, eer hij dat Wezen over hem uitleert, dat zijne eeden belacht, en om zijne plannen weent — mijne AMALIA is een ongelukkig meisje!

AMALIA.

Ongelukkig — wijl zij u van zich siet.

MOOR.

Ongelukkig — wijl zij mij tweevoudig omarmde.

AMALIA *met een tedere smart.*

O, dan zeker ongelukkig! het lieve meisje! dat zij mijne zuster zij — maar wij verwagten een beter waereld.

MOOR.

Waar de sluiërs afvallen, en de liefde met verbaazing terug deinst: — Eeuwigheid is de naam — Mijne AMALIA is een ongelukkig meisje.

AMALIA.

Zijn allen, die u beminnen en AMALIA heeten, ongelukkig?

MOOR,

Allen, indien zij zich verbeelden een Engel te omhelzen en — eenen doodflager in haare armen vinden. — Mijne AMALIA is een ongelukkig meisje!

AMALIA *met den vollen nadruk des smartelijken gevoels.*

Ik beweën haar.

MOOR

neemt haare hand, en houdt haar den ring voor de oogen.

Ween over u zelven!

Hij vertrekt ijlings.

AMA-

AMALIA *den ring herkende.*

KAREL! KAREL! Hemel en aarde!

Zij zinkt in onmagt neder.

DE RTIENDE TOONEEL,

Een Woud; Maanlicht; Nacht.

(Een oud vervallen Slot voor aan op het Tooneel.)

De ROOVERBENDE *op den grond gelegerd.*

SPIEGELBERG, RAZMANN, *(in gesprek tredende.)*

RAZMANN.

Het wordt nacht — en de Hoofdman is nog niet hier?

SPIEGELBERG.

Een woord in het vertrouwen, RAZMANN. — *Hoofdman* zegt gij? wie heeft hem ten Hoofdman over ons gemaakt? of heeft hij dien *titel* niet misbruikt, die, van rechtswege de *mijne* was? Hoe? dobbelden wij daarom met ons leven — daagden wij daarom alle de wijfelingen des noodlots uit, op dat wij het in 't einde ons tot geluk zouden rekenen, de lijfseigenen eenes Slaafs te zijn? — *Lijfseigenen*,

daar wij *Vorsten* konden zijn! Bij God! RAZMANN!
dit heeft mij nimmer gesmaakt.

R A Z M A N N,

Bij den donder! mij ook niet — maar wat ge-
daan?

SPIEGELBERG.

Vraagt gij mij dat, en zijt gij een der Spitsbroeders?
RAZMANN, wanneer gij zijt, waar voor ik u immer
hield, — RAZMANN — men vermist hem — geef hem
als half verlooren op; — RAZMANN — mij dunkt,
zijn donker uur wordt reeds gehoord. Hoe? springt
gij niet vrolijk op in de lucht, daar de klok der vrij-
heid slaat? hebt gij niet zoo veel moed, om een
koenen blik te verstaan.

R A Z M A N N.

Ha! Satan! waarom verstrikt gij mijne ziele?

SPIEGELBERG.

Hebt gij het gevat? goed! zoo volg mij! ik merk
reeds, waar het heen wil. Kom, twee pistoolen
missen zelden, en dan —

SCHWEIZER *in de hoogte springende.*

Ha — beest! ook nu erinnert gij mij aan de Bo-
heemsche wonden! waard gij niet de lasaart, welke
began te jammereu, als de roepstem opging: *de*
vijand komt! toen heb ik bij mijne ziel gevloekt —
vaar heen.

(*Zij trekken de degens en raaken handgemeen.*)

De ROOVERS *in beweging.*

Moord! moord! SCHWEIZER — SPIEGELBERG —
rukt hun uit één.

SCHWEIZER, SPIEGELBERG *doorsteekende.*

Daar — sterf! — wees gerust, kameraden —
laat die haazenjagt u niet opwekken, het beest is im-
mer den Hoofdman vijandig geweest, en geen een
lidteken heeft hij op zijn gansche huid. — Ha —
de Rakker! agter den rug wil hij mannen te schande
maaken, mannen agter den rug! is ons daarom het
klaare zweet over de kaaken geloopen, — opdat
wij als schurken uit de waereld zouden sluipen? gij
beest! hebben wij ons daarom in vuur en rook ge-
baad, opdat wij eindelijk, als ratten zouden om-
komen.

— GRIMM.

Maar de Hoofdman zal, voor den duivel, raazend
worden.

SCHWEIZER.

Laat mij *daar voor* zorgen. — SCHUTTERLE heeft
het ook zoo gemaakt, maar daar voor hangt hij reeds,
gelijk mijn Heer hem ook voorspeld heeft.

*Men hoort een schoot.*GRIMM *opspringend.*

Hoor een pistoolschoot, (*men schiet ten tweeden
maal*) nog een! hufa! de Hoofdman.

KOSINSKY.

Geduld — hij moet ten derden maal schieten.
(nog een schoot.)

GRIMM.

Hij is 't, hij is 't! verberg u, SCHWEIZER! laat
 ons hem andwoorden.

Zij blaazen de Hoornen.

VEERTIENDE TOONEEL.

MOOR, *de vorigen.*

SCHWEIZER, *hem te gemoed tredende.*

Welkom, mijn Hoofdman! — ik ben een weinig
 voorbaarig geweest, sinds gij wech waard, (*hem bij
 het lijk brengende*) wees gij rechter tusfchen mij en
 dezen — verradelijk heeft hij u willen vermoorden.

MOOR, *in diepe befchouwing — daarna
 met hevigheid.*

O onbegrijplike vinger der wraak-verkondigende
 rechtvaardigheid! was het deze niet, die mij het *Sir-
 reenen* lied voorzong? — wijd dit zwaart aan de
 verborgen wreekster — dit hebt gij *niet* gedaan,
 SCHWEIZER!

SCHWEIZER

Waarachtig — ik heb het gedaan, en het is; voor
 den

den duivel, het slegtste niet, dat ik in mijn leven gedaan heb.

Hij werpt den degen op hem neder en gaat mistroostig van hem af.

MOOR, *diepdenkend*

Ik versta het — oogwenk des Hemels! — ik versta het — de bladen vallen van de stamme — mijn herfst is gekomen — brengt mij dezen uit mijn gezicht.

Het lijk wordt wechgedraagen.

GRIMM.

Geef order, Hoofdman! wat moeten wij verder doen?

MOOR.

Haast, haast is alles vervuld. Ik heb mij zelven verlooren, sedert ik gindsch was — neemt uwe hoornen en speelt — ik moet mij te rug zetten, in de dagen mijner kragt. — speelt!

KOSINSKY.

Het is middernacht, Hoofdman! de slaap drukt ons, als lood — sedert drie dagen geen oog toe.....

MOOR.

Daalt de halfemachtige slaap ook op de oogen der schurken neder? waarom ontvliedt ze mij? ik ben een lakaart geweest, of een slegt kaerel. — *speelt* — ik beveel het. Muziek moet ik hooren, opdat mijn slaapende *Genius* weder ontwaake.

Zij speelen een marsch.

MOOR,

Moor, die, onder het muziek diepdenkend
op en neder gegaan heeft, ondervangt hun
plotslijk.

Houd op! goeden nacht! laat u morgen verder
hooren.

De ROOVERS *zich op de aarde neder leggende.*
Goeden nacht, Hoofdman!

Zij slaapen in.

VIJFTIENDE TOONEEL.

Roover MOOR, *alleen waakende.*

(diepe stilte.)

Een lange — lange goede nacht, de morgen zal
u met haar zagten gloed nooit meer toefcheeme-
ren! — — — gelooft gij, dat ik sidderen zou?
Geesten mijner verworgden! ik zal niet sidderen. Uw
bange doodstuipen, uw zwart geworgd gezicht, uwe
vreeslijk gaapende wonden zijn immers allen schakels
aan den onverbreekbaaren keten des noodlots, met
het einde, aan mijne vrolijke avonden, aan de lui-
men mijner voedster en hofmeester, aan het *tempe-
rament* mijnes vaders, aan het bloed mijner moeder
vastgehecht. — Waarom heeft mijn PERILLUS een
Os uit mij gevormd, opdat de menscheid in mijnen
gloeienden buik branden zoude? (*hij laadt het pis-
tool*)

zoal) tijd en eeuwigheid! — over dezen loop el-
 kander omarmende! — vreeslijke sleutel! die den
 kerker des levens agter mij toesluit, en voor mij de
 woning der eeuwige vrijheid ontgrendelt. — Zeg
 mij, o zeg mij — waar heen? waar heen gij mij
 voeren zult. Vreemd onbezogt oord! — zie, de
 menschheid verslapt bij dit beeld — de veerkracht
 des eindigen, wordt ontzenuwt, en de verbeelding,
 die moedwillige aap der zinnen, gochelt onze klein-
 moedigheid zeldsaame schimmen voor! — neen —
 neen, een man moet niet struikelen. — wees, zoo
 gij wilt — naamlooze toekomst! — Ik blijve slechts
 mij zelf getrouw — wees, zoo gij wilt, als ik mij
 zelf overvoere, de verbeeldingen van den geest zijn
 slechts buitenspoorigheden, ik zelf ben mijn *Hemel*
 en mijn *Hel!*

Het oog slijf omhoog geheeven.

Indien gij mij ergens een afgescheiden waereld-
 kreits alleen overliet, een waereldkreits, die gij uit
 uwe oogen verbannen hebt, waar de eenzaame nacht
 en de eeuwige woestenij mijne uitzichten zijn! — — —
 dan zoude ik de zwijgende ledigheid met mijne droo-
 men bevolken — de eeuwigheid zoude werk heb-
 ben, om het verwarde beeld der algemeene ellende
 te ontleden. — — — of wilt gij mij immer door
 nieuwe geboorten en vernieuwde tooneelen der ellen-
 de van trap tot trap ter vernietiging voeren? Kan ik
 de levensdraaden, die dan voor mij gesponnen zijn,

zoo ligt doorrukken, als dezen? gij moogt de magt hebben, mij te vernietigen — deze *vrijheid* kunt gij mij niet ontnemen.

Hij laadt de pistoolen, doch houdt plotslijk op.

Maar zal ik, uit vrees voor een jammervol leven, *sterven*? zal ik de zege over mij aan de ellende overlaaten? — neen ik wil het tarten! (*hij werpt de pistoolen wech*) mijne trotschheid ontzenuwe dit kwaad, ik wil het voleinden!

Immer duisterer, het staat twaalf uuren.

ZESTIENDE TOONEEL.

HERRMANN, daarna de stem des ouden Moors in den toren. *De voorigen.*

HERRMANN.

Hoor, hoor! gruwlijk krast de Uil, het staat ginder in het dorp twaalf uuren — wel — wel — alles slaapt — alleen het boos geweeten waakt — en de wraak.

Hij treedt naar den toren en klopt.

Kom op, man des jammers! — torenbewooner! uwe maaltijd is gereed.

Moor, bevend te rug.

Wat zal dit beduiden?

Een

Een STEM, *uit den toren.*

Wie klopt daar? he? zigt gij het, HERRMANN, mijn Raaf?

HERRMANN.

Ik ben HERRMANN, uwe Raaf, kom op, aan de tralie, en eet: — vreeslijk gieren uwe slaapkamersden, — Oude — hoe smaakt het?

De STEM.

Mij hongerde zeer, heb dank, o Ravenszender! voor het brood in de woestijn! en hoe gaat het mijn lieve kind, HERRMANN?

HERRMANN.

Stil — hoor! een gesnoerk als van slapenden — hoort gij het niet?

De STEM.

Hoe? hoort gij iets?

HERRMANN.

De winden fluiten door de spleten des torens — een nacht-muziek, waar van u de tanden klapperen en de nagels blaauw worden. — hoor — nog eens — het is mij immer, of ik hoore snoerken, gij hebt gezelschap, Oude — hu, hu, he!

De STEM,

Ziet gij iets?

HERRMANN.

Vaar wel, vaar wel! ijslijk is de woestijn — duik neder in de diepte — mooglijk nadert uw redder! uw wrecker. — (*hij wil vlieden.*)

K

MOOR,

MOOR, *treedt met ontzetting voorwaards.*

Sta.

HERRMANN, *stil staande.*

Wie daar?

MOOR.

Sta, spreek! wie zijt gij? wat hebt gij hier te doen? spreek!

HERRMANN, *voorwaards.*

Gewis, een der bespieders! ik vrees niets meer, (*hij trekt den degen*) verweer u schurk! gij hebt uw man voor.

MOOR, *hem den degen ver wech staande.*

Antwoord wil ik; waartoe dat jongensachtig degen-
spel? gij spreekt van wraak? de *wraak* komt mij
toe — onder dit maanlicht! wie wil in mijn hand-
werk treden?

HERRMANN, *verschrikt te rug.*

Bij God! een wijf baarde u niet! zijn aanraaken
ontzenuwt ons, als de dood.

De STEM.

Wee, wee! zijt gij het, HERRMANN! die daar
spreekt? met wien spreekt gij, HERRMANN?

MOOR.

Is daar gindet nog iemand? hoe gaat het hier toe?
(*naar den tooren tredende*) 'er legt een monster van
geheimnis in dezen toren vemomd — met den de-
gen wil ik het ontmaskeren.

HERR-

HERRMANN, *bevreesd nader bij.*

Vreeslijke vreemdeling! zijt gij ook de duivelsche spookgeest dezer wildernis? of zijt gij een van de dienaaren der donkere vergelding, die door de beneden-waereld *patrouilleeren*, en de voordbrengfels des middernachts monsteren — o, indien gij zoodanig een zijt, wees dan welkom aan dezen toren.

MOOR.

Geraden! nachtwandelaar, doods-Engel is mijn naam; vleesch en bloed heb ik, als gij; is het een gevangene, door de menschen verbannen? ik zal zijn ketens breeken. STEM — nog eens! waar is de deur?

HERRMANN.

Even zoo ligt onsluit *Beëlzebub* de deur des hemels, als gij deze — ga heen, sterke! de wijsheid der jongens benevelt de zinnen der mannen. (*hij slaat met den degen tegen den toren.*)

MOOR.

Maar de wijsheid der dieven niet! (*hij trekt eenige hoofdsleutels ten voorschijn.*) Ik danke u, o God! dat gij mij aan het hoofd der beurzensnijders geplaatst hebt! deze sleutels belachen de voorzorg der hel.

Hij neemt een sleutel en opent den toren, een oud man, uitgemergeld als een geraamte, stijgt uit den grond, MOOR springt verschrikt te rug.

Ontzettelijk schouwspel! mijn Vader!

DE ROOVERS
ZEVENTIENDE TOONEEL.

MAXIMILIAAN, *de vorigen.*

MAXIMILIAAN.

Heb dank, o God! het uur der verlossing is verscheenen.

MOOR.

Geest ees ouden MOORS! wat heeft u in het graf ontrust? is deze of geene zonde in de andere waereld u nagevolgt, die u de poorten des hemels toenagelt? Ik wil bidden, ik wil misfen laten leezen, om den dwaalenden geest in zijne woonstede te brengen. Hebt gij het geld der weduwen en weezen onder de aarde begraaven, drijft dit u in het uur des middernachts hier om? ik wil de onderaardsche schar uit de klaauwen des helhonds rukken, ook, schoon hij duizend roode vlammen op mij spuwde en met zijne scherpe tanden tegen mijn degen grinde; of komt gij, om op mijne vraagen het raadfel der Eeuwigheid te ontwarren? Spreek! spreek! Ik ben de man der bleeke vrees niet.

MAXIMILIAAN.

Ik ben geen geest — raak mij aan; ik leeve, o! een ellendig, erbarmlijk leven!

MOOR.

Hoe? werd gij niet begraaven?

MAXI-

MAXIMILIAAN.

Ik ben begraven, dat is te zeggen: een doode hond ligt in mijns vaders graf. En ik — drie volle maanden verfnacht ik in dezen donkeren toren, van geen licht bescheenen, van geen zoel luchtje omweemeld, waar milde raaven krasfen, en de Uilen in de middernacht huilen.

MOOR.

Hemel en aarde! wie heeft dit gedaan?

HERRMANN, *met een grimmige vreugde.*

Een zoon!

MAXIMILIAAN.

Vervloek hem niet!

MOOR.

Een zoon? (*woedend tegen HERRMANN (aanstootende)*) slangentongige leugenaar. *Een zoon?* spreekt dat *zoon* nog eenmaal, en ik boore tien zwaarden in uwen lasterenden gorgel! *een zoon?*

HERRMANN.

En schoon de hel daarbij bankroet ging! een *zoon*, zeg ik!

Moor, *verstijft als een standbeeld.*

O eeuwige Chaos!

MAXIMILIAAN.

Wanneer gij een mensch zijt, en een menschlijk hart hebt — verlosfer, welken ik niet kenne, o! hoor dan de jammer eens vaders, hem door zijnen zoon bereid. — drie maanden lang heb ik haar der

doove wildernis toegezucht, maar een holle wederklank bootste slechts mijne klagten na. — daarom, wanneer gij een mensch zijt, en een menschlijk hart hebt. —

MOOR.

Deze bezweering zoude een wölf doen luisteren.

MAXIMILIAAN.

Ik lag nog op het ziekbedde, en had nauwlijks eenige kragten na eene harde krankheid verzameld, wanneer een man mij naderde en boodschapte, dat mijn eerstgeboorne was gevallen in den slag — hij bragt mij zijn laatst vaarwel en zeide, dat mijn vloek hem gejaagd hadde in strijd, in dood en wanhoop.

HERRMANN.

Gelogen, godloos gelogen! deze *schurk* was ik zelf, door goud en beloften omgekogt, om u het *navorschen* te beneemen en door de doodelijke tijding u van kant te helpen.

MAXIMILIAAN.

Gij? gij? o Hemel! en het was afgesproken? — en ik was bedroogen?

MOOR, *ter zijde* — *buiten zich zelf*.

Hoort gij het? MOOR! hoort gij het? het begint te daagen! vreeslijk, vreeslijk!

HERRMANN.

Vertreed mij, als een adder te pletter; — Ik was zijn handlanger, onderschepte KARELS brieven; vervalschte de uwen en vulde ze aan met haatlijke trek-

trekken, zoo agterging men u — zoo verdreef men hem uit uw testament en hart.

MOOR, *in het hevigst gevoel.*

En daarom Roover en moorder! (*met de vuist tegen hoofd en borst slaande*) o gij bloode, bloode, bloode dwaas! — jongens kunsten! en daarom brandstifter en moorder! (*half raazend op en neder gaande.*)

MAXIMILIAAN, *met gematigde toorn.*

FRANS! FRANS! — doch ik wil niet vloeken! en hoe kon het zijn, dat ik niet zag, niet merkte! wee over den blinden, dwaazen vader!

MOOR, *plotslijk stil slaande.*

En de vader in den toren! (*met opgekropte smart*) dan het is onnoodig, mij te vertoornen. (*tegen MAXIMILIAAN, met bedwongen geluatenheid.*) verhaal verder.

MAXIMILIAAN.

Ik geraakte, bij die boodschap, in onmagt; men moet mij voor dood gehouden hebben; want, toen ik weder bij mij zelve kwam, lag ik reeds in de doodkist, ontkleed gelijk een doode, ik krabde tegen het deksel der kist, zij werd geopend; het was een donkere nacht, mijn zoon FRANS stond voor mij; wat? riep hij met eene vervaarlijke stem, wilt gij dan eeuwig leeven — en oogenbliklijk viel het deksel weder dicht; de donder dezer woorden hadden mij van mijne zinnen beroofd; toen ik weder ontwaakte,

voelde ik de kist opheffen, en in een wagen voordvoeren, een half uur lang. Eindelijk werd zij geopend, ik stond aan den ingang van dit gewelf — mijn zoon voor mij, nevens hem den man, die mij het bebloede zwaard van KAREL gebragt had. — tienmaal omvatte ik zijne knieën, en bad en smeekte en omvatte ze weder en bezwoer hem: — het jammeren zijnes vaders drong in zijnen boezem niet — hier af met u! donderde zijne stemme, gij hebt genoeg geleefd. — zonder erbarmen werd ik hier in gestooten, en mijn zoon FRANS sloot de deur agter mij toe.

MOOR.

Het is niet mogelijk, — niet mogelijk! gij moet geijld hebben.

MAXIMILIAAN.

Ik kan niet geijld hebben. Hoor verder, maar vertoorn u niet! aldus lag ik twintig uren, en geen mensch gedacht aan mijnen nood, ook had nimmer de voetstap eenes stervelings dezen woesten oord betreden, wjl het algemeen gerucht ieder diets maakt, dat de geesten mijner vaderen in deze ruïnen rammelende kerenen omsleepen, en in de uren des middernachts hun doodlied met een rauwe stem opzingen. Eindelijk hoorde ik de deur weder opengaan; deze man bragt mij brood en water, en ontdekte mij, dat ik tot den dood des hongers veroordeeld was, en hoe zijn leven gevaar liep, indien het uitlekte, dat hij mij spijzigde. Aldus werd ik, dezen langen tijd

door,

door, kommerlijk onderhouden; maar de onophoudelijke koude — de bedorven lucht mijner vervuilde klederen — de grenzeloze ellende verknaagden mijne kragten — mijn ligchaam mergelde uit; weenende bad ik dikwerf aan God, om den dood — maar de maat mijner straffe moet nog niet vervuld zijn — of ergens moet mij eenige vreugde wagten, daar ik zoo wonderbaarlijk behouden ben, Maar ik lijde rechtvaerdig — mijn KAREL, mijn KAREL! en hij droeg nog geene grijze hairen.

MOOR.

Het is genoeg, op! gij rotssteenen, gij ijsklompen! gij traage, gevoellooze slaapers! op! wil niemand uwer ontwaaken?

Hij schiet een pistool over de slaapende bende af.

AGTIENDE TOONEEL.

De voorigen, en de Roovers, uit den slaap opspringende.

De ROOVERS.

He, holla! holla! wat is daar?

MOOR.

Heeft deze geschiedenis u niet aan den slaap ont-
rukt? de eenwige slaap zoude ontwaakt zijn! ziet

hier, ziet hier! de inzettingen der waereld zijn een kaatsbal geworden; de band der natuur is in tweeën gefcheurd; de oude tweedragt is los; de zoon heeft zijnen vader verflaagen.

De ROOVERS.

Wat zegt de Hoofdman?

MOOR.

Neen, niet verflaagen! dit woord is veel te zagt! de zoon heeft zijnen Vader duizendmaal geradbraakt, gefpietst, gefolterd, gefchonden! — neen — deze woorden zijn mij te menschlijk: — waarbij de zonde fchaamrood wordt; waarbij de Kannibaalen fidderen, waarop, fints de *Æonen*, geen duivel is nedergedaald. — De zoon heeft zijn eigen Vader..... ó aanschouwd, aanschouwd hier! hij is in onmagt neder gezonken — in dezen toren heeft de zoon zijnen eigen Vader — der koude — naakteid, — honger — dorst — ó ziet toch — ziet toch! — het is mijn eigen Vader, ik wil het bekennen.

De ROOVERS *treden nader en omringen den Ouden.*

Uw Vader? uw Vader?

SCHWEIZER, *treedt eerbiedig nader en valt voor hem neder.*

Vader mijnes Hoofdman! ik kusfe u de voeten! gij hebt over mijn dolk te beveelen.

MOOR

MOOR.

De wraak — de wraak, zij u! grauwtijk beledigde, ontheiligde grijsaart! alzoo verscheur ik van nu af aan, voor eeuwig den broederlijken band, (*hij verscheurt zich het kleed van boven tot beneden*); alzoo vervloek ik elken druppel broederlijk bloed in het aanzien des open Hemels! hoort mij, Maan en Starren! Hoort mij, Hemel des middernachts, daar gij op de gruweldaad nederblijkt! Hoor mij, driemaal vreeslijke God; die gindsch boven de Maan wandelt en wreekt en verdoemt boven de starren en bliksemt boven den nacht — hier kniel ik — hier heffe ik, in de siddering des nachts mijne drie vingeren opwaards — hier zweer ik, en zoo waarlijk spuuwe mij de natuur, als een boosaartig beest buiten haare grenzen, wanneer ik den eed niet honde — hier zweer ik, het licht des daags niet weder te zullen aanschouwen, tot het bloed des vader-moorders, voor dezen steen vergooten, de zonne tegendampt.

Hij slaat op.

DE ROOVERS.

Welk een Belials freek! laat een uwer zeggen, dat wij schelmen zijn! neen, bij alle draaken, zoo euvel hebben wij het nimmer gemaakt.

MOOR.

Ha, en bij al het vreeslijk gemammer der geenen, die voormaals door uwe dolken stierven, der geenen, die mijne vlammen verknaagden, en mijn vallende toren

ren verpletterde, — eer zal 'er geen enkel denkbeeld van moord en roof in uwen boezem plaats vinden, tot uw aller gewaad van het vervloekte bloed fcharlaken-rood zal geverwd zijn. — had gij wel immer gedroomd, dat gij de arm der hoogere *majeſteit* zijn zoud? de ingewikkelde knoop onzes noodlots is ontwikkeld — heden, heden heeft eene onzichtbaare magt ons handwerk veradeld; bid hem aan, die u dit verheven lot heeft toegekend, die u herwaards gevoerd en verwaardigd heeft, de ſchriklijke Engels zijnes duilteren gerichtſ te zijn.

SCHWEIZER.

Gebied, Hoofdman! wat moeten wij doen?

MOOR.

Sta op, SCHWEIZER! roer deze heilige lokken aan! (*hij brengt hem bij zijnen Vader en geeft hem een hairlok in de hand*) gij weet nog, hoe gij voormaals een Boheemſch ruitſer den kop doorhieuwt, terwijl hij met den ſabel op mij mikte en ik ademloos en ontzenuwd van vermoedheid, op de knieën neergezonken lag? toen beloofde ik u eene belooning, die koninglijk was; tot hier toe kon ik deze ſchuld niet betaalen,

SCHWEIZER.

Dat zwoert ge mij, het is waar, maar laat mij u eeuwig mijnen ſchuldenaar noemen.

MOOR.

Neen, thands wil ik u betaalen, SCHWEIZER! geen
ſter-

sterveling is nog zoo vereerd geworden, dan gij! —
wreek mijnen Vader!

SCHWEIZER, *opstaande.*

Groote Hoofdman! heden hebt gij mij voor de
eerste maal trotsch gemaakt! gebied, waar, hoe,
wanneer zal ik hem slaan?

MOOR.

De oogeblikken zijn vervuld, ijlings moet gij
gaan — kies u de waardigsten uit de bende en voer
hun — rechtstreeks naar het slot des Edelmaans! fleur
hem uit het bed, als hij slaapt, of in de armen des
wellusts ligt; sleep hem van den tafel af, wanneer
hij door den wijn dronken is; ruk hem van voor het
crucifix als hij daar voor biddende op de knieën ligt!
maar ik zeg u, ik zegge het u ten duursten, leever
hem mij *niet dood*; dien, die zijnen huid kwetst of
een haar aan hem verzeerd, zal ik het vleesch in
stukken scheuren en het den hungerigen Gieren ten
spijze voorwerpen! *geheel* moet ik hem hebben, en
wanneer gij hem mij gaaf en levend brengt, zult gij
een miljoen ter belooning hebben, een koning wil ik
u, met levensgevaar, wechsteelen, en, als de wijde
lucht, zoo vrij zult gij uitgaan. — Hebt ge. mij
verstaan, zoo spoed u voord.

SCHWEIZER.

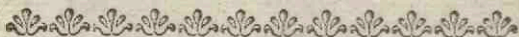
Genoeg, Hoofdman — ontvang daar op mijne
hand — gij ziet of twee — of niemand te rug
keeren. SCHWEIZER's doodsengel nadert.

(*Hij*)

(Hij vertrekt met HERRMANN en een der Roovers.)

MOOR.

Gij overigen, verspreid u in het woud — ik blijf.

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Uitzicht van verscheiden vertrekken.

FRANS, in een slaaprok gewikkeld, een weinig
daarna, DANIEL.

FRANS.

Verraaden, verraaden! geesten spookten op uit de
graven — het rijk des doods, losgebroken uit den
eeuwigen slaap, brult tegen mij! Moorder! Moor-
der! — wie richt zich daar op?

DANIEL, *beangst.*

Help Hemel! zijt gij het, gestrengte Heer! die zoo
vreeslijk door de gewelven schreit, dat alle de slaap-
penden ontwaaken.

FRANS.

FRANS.

Slaapende! wie gebiedt u te slaapen in dit uur?
 Hoort gij? alles moet op zijn — in de wapens —
 alle geweeren gelaaden — zaagt gij hun niet ginds
 in de gaanderij heen zweeven?

DANIËL.

Wie, edel Heer!

FRANS.

Wie, domkop! wie? zoo koud, zoo leelig vraagt
 gij, wie? het heeft mij aangegrepen als een bedwel-
 ming! wie? ezelskop! wie? geesten en duivels! hoe
 ver is de nacht?

DANIËL.

De nachtwaker riep zoo even twee uren.

FRANS

Hoe? zal deze nacht dan tot aan den jongsten dag
 dauren? hoort gij geen ruis in de nabijheid? geen
 triomfgeschrei? geen gekletter van gallopeerende
 paarden? waar is KAR. — de Graaf, wil ik zeggen.

DANIËL.

Ik weet het niet, mijn gebieder!

FRANS.

Gij weet het niet? behoort gij ook onder het rot?
 ik zal u het hart uit de ribben stampen, met uw ver-
 vloekt *ik weet het niet*. Hoe? hebben zich ook de
 bedelaars tegen mij verzworen? Hemel, Hel! alles
 tegen mij door een eed verbonden?

DA-

DANIËL.

Mijn gebieder — —

FRANS.

Neen, ik sidder niet! het was alleen een droom.
De dooden staan nog niet op — wie zegt het, dat
ik sidder en bleek ben? het is mij zooligt, zoowel.

DANIËL.

Gij ziet 'er doodsbleek uit — uw stem is be-
naauwd en heesch.

FRANS.

Ik heb de koorts; morgen wil ik mij doen ader-
laaten.

DANIËL.

Waarlijk, gij zijt zeer krank.

FRANS.

Ja zeker, zeker! dit is het alleen. — en krank-
heid verbijstert het brein en broeit dolle en wonder-
lijke droomen; — droomen beduiden niets — niet
waar, DANIËL! droomen komen immers uit den buik
en droomen beduiden niets. — Ik had zoo even
een aangenaamen droom.

Hij zinkt in onmagt neder.

DANIËL.

o God! wat is dat? *Georg! Coenraad! Bastiaan!
Jakob!* roep mij toch toe, waar gij zijt! (*hij schudt
hem*) keer toch tot het verstand weder — men zal
zeggen, dat ik hem gedood hebbe. God ontferme
zich mijner!

FRANS

FRANS, *verbijsterd.*

Wech, wech; wat schudt gij mij zo, afschuwlijk geraamte? de dooden staan nog niet op. —

DANIËL.

O eeuwige Goedheid! hij heeft het verstand verlooren.

FRANS, *zich vermoeid oprichtende.*

Waar ben ik? — gij, DANIËL? wat heb ik gezegd? let 'er niet op! ik heb een leugen gezegd, het zij wat het wille — kom, help mij op! het is alleen een aanval van bedwelming — wijl ik — wijl ik — niet uitgeslaapen heb.

DANIËL.

Ik wil hulp roepen, ik wil de Artsen haalen.

FRANS.

Blijf! zet u nevens mij op de *Sopha* — zoo, gij zijt een bescheiden, een goed man — laat mij u verhaalen.

DANIËL.

Nu niet, op een andere keer! ik zal u te bed brengen. Rust is u beter.

FRANS.

Neen, ik bidde u, laat mij verhaalen, en lach mij duchtig uit! zie, mij dacht, ik had een Koninglijken maaltijd gehouden en mijn hart was door veel goeds vervuld — en ik lag dronken van genoeg in den geur des hofs — en plotslik — plotslik; maar ik zeg u, lach mij duchtig uit! —

L

DA-

DANIËL.

Plotslijk?

FRANS.

Plotslijk trof een vreeslijke donder mijn sluimerend oor; ik tuimelde levend op — en zie, het was mij als zag ik den ganschen *horizon* in één vuur, en bergen, en steden, en wouden, als wasch in den oven verfmelten, en een huilende stormwind dreef zee, aarde en hemel voort.

DANIËL.

Dat is waarlijk een levendig afbeeldsel van den jongsten dag.

FRANS.

Niet waar? het was een dollemans verbeelding? toen trad 'er een voordwaards, met een gróote weegschaal in zijne hand, deze hieldt hij tusfchen den opgang en ondergang, en sprak: „Treed nader, gij kinderen des stofs — ik weege de gedachten!”

DANIËL.

God erbarme zich mijner.

FRANS.

Sneeuwbleek stonden daar allen; angstig klopte de verwaging in ieders borst, — daar was het mij, als hoorde ik mijnen naam het eerst, uit het onweder des bergs noemen, en mijn binnenste merg bevroor in mij, en mijne tanden klapperden hard.

DANIËL.

O God vergeef u.

FRANS.

FRANS.

Dat deed hij niet — zie, eensflags verscheen 'er een oud man, diep gebukt onder de ellende, verknaagd van den woedenden honger — aller oogden keerden zich schuw van den man af; ik kende den man; hij sneedt een lok van zijn zilveren hoofdhaar, wierp dien heen — heen — en — daar hoorde ik een stemme daveren van uit den rook der Velden; Genade! genade iederen zondaar der aarde en des afgronds, gij alleen zijt verworpen! (*diep stilzwijgen*) Nu, waarom lacht gij niet?

DANIËL.

Kan ik lachen, wanneer de huid mij van schrik samen krimpt? droomen komen van God.

FRANS.

Foet, foet! zeg dat niet! noem mij een gek, een bijgelovigen, overgedreeven gek! doe dit, lieve DANIËL! ik bidde er u om, lach mij duchtig uit!

DANIËL.

Droomen komen van God, ik zal voor u bidden.

Hij vertrekt.

FRANS.

Volks vooroordeel! volks vrees! — het is immers nog niet uitgemaakt, of het voorbijgegaane niet waarlijk vergaan is, of het oog weder opheft, boven de starren — hm! hm! — wie ontwikkelt mij dit? is 'er dan een wreeker gindsch boven de starren? Neen, neen! — ja, ja, vreeslijk weemeit dit denkbeeld.

om mij — is 'er een Rechter, boven de starren?

Neen, zeg ik — ellendige schuilhoek, agter welken zich awe lafheid verfteken wil — ledig, eenzaam — doof is het gindsch boven de starren — indien 'er echter nog iets aanwezig waare? neen, neen, 'er is niets! ik wil het — 'er is niets! indien 'er echter iets waare? wee mij, indien het opgeteld geworden waare; indien het mij toegerekend wierde — dezen nacht nog! waarom zweeft deze huivering mij door de beenderen? sterven! — waarom griesft mij dat woord zoo? rekenschap geeven — den wreeker gindsch boven de starren — en wanneer hij rechtvaerdig is — rechtvaerdig is?

TWEEDE TOONEEL.

FRANS, een BEDIENDE, *driftig.*

BEDIENDE.

AMALIA is het ontsnapt, de Graaf is eensklaps verdweenen.

DER-

VYFDE BEDRYF. 165
DERDE TOONEEL.

De voorige, DANIEL beangst.

DANIEL.

Genadig Heer! 'er komt een troep vuurige Ruiters den weg af, en schreeuwen, sla dood, sla dood — het gansche dorp is in allarm.

FRANS.

Ga, laat alle klokken te gelijk luiden — elk zal in de Kerk — op de knieën vallen — voor mij bidden — alle gevangenen zullen losgelaten worden; ik wil den armen alles dubbel en drievoudig wedergeeven; ik wil — ga dan toch — roep mij den Biechtvader, dat hij mij mijne zonden wechzegen — zijt gij nog niet voord.

Het rumoer wordt duidelijker.

DANIEL.

God vergeef mij mijne groote zonden! hoe zal ik dat weder redden. — Gij hebt immers het lieve gebed over alle huizen heen geworpen. — Gij hebt mij zoo meenige — —

FRANS.

Niets meer daar van — sterven! ziet gij? sterven? Het wordt te laat, (*men hoort SCHWEIZER woen*) Bid toch, bid!

DANIËL.

Ik zeg u — immer verachtete gij het lieve gebed zoo — maar geef acht — geef acht — wanneer de nood aan den man komt — wanneer u het water tot aan de ziel opklimt.

SCHWEIZER, *van buiten.*

Loopt storm — slaat dood! breekt in! ik zie licht — daar zal hij zijn.

FRANS *biddende.*

Hoor mij bidden, God in den Hemel! — dit is de eerste maal — verhoor mij, God in den Hemel!

SCHWEIZER, *buiten.*

Slaat ze te rug: kameraad — het is de duivel en wil uw Heer haalen — waar is de zwarte met zijne hoopen? *posleer* u in het Slot, GRIMM! — loop storm tegen den ringmuur.

GRIMM.

Geef hier lonten — wij 'er op of hier onder — ik zal vuur in zijn Zaal smijten.

FRANS, *biddend.*

Ik ben geen gemeen moorder geweest, mijn Heere God! ik heb mij nooit met kleinigheden bemoeid — mijn Heere God.

DANIËL.

God zij ons genadig! ook zijne gebeden worden zonden.

'Er vliegen steenen en lonten. Het Slot brandt.

FRANS.

FRANS.

Ik kan niet bidden — hier, hier! (*op borst en voorhoofd staande*) alles zoo ledig, zoo verdord, (*hij staat op*) neen, ik wil ook niet bidden.

DANIËL.

Jesus Maria! help — red — het gansche Stort staat in den brand!

FRANS.

Kom hier — neem dezen degen. — spoedig — stoot hem mij agterwaards, in den buik, opdat deze schurken niet komen en den spot met mij drijven.

Het vuur neemt de overhand.

DANIËL.

Bewaar — bewaar ons! — ik mag niemand zoo vroeg in den hemel helpen, veel minder te vroeg. —

Hij ontloopt FRANS.

VIERDE TOONEEL.

FRANS, *hem grimmig nagluurende, na eenig stilzwijgen.*

In de Hel, wilt gij zeggen! — waarlijk! ik zie zoo iets: zijn dat uwē hellsche benden! Hoor ik u schuifelen, gij adderen des afgronds? zij dringen herwaards aan — belegeren de deur — waarom schrik ik zoo voor deze doorboorende spietsen? de deur kraakt — stort neder — onmoglijk te ontvlugten.

*Hij springt in de vlammen, de indringende
Roovers hem na.*

VIJFDE TOONEEL.

Het Tooneel is als in het laatste Tooneel des
voorigen Bedrijfs,

MAXIMILIAAN VAN MOOR *op een steen zittende.*
Roover MOOR *tegen over hem.* Roovers
hier en gindsch in het woud.

MOOR.

En uwe andere Zoon was u lief.

MAXIMILIAAN.

Dit weet gij, o Hemel? waarom liet ik mij door
de treken eenes boozen Zoons verblinden? als een
lofwaardig Vader ging ik onder de Vaderen der men-
schen, — schoon bloeiden mijne veel beloovende
kinderen om mij — maar — o onzalig uur! de
booze geest voer in het hart mijnes jongsten zoons —
ik vertrouwde de slang en mijne beide kinderen waa-
ren verlooren.

Hij bedekt zich het gelaat.

MOOR.

ver van hem afgaande.

MAXI-

MAXIMILIAAN.

O diep gevoel ik, het geen mij AMALIA zeide; de geest der wraak sprak uit haaren mond; vergeefsch zult gij uwe stervende armen naar eenen zoon uitsprekken; vergeefsch zult gij u verbeelden de warme hand uwes KARELS te omvatten, die nimmer voor uwe legerstede staan zal.

MOOR,

reikt hem de hand met een afgekeerd gelaat.

MAXIMILIAAN.

Waard gij de hand van mijn KAREL! — maar hij rust verre af in de enge woning, slaapt reeds den ijzeren slaap, hoort nimmer de stem mijnes jammers — wee mij! sterven in de armen eenes vreemdelings — geen zoon meer — geen zoon meer, die mij de oogen kan toedrukken.

MOOR, *in hevige ontroering.*

Nu moet het zijn — nu: (*tegen de Roovers*) laat ons alleen; — en echter, kan ik hem zijnen zoon wedergeeven? — immers kan ik hem zijnen zoon nooit weder geeven — neen, ik wil het niet doen.

MAXIMILIAAN.

Hoe? Vriend! wat mompelde gij daar?

MOOR.

Uw zoon — ja oude Man — (*stamelend*) uw zoon — is — eeuwig verloren.

MAXIMILIAAN.

Eeuwig?

MOOR, *in de vreeslijkste beklemdheid van hart ten hemel ziende.*

O! laat ditmaal — ach, dat mijne ziele niet bezwijke — laat mij ditmaal staande blijven.

MAXIMILIAAN.

Eeuwig zegt gij?

MOOR.

Vraag niet verder; eeuwig, zeg ik.

MAXIMILIAAN.

Vreemdling, vreemdling! waarom voerdet gij mij uit den toren?

MOOR.

En hoe? wanneer ik nu zijnen zegen wechroofde — wechroofde als een dief — en voorsloop met dien Godlijken buit. — (*hij valt voor hem neder*) ik verbrak de grendel uwes torens — kusch mij, Godlijke Grijsaard!

MAXIMILIAAN.

hem tegen zijn borst drukkende.

Denk, het is een vaderlijke kusch; ik zal denken, dat ik mijnen KAREL omhelze — kunt gij ook weenen?

MOOR, *hoogst ontroerd.*

Ik dacht, het was een Vaders kusch. (*aan zijnen hals. Stille. Men hoort een verward rumoer, en wordt het geslikker van sakkelen gewaar, MOOR opsprin-*

Springende.) Hoor, de wraak roept! zij komen!
*(hij werpt een vollen blik op den ouden Man, en
 ziet vervolgens grimmig op)* Vuur de moordzucht
 eenes Tijgers in mij aan, lijdend lam, ik wil u een
 offer brengen, dat de nederziende sterren verduisteren
 zullen, en de natuur, onder de siddering des doods,
 verftommen zal. *(de fakkels meer zichtbaar. Het ge-
 ruisch hoorbaarer. Herhaalde pistoolschooten.)*

MAXIMILIAAN.

Wee, wee! wat is dit wild rumoer? zijn het me-
 dehulpen mijnes zoons? willen zij mij van den toren
 naar den zandhoop sleeven?

Moor, *op de andere zijde de handen met
 nadruk in elkaar gevouwen.*

Hoor de diepe verzuchting des Struikroovers,
 Rechter in den Hemel! — maak hem ontferslijk! —
 raap hem niet wech bij den eersten slag; maak elke
 hartswond tot eene lasenis — elke sabellslag tot een
 verkwiklijken dronk!

MAXIMILIAAN.

o Wee! wat mompelt gij, vreemdeling? — vrees-
 lijk, vreeslijk!

MOOR.

Ik bidde.

Wild muziek der aankomende Roovers.

MAXIMILIAAN.

O, Gedenk dan ook mijn FRANS in den gebede.

MOOR,

Moor, *met bijtenden wrck.*

Ik gedenke.

MAXIMILIAAN.

Maar is dat de toon eenes bidders? houd op, houd op! — ik sidder van uwen eerbied.

ZESDE TOONEEL.

SCHWEIZER *vooraan.* Een troep ROOVERS. FRANS
VAN MOOR, *geketend, in het midden.*

SCHWEIZER

Triomf, Hoofdman! hier is de boef — mijne eer is behouden.

GRIMM.

Uit de vlammen zijnes Slots gerukt — zijne *Va-
sallen* ontvlooden. —

KOSINSKY.

Zijn Slot agter hem in de asch — de gedachte-
nis zijnes naams verzonken.

Hier volgt een vreeslijk stilzwijgen. Roover

Moor *treedt langzaam voorwaards.*

Moor *tegen Frans, met eene doffe,
bedaarde stem.*

Kent gij mij?

FRANS.

FRANS, *het oog stijf ter aarde geslaagen.*
Geen antwoord.

MOOR, *als boven, terwijl hij hem voor zij-*
nen Vader brengt.

Kent gij dezen?

FRANS, *springt, als van den donder ge-*
trossen, te rug.

Verpletter mij, donder des Hemels! mijn Vader!

MAXIMILIAAN, *zich heevend afwendende.*

Ga — God vergeeve het u — ik vergeet het —

MOOR, *vreeslijk streng.*

En mijn vloek hechte zich duizendvoudig aan
 deze bede — kent gij dezen toren ook?

FRANS *hevig tegen HERRMANN.*

Monster! vervolgde uw Familie-haat mijnen Vader
 niet tot aan den toren?

HERRMANN.

Bravo! bravo! welke duivel is 'er zoo schelmsch,
 dat hij zijne *vasallen* in den laatsten nood verlaat?

MOOR.

Genoeg, voer den ouden Mau dieper in het woud;
 tot dat geene, het welk ik thans verrichten wil, be-
 hoeve ik geene vaderlijke tranen, (*zij voeren den*
ouden Graaf, die als verflomd is, van het tooneel.)
 Komt nader, *Banditen!* (*zij maaken een halven sri-*
kel om beiden, en leunen vreeslijk over hunne snap-
haanen.) Nu! geen woord verder; — zoo waar ik
 vergeeving der zonden hoope — den eersten, die
 zij-

zijne tonge roert, eer ik het beveele, zal deze geladen pistool doorbooren — zwijgt.

FRANS, *met de hevigste woede, tegen HERRMANN.*

Ha! schandvlek! dat ik niet al mijn gif met dit schuim u in het aangezicht spuuwen kan! — o het is bitter!

weenende in de keten bijtende.

MOOR, *in eene majestueuse houding.*

Als een gevolmagtigde des waereldlijken Gerichts sta ik hier — ik zal een gerichtshandel houden, zoo, als nog niemand der reinen gehouden heeft — Zondaars zitten in het gerichte, — ik, DE GROOTSTE, *boven aan.* — Dolken zijn de loten — wie naast dezen niet zonder zonde, zuiver gelijk een heilig is, treede af van het gerichte, en verbreeke zijnen dolk — laat vallen! (*de Roovers werpen allen hunne dolken onverbrooken ter aarde.* — MOOR tegen FRANS) wees hoogmoedig! euveldaaders hebt gij heden tot Engelen gemaakt! ontbreekt 'er nog een dolk aan? (*hij trekt den zijnen. Een lang stilzwijgen*) Zijne moeder was ook mijne moeder — (*tegen KOSINSKY en SCHWEIZER.*) Recht gij lieden hem (*hij verbreekt zijn dolk en treedt diep onroerd ter zijde.*)

SCHWEIZER, *na eenig stilzwijgen.*

Sta ik niet daar, als een schooljongen, en vermoeie mijn brein met uitvinding? zoo rijk aan vreugden

den des levens, zoo arm aan smarten des doods, (*op den grond stampende*) spreek gij, daar ik te kort schiet.

KOSINSKY.

Denk aan den Grijsaard! Sta een blik op den toren en vat vuur. — Ik ben een leerling, schaam u, Meester!

SCHWEIZER.

Ben ik niet grijs geworden in daaden des jammers, en zou ik nu ten bedelaar versarmen aan dezen! wrocht hij zijne euveldaaden niet bij dezen toren? richten wij niet bij dezen toren? hier onder met hem! — in dezen toren verhongere hij levende.

De Roovers met *gestamp hunne goedkeuring te kennen geevende.*

Hier onder! hier onder! (*zij stormen op hem aan.*)

FRANS, *zijnen broeder in de armen vliegende.*

Red mij uit de klauwen der Roovers! red mij, broeder!

MOOR, *zeer ernstig.*

Gij hebt mij tot uwen Vorst gemaakt! (FRANS *verschrikt te rug*) zult gij mij nog bidden?

ROOVERS, *onsuimiger.*

Hier onder! hier onder!

MOOR, (*hem met edelheid en smaat nader tredende.*)

Zoon mijnes Vaders! gij hebt mij den Hemel ont-roolen: deze uren zijn aan u ontnoomen — vaar
ter

ter helle, raaven-aas ! ik vergeef u, Broeder !

*(hij omarmt hem, en tijlt van de schouw-
plaats af. FRANS wordt in den toren ne-
dergeslooten en 'er gaat een gelach over
hem op.*

MOOR, diepdenkend terug komende.

Het is voleindigd ! Bestuurer der dingen, u zij dank ! het is voleindigd ! — *(diep nadenkende over de grootsche gedachte)* Indien deze toren het doeleinde waare, tot het welke gij langs bloedige wegen mij heen voerdet ? indien ik daarom een zondaar geworden waare ? — — — eeuwige Voorzienigheid ! hier siddere ik, en bidde u aan ! wel aan ! op u betrouw ik, en viere een heiligen Feest avond, bij dit doeleinde ; — in den schoonsten slag valt de overwinnaar zoo heerlijk — in dit avondrood wil ik alles volbrengen ! dat de Vader kome.

Eenige Roovers treden af en brengen den ouden Graaf te rug.

MAXIMILIAAN.

Werwaards wilt gij met mij heen ? waar is mijn zoon ?

MOOR, met waarde en bedaardheid hem tegen gaande.

Planeeten en zandkorrels hebben hun afgemeeten plaats in de schepping — ook uw zoon heeft de zijne ; wees rustig en zet u neder.

MAXI-

MAXIMILIAAN, *weenende.*

Geen kind meer? geen kind meer?

MOOR.

Wees rustig en zet u neder.

MAXIMILIAAN.

O die goedhartige Barbaaren! zij rukten een stervenden grijsaard uit den toren, om hem te eerbiedigen: zijne kinderen zijn geslagt! o, ik bidde u, voleindigt uwe barmhartigheid, en sloot mij weder hier onder.

Moor, *zijne hand met vuurigheid grijpende en die vol gevoel ten Hemel heffende.*

Laster niet! oude Man! Laster dien God niet, wien ik heden vuriger aanbidde: Zondiger, dan gij zijt, hebben *hem* heden van aangezicht tot aangezicht gezien.

MAXIMILIAAN, *verbitterd.*

En moorden geleerd?

MOOR, *vergramd.*

Zestig jaarige Grijsaard! spreek *zoo* niet meer, (*zagter en met smart*) wanneer de Godheid zelfs de *sondaars* aanvuurt, zullen de heiligen hun dan te rug slooten? en waar zoud gij woorden vinden, om hem aan te bidden, wanneer hij u heden — *eenen soen met den doop bezegeld had.*

MAXIMILIAAN, *bitter.*

Doopt men heden met bloed?

M

MOOR.

MOOR.

Hoe zegt gij? spreekt dan ook de Wanhoop de waarheid? — Ja, oude Man, ook met bloed kan de Voorzienigheid doopen — met bloed heeft zij u heden gedoopt — haare wegen zijn bijzonder en vreeslijk, — maar vreugdetraanen aan het einde.

MAXIMILIAAN.

Waar zal ik die weenen?

MOOR, *hem in de armen vallende.*

Aan het hart uwes KARELS.

MAXIMILIAAN, *met tekens van hoogste vreugde.*

Mijn KAREL leeft!

MOOR.

Uw KAREL leeft — is u ten redder, ten wreker uitgezonden! zoo beloonde u uw begunstigde zoon! (*op den toren wijzende*) zoo wreekt zich uw verloorren zoon!

Met vuurigheid hem aan zijn borst drukkende.

ROOVERS.

Volk in het woud! wij hooren stemmen!

MOOR, *hevig.*

Roept de overigen, (*de Roovers vertrekken. Moor in zich zelven*) het is tijd, mijne ziel — de beker des wellusts van de lippen, eer hij in gif verkeere.

MAXIMILIAAN.

Zijn deze mannen uwe vrienden? immer vreeze ik hunne blikken.

MOOR.

MOOR.

Vraag alles, mijn Vader! — alleen dit niet.

ZEVENDE TOONEEL.

AMALIA, *met vliegende hairen; de gansche Bende, haar achter na volgende en zich op de agtergrond des Toneels verzamelende.*

De voorigen.

AMALIA.

De dooden, roept men, zijn ontwaakt op zijne stemme — mijn Oom leevende — uit dezen toren — KAREL! Oom! waar vinde ik hun.

MOOR, *bevend, te rug.*

Wie brengt dit beeld mij voor de oogen?

MAXIMILIAAN, *sidderend opstaande.*

AMALIA, mijne nicht! AMALIA!

AMALIA, *den Grijsaard in de armen vallende.*

Uw weder, mijn Vader — en mijn KAREL — en alles!

MAXIMILIAAN.

Mijn KAREL leeft — gij — ik — alles leeft — alles! mijn KAREL leeft.

MOOR, *woedend tegen de Bende.*

Breekt op, Broeders! de aartsvijand heeft mij verraaden!

M 2

AMA-

AMALIA, *zich van den Vader losrukkende*, ijst
met drift naar Moor en omarmt hem met
verrukking.

Ik heb hem, o gij starren! — ik heb hem.

MOOR.

Rukt haar van mijnen hals! — doodt haar! doodt
 hem! mij! u! alles! de gansche waereld ga ten
 gronde.

AMALIA.

Bruidegom! Bruidegom! gij raaskalt — ha —
 van verrukking! — waarom ben ik ook zoo ge-
 voelloos! zoo koud midden in den maalfroom der
 verrukking.

MAXIMILIAAN.

Komt Kinderen! uwe hand, KAREL! — de uwe,
 AMALIA! — o, kon ik hoopen, dat mij, voor den
 dood, deze wellust geworden zoude? — ik wil u
 te saamen voegen — voor eeuwig!

AMALIA.

Eeuwig de zijne! eeuwig! eeuwig! eeuwig de
 mijne! o gij Magten des Hemels! ontlast mij van
 dezen doodlijken wellust, eer ik onder deszelfs ge-
 wigt vergá.

MOOR *zich van AMALIA losrukkende.*

Wech, wech! onzaligste der Bruiden! — zie
 zelve, vraag zelve! hoor! — onzaligste der Vade-
 ren! laat mij eeuwig daar van afvlieden.

A M A L I A.

Waarheen? wat? liefde! eeuwigheid! wellust! on-eindigheid! en gij wechvlieden?

M A X I M I L I A A N.

Mijn zoon vliedt? mijn zoon vliedt?

M O O R.

Te laat! vergeefsch! uw vloek, Vader! — vraag mij niet meer — ik ben — ik heb uw vloek, — uw gewaande vloek! (*bedaarder*) zo verga dan, A M A L I A! sterf, Vader! sterf door mij ten tweeden maal! deze uwe redders zijn Roovers en Moorders! uw Zoon is — hun *Hoofdman!*

M A X I M I L I A A N.

God! mijne kinderen! (*hij sterft.*)

A M A L I A, *verslond en stijf als een standbeeld.*

De gansche Bende in een vreeslijk stil-zwijgen.

M O O R, *wild tegen een eik aanvallende.*

De zielen der geenen, die ik uit de armen der liefde scheurde — der geenen, die ik in den heiligen slaap verpletterde, — der geenen — ha ha ha! hoort gij den Kruidtoren niet donderen over het leger der baarenden? ziet gij de vlammen niet lekken aan de wiegen der Zuigelingen? dit is de Bruidsfakkel! dit is het feestmuziek! — o, Hij vergeet niet! — Hij weet de schuld in te vorderen! daarom ontvlugt mij het heil der liefde! — daarom is mij de liefde ten gerichte! zie daar de vergelding!

AMALIA, *als door den donder ontwaakt.*

Het is waar! Heerscher in den Hemel! hij zegt: *het is waar!* — wat heb ik gedaan, ik onschuldig lam? ik heb *dezen* bemind!

M O O R.

Dat is meer, dan een man kan verdraagen: heb ik den dood niet nit meer dan duizend snaphaanen op mij aan zien fluiten en ben hem geen voetslap ontweeken; zal ik nu eerst leeren beeven voor een wijf? beeven voor een wijf? neen! eene vrouw doet mijn mannen moed niet daveren, bloed! bloed! het zal voorbij gaan: Bloed wil ik zuipen — en ik trotsfeer der tijraanen noodlot.

Hij wil haar ontwijken.

A M A L I A.

Moorder! duivel! Engel — ik kan u niet verlaaten.

M O O R, *verwonderd stil staande.*

Droom ik, raaskal ik? heeft de hel een nieuwe pijn uitgevonden, om haar gevloekte kortswijf met mij te drijven? zij hangt aan de hals des Struikroovers?

A M A L I A.

Eeuwig! onafscheibaar!

M O O R.

Nog bemint ze mij! nog! — zuiver ben ik als het licht! zij bemint mij met alle mijne zonden! (*versmolten in vreugde*) de kinderen des lichts we-

nen

nen aan de hals der begenadigde duivels — mijne
furiën werpen haare slangen af — de hel is vernie-
tigd — ik ben gelukkig!

Hij verbergt zijn gelaat in haaren boezem.

(een groep vol aandoening. Stilte.)

GRIMM, *vergramd voorwaards treedende.*

Houd op, verraader! laat oogenbliklijk dezen arm
los — of ik zal u een woord zeggen, dat u de
ooren zullen fidderen, en uwe tanden van ontzetting
zullen klapperen.

SCHWEIZER, *het zwaard tusſchen beiden ſtee-
kende.*

Denk aan de Boheemſche wouden! hoort gij? ziet
gij? aan de Boheemſche wouden zult gij denken.
Trouwlooze! waar zijn uwe eeden? vergeet men de
wonden zoo ligt — daar wij geluk, eer en leven
voor u in de bresſe ſteden? daar wij voor u, als
muuren ſtonden — hieft gij daar uwe hand niet ten
ijzeren eed op? zwoert gij niet, ons nimmer te zul-
len verlaaten, gelijk wij u nimmer verlaaten hebben?

De ROOVERS, *door één, hunne kleederen
open trekkende.*

Zie hier, zie hier! kent gij deze lidtekens? met
ons bloed hebben wij u ten liſfeigenen gekocht —
gij zijt de onze, ſchoon ook de aartsengel *Michaël*
daarom met den *Molog* handgemeen wierde! wech
met ons! offer voor offer! liefde voor trouw! een
wijf voor de Bende.

MOOR *van AMALIA afhoudende.*

Ik wilde te rug keeren, en tot mijnen Vader gaan; maar de Hemel zegt: *neen!* — Rol uwe oogen toch niet zó, AMALIA! Hij behoeft immers mijnes niet — Heeft Hij niet de volheid der schepselen — *eenen* kan hij zoo ligt misfen. En deze eene ben ik. Komt — medgezellen, (*zich naar de Bende keerende.*)

AMALIA *hem te rug rukkende.*

Sta, laat af! een stoot, één doodlijke stoot! — *op nieuw verlaaten!* trek den degen, en erbarm u mijner.

MOOR.

Het erbarmen is in de Beeren gevaaren; ik doode u niet.

AMALA, *zijne knieën omarmende.*

O, om Gods wil! om aller ontfermingen wille! ik begeer geene liefde meer — ik weet wel, dat hier boven onze starren van elkander vlieden — mijne bede is alleen de dood, zie, mijne hand siddert, ik heb het hart niet, om toe te steeken, ik beeve voor het blikkerend staal. U is het zoo ligt, gij Meester in het moorden — trek den degen, en ik ben gelukkig.

MOOR.

Wilt gij alleen gelukkig zijn? voord! ik doode geen wijf.

AMALIA.

Ha, verworger! gij kunt alleen den gelukkigen dooden — die des levens zat zijn, gaat gij voorbij. (*smeekend, tegen de Bende*) o Hebr gij dan deernis met mij, gij, leerlingen des Beuls, 'er is een zoo bloeddorstig medelijden in uwe blikken, dat de ellendigen troostlijk is, schiet toe — uw Meester is een lafhartig pocher.

Eenige Roovers leggen aan.

Moor, buiten zich zelve.

Te rug, *Harpeïën!* (*met majesteit tusfchen beiden treedende*) dat een uwer het waage, in mijn heiligdom te breeken! *Zij is de mijne* — (*haar met fterken arm omvattende*) En nu trekke de Hemel aan u — de Hel aan mij — liefde boven eden! (*hij heft zich hoog op en keert zich in deze houding onverschrokken tegen de Bende.*) wat de natuur aan elkander smeedt — wie zal dat fcheiden?

ROOVERS, aan 't geweer ftaande.

Wij?

Moor, bitter lachende.

Onmagtigen! (*hij laat AMALIA half ontziend, op een fteen neder*) zie op, mijne Bruid, Priester-zegen zal ons niet vereenigen — maar ik weet iets betets. (*hij neemt AMELIA's hals fieraad wech, en ontbloot haar den boezem. Bedaarder tegen de Bende.*) Ziet deze fchoonheid aan, gij Mannen! — (*immer treurig*) vermurwd zij *Banditen* niet? (*na een weinig*

stilzwijgens, zagter) ziet mij aan, *Banditen!* jong ben ik, en beminne — hier werd ik bemind en aangebeeden; tot aan de deur van het Paradijs ben ik gekomen. (*teder ontroerd en smoevend*) Zouden mijne broederen mij te rug scheuren?

DE ROOVERS.

Heffen een gelach op.

MOOR, *moedig.*

Genoeg! tot hier aan toe de *Natuur!* — nu vang ik aan een *Man* te zijn! ook ik ben één der Roovers — en (*tegen hun, met onbeschrijflijke hoogheid*) uw *Hoofdman!* Met het zwaard wilt gij met uwen *Hoofdman* recht houden! (*met een gebiedenden toon*) legt uwe geweeeren neder! uw Heer spreekt met u.

DE ROOVERS,

werpen verschrikt hunne wapens neder.

MOOR.

Ziet, nu zijt gij niets meer, dan kinderen, en ik — ben vrij. Moor moet vrij zijn, als hij groot wil weezen; deze overwinning geef ik voor geen paradijs van zaligheden. (*hij trekt den degen*) noemt het geene *waanwijsheid, Banditen,* 't geen gij het hart niet hebt, *groot* te noemen. Het vernuft des wanhoops overvliegt den slakkengang der rustige wijsheid. — Daaden als deze overlegt men, als zij gedaan zijn — daarna wil ik van dezelve spreken.

(*Hij*)

(Hij stoot op AMALIA toe en werpt haar met een degensteek neder

De ROOVERS, met gejuich in de handen klappende.

Bravo, bravo! dat kan genoemd worden, zijn eer te redden, als een Roovers Vorst. Bravo!

MOOR, plaatst zich voor AMALIA en bewaakt haar met uitgestreken degen.

Nu is zij de mijne! — de mijne! — of de Eeuwigheid is het grillig gewrocht eens domkops geweest. — Ik heb mijne Bruid, ingezegend met het zwaard, te huis gevoerd, voorbij alle de toverhonden mijnes vijandlijken noodlots; (met trotsche schreeden van haar af.) meenigen dans zal de aarde om de Zou doen, eer zij eene tweede daad, als deze, aanschouwt: (teder tegen AMALIA) En lieflijk moet het geweest zijn, — de dood van de handen uwes Bruidegoms, niet waar, AMALIA?

AMALIA, stervende, in het bloed.

Lieflijk! — (Zij strekt haare hand uit en sterft.)

MOOR, met majesteit tegen de Bende.

Nu gij, arnhartige medgezellen? niet waar? zoo hoog verhief zich uwe schelmerij niet? gij hebt mij een leven opgeofferd, — een leven, dat reeds vervallen was — een leven vol afschuwlijkheid en schande: — ik heb u een Engel geflacht (den degen met verachting voor hun werpende.) Banditen? wij
zijn

zija gelijk — op dit lijk ligt mijn handschrift verscheurd — het uwe hergeef ik u.

ROOVERS, *digt op hem aandringende.*

Uwe lijfeigenen weder, tot in den dood.

MOOR.

Neen, neen, neen! waarlijk wij zijn gereed; mijne *Genius* fluijstert mij zagt in: „*Ga niet verder, Moor! hier is de eindpaal der menschen — en ook de uwe,*” neemt hem te rug, dezen bloedigen busch, (*hij werpt denzelfen ter aarde*) die lust heeft na mij Hoofdman te zija, werpe zich op.

ROOVERS.

Ha — lafhartige! waar zija uwe hoogyliegende plannen? zija het waterbellen geweest, die bij het doodlijk roghelen eener vrouw van één springen?

MOOR — *met waardigheid.*

Onderzoekt niet, hoe MOOR handelt, dit is mijn laatste bevel. Komt — sluit een kring om mij, en verneemt de uiterste wil van uwen stervenden Hoofdman; (*een langzaam blik op de Bende vestigende*) gij hebt getrouw mij aangehangen — getrouw, zonder voorbeeld — had de deugd u zoo vast aan zich verzwagerd, als de zonde — gij waard Helden! geworden, en het menschedom noemde uwe naamen met verrukking. Gaat heen, offert den Staat uwe gaaven, dient eenen Koning, die voor de rechten der menscheid strijdt — met dezen zegen ont-

sta

Ma ik u. — (tegen SCHWEIZER en KOSINSKY)
 gij — blijft.

De overige ROOVERS gaan langzaam en beweegd van het Tooneel.

AGTSTE TOONEEL.

MOOR. SCHWEIZER. KOSINSKY.

MOOR.

Geef mij uwe rechte, KOSINSKY; SCHWEIZER, uwe linke hand. (*hij neemt hunne handen en slaat tusfchen hun beiden.* Tegen KOSINSKY) Gij zijt nog rein, jongeman — onder de onreinen de eenige reine! (*tegen SCHWEIZER*) Diep heb ik deze hand in het bloed gedoopt; — ik ben het, die zulks gedaan hebbe. Met dezen handen-druk neem ik te rug, wat het mijne is. SCHWEIZER! gij zijt rein. (*hunne handen met nadruk ten hemel heffende*) Vader in den Hemel! hier hergeef ik ze u — zij zullen u vuriger aanhangen, dan zij, welken nimmer gevallen zijn! — dit weet ik zeker.

SCHWEIZER en KOSINSKY vallen van beide zijden hem om den hals.

MOOR.

Nu niet — nu niet, mijne geliefden! verschoont mij-

mijnen moed in dit richtend oogenblik — heden is mij een Graaffchap ten deel gevallen — een fchat, op welken geen vloek den harpeïën-vleugel floeg — deelt het onder u, kinderen, wordt goede burgers, en zoo gij 'er ooit eenigen ontmoet, welken ik ten gronde nederwierp, en slechts éénen van dien gelukkig maakt, dan zal mijne ziele gered zijn, — gaat — geen vaarwel — ginder zien wij elkander weder, of ook niet weder — voord — suel! eer ik zwak worde.

Beiden gaan, met een bedekt gelaat van het Tooneel.

NEGENDE TOONEEL.

Roover Moor alleen, opgehelderd.

En ook ik ben een goed burger — vervul ik niet de vreeslijkste wet? eer ik haar niet, wreek ik haar niet? — ik erinner mij een armen Officier gesproken te hebben, die om dagloon arbeidde en *elf levende kinderen had* — men heeft honderd dukaten gebooden, die den *grooten Roover* levend overleverd — de man kan geholpen worden.

Hij gaat van het Tooneel.

